

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W ŻAGANIU

**OCENA STANU SANITARNEGO
I SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ
POWIATU ŻAGAŃSKIEGO
ZA ROK 2023**

PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY W ŻAGANIU

Opracowano:

w Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Żaganiu

lutego 2023

Autorzy tekstów:

Nadieżda Bembenek, Agnieszka Bergiel, Żaneta Gołąb, Edward Górniak, Marta Horbaczewska, Andrzej Jancewicz, Małgorzata Maternowska, Alicja Maziarz, Dorota Prusaczyk, Jacek Stępień, Ewelina Tałanda, Wioletta Wiszniowska-Wąs, Tomasz Włodarczyk, Ewelina Zielińska

Fotografie: źródło własne

Skład i opracowanie: Dorota Prusaczyk

POWIATOWA STACJA SANITARNA - EPIDEMIOLOGICZNA W ŻAGANIU

ul. Szprotawska 45a

68 - 100 Żagań

tel./fax: (68) 477 66 00

e-mail: psse.zagan@sanepid.gov.pl

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. WPROWADZENIE	4
III. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ ORAZ STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ NA TERENIE POWIATU ŻAGAŃSKIEGO	7
1. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŻNYCH	7
1) ZACHOROWANIA I ZAKAŻENIA SZERZĄCE SIĘ DROGĄ NARUSZENIA CIĄGŁOŚCI TKANEK	9
2) ZACHOROWANIA SZERZĄCE SIĘ DROGĄ POKARMOWĄ	10
3) REALIZACJA ZAŁOŻEŃ PROGRAMU ERADYKACJI ZACHOROWAŃ NA POLIOMYELITIS	12
4) CHOROBY INWAZYJNE	13
5) ZAPALENIE OPON MÓZGOWYCH I/LUB MÓZGU	13
7) CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO	16
8) POZOSTAŁE JEDNOSTKI CHOROBOWE NOTOWANE W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM	17
2. SYTUACJA SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH W POWIECIE ŻAGAŃSKIM W 2023R.	19
3. STAN SANITARNY PODMIOTÓW LECZNICZYCH	23
1) STACJONARNE I CAŁODOBOWE ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE	24
2) AMBULATORYJNE ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE	29
3) PRAKTYKI ZAWODOWE	31
<i>Podsumowanie i wnioski</i>	33
IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO- ŻYWIENIOWYCH	34
1. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH GRUP OBIEKTÓW	36
1) ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOŚCI	36
2) OBIEKTY OBROTU HANDLOWEGO ŻYWNOŚCIĄ	38
3) ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO	39
4) OCENA OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA PODCZAS WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY.	41
5) NADZÓR NAD MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ	41
6) NADZÓR NAD ŻYWNOŚCIĄ PROZDROWOTNĄ	41
7) INNE DZIAŁANIA KONTROLNE W NADZOROWANYCH OBIEKTACH	42
<i>Podsumowanie i wnioski</i>	42
V. WARUNKI ZDROWOTNE ŚRODOWISKA BYTOWANIA MIESZKAŃCÓW POWIATU ORAZ OCENA SANITARNA OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	43
1. ZWODOCIĄGOWANIE POWIATU ŻAGAŃSKIEGO I JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI	44
2. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	48
3. REKREACJA WODNA	50
4. GOSPODARKA NIECZYSTOŚCIAMI STAŁYMI	51
<i>Podsumowanie i wnioski</i>	51
VI. ZAGROŻENIA WYSTĘPUJĄCE W ŚRODOWISKU PRACY	52
1. NADZÓR BIEŻĄCY NAD ZAKŁADAMI PRACY	53
2. NADZÓR NAD SZKODLIWYMI CZYNNIKAMI BIOLOGICZNYMI, RAKOTWÓRCZYMI I MUTAGENNYMI W ŚRODOWISKU PRACY	55
3. SUBSTANCJE I PREPARATY CHEMICZNE, PRODUKTY BIOBÓJCZE, PREKURSORY NARKOTYKÓW ORAZ PRODUKTY KOSMETYCZNE	55

4. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ZMNIĘSZENIA ZAGROŻEŃ ZDROWIA PUBLICZNEGO W OBSZARZE ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH	56
2. CHOROBY ZAWODOWE	56
<i>Podsumowanie i wnioski</i>	57
VII. OCENA STANU SANITARNO – HIGIENICZNEGO PLACÓWEK OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH	58
1. OCENA STANU SANITARNO-TECHNICZNEGO W PLACÓWKACH OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH	59
2. OCENA HIGIENY PRACY UCZNIÓW I DZIECI	60
1) STAN SANITARNY PRACOWNI CHEMICZNYCH	60
2) STAN SANITARNY PRACOWNI KOMPUTEROWYCH	61
3) OCENA HIGIENICZNA PLANÓW LEKCJI	61
4) DOSTOSOWANIE MEBLI DO WYMAGAŃ ERGONOMII	61
5) OCENA OŚWIETLENIA ELEKTRYCZNEGO W POMIĘSZCZENIACH	61
6) OCENA OBCIĄŻENIA UKŁADU KOSTNO-MIĘŚNIOWEGO UCZNIÓW TORNISTRAMI/PLECAKAMI	61
3. OPIEKA MEDYCZNA NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH	62
<i>Podsumowanie i wnioski</i>	62
VIII. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE NADZORU ZAPOBIEGAWCZEGO	64
<i>Podsumowanie i wnioski</i>	66
IX. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE PROMOCJI ZDROWIA	66
1. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM EDUKACYJNY „TRZYMAJ FORMĘ!”	68
2. „BIEG PO ZDROWIE” – PROGRAM ANTYTONIOWEJ EDUKACJI ZDROWOTNEJ	68
3. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM EDUKACYJNY „SKĄD SIĘ BIORĄ PRODUKTY EKOLOGICZNE”	69
4. KRAJOWY PROGRAM ZWALCZANIA AIDS I ZAPOBIEGANIA ZAKAŻENIOM HIV	69
5. PROFILAKTYCZNY PROGRAM W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIU OD ALKOHOLU, TYTONIU I INNYCH ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH „ARS, CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ?”	69
6. PROFILAKTYKA CZERNIAKA „ZNAMIE? ZNAM JE!”	70
7. WOJEWÓDZKI PROGRAM PROFILAKTYKI NOWOTWORÓW	70
8. WOJEWÓDZKI PROGRAM PROFILAKTYKI WSZAWICY	71
9. PROFILAKTYKA TYTONIOWA „CZYSTE POWIETRZE WOKÓŁ NAS”	71
10. ŻYJ PEŁNIĄ ŻYCIA BEZ ENERGETYKA	72
11. BEZPIECZEŃSTWO DZIECI PODCZAS WYPOCZYNKU LETNIEGO I ZIMOWEGO: AKCJA ZIMA „ZDROWE I BEZPIECZNE FERIE ZIMOWE”, AKCJA LATO „BEZPIECZNE I ZDROWE WAKACJE”	72
12. PROFILAKTYKA WAD POSTAWY Z UWZGLĘDNIENIEM OGÓLNOPOLSKIEGO DNIA TORNISTRA	73
6. EUROPEJSKI TYDZIEŃ SZCZEPIEŃ 24-30 KWIETNIA 2023 R.	73
7. „ŚWIATOWY DZIEŃ ZDROWIA”	74
8. ŚWIATOWY DZIEŃ BEZ PAPIEROSA – 31 maja, ŚWIATOWY DZIEŃ RZUCANIA PALENIA - trzeci czwartek listopada	74
9. ŚWIATOWY DZIEŃ AIDS – 1 grudnia	75
<i>Podsumowanie i wnioski</i>	76
X. SKARGI I ZGŁOSZENIA INTERWENCYJNE MIESZKAŃCÓW	76
<i>Podsumowanie i wnioski</i>	78
XI. PODSUMOWANIE	78

I. WSTĘP

Szanowni Państwo!

Głównym celem działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie powiatu żagańskiego jest realizacja zadań w zakresie zdrowia publicznego w szczególności poprzez podejmowanie działań w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, promowanie zdrowego stylu życia, czuwanie nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody.

Niniejsza ocena jest corocznym opracowaniem będącym kompendium informacji oceniającym sytuację minionego roku w zakresie zdrowia publicznego, w tym rezultaty prowadzonego nadzoru sanitarnego zgodnie z zapisem art. 12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 416). Jednocześnie wyrażam przekonanie, że będzie ona podstawą do podjęcia dalszych działań na rzecz poprawy zdrowia publicznego w naszym powiecie.

Dziękuję pracownikom Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żaganiu za sprostanie wyzwaniom, które postawił kolejny trudny rok. Organom samorządowym, inspekcjom i strażom za współpracę w wielu dziedzinach naszej działalności.

Żywię nadzieję, że przedstawione opracowanie da Państwu pewność, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, a tym samym w znaczący sposób wpływa na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców powiatu żagańskiego.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Żaganiu
Jacek Stepien

II. WPROWADZENIE

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żaganiu realizuje zadania na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2024r., poz. 416) w zakresie zdrowia publicznego, które realizowane są w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska,
- higieny pracy w zakładach pracy,
- higieny procesów nauczania i wychowania,
- higieny wypoczynku i rekreacji,
- zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku,
- higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia,

w których są udzielane świadczenia zdrowotne

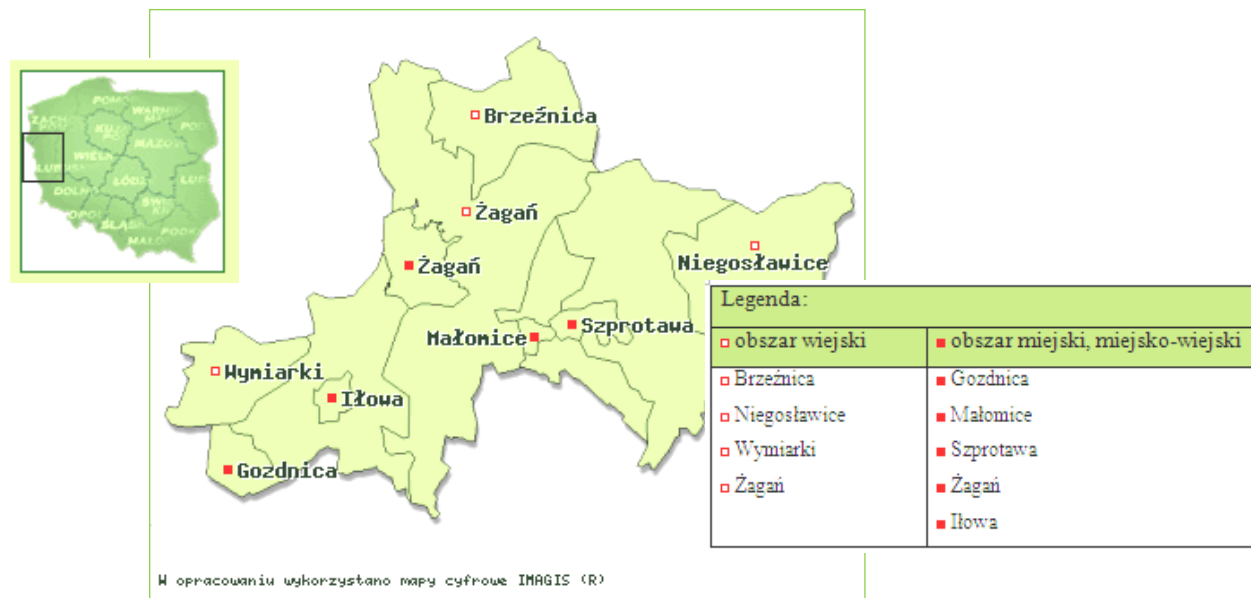
- w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

W 2023 r. zadania te były realizowane poprzez ;

- prowadzenie działalności kontrolnej planowanej i pozaplanowej,
- planowy pobór próbek w ramach monitoringu,
- prowadzenie postępowania administracyjnego i egzekucyjnego,
- prowadzenie działalności oświatowo-zdrowotnej i promocyjnej,
- rozpatrywanie skarg, wniosków oraz zgłoszeń interwencyjnych,
- przygotowanie sprawozdań, ocen, analiz i informacji o realizacji zadań, sytuacji epidemiologicznej i stanie sanitarny powiatu,
- współdziałanie z jednostkami administracji publicznej, organizacjami społeczno-zawodowymi i pozarządowymi,
- podejmowanie innych działań wynikających z poleceń jednostki nadrzędnej.

Obszarem działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żaganiu jest powiat żagański.

Powiat żagański jest położony w części południowej województwa; zajmuje powierzchnię 1132 km², zamieszkiwany jest przez 74025 mieszkańców, co stanowi 7,57 % ludności województwa lubuskiego (dane GUS z 30.06.2023r.). W miastach zamieszkuje 44066 osób, co stanowi 59,5% całej ludności powiatu. Sieć osadniczą powiatu tworzy 5 miast i 100 innych miejscowości (wsie, osady, przysiółki, kolonie, leśniczówki).

Ludność powiatu żagańskiego (zgodnie ze stanem na dzień 30 czerwca 2023 roku)

Ludność ogółem	74025
Mężczyźni	36063
Kobiety	37962
Miasta: ogółem	44066
Miasta: mężczyźni	21098
Miasta: kobiety	22968
Wieś: ogółem	29959
Wieś: mężczyźni	14965
Wieś: kobiety	14994

W 2023r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żaganiu znajdowało się 1815 obiektów (ich ilość jest nieznacznie zmienna w ciągu roku). Wykonano 1473 kontroli, pobrano 407 próbek do badań.

Opracowany pod koniec roku 2022 na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego i Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. „Plan zasadniczych zadań PSSE w Żaganiu na 2024 rok” zawiera zadania priorytetowe, pozostałe zadania statutowe oraz plan kontroli nadzorowanych obiektów.

W planie kontroli na rok 2024 uwzględniono częstotliwość kontroli w obiektach, po uwzględnieniu oceny ryzyka wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa sanitarnego (ryzyko wysokie, średnie i niskie). Na 2024 rok zaplanowano przeprowadzenie 855 kontroli, z czego wykonano 787, co stanowi 92,05% realizacji planu. Nie wykonano 68 kontroli, wszystkie z przyczyn niezależnych, do których wlicza się likwidacje obiektów, zawieszenie działalności, zamknięcie, obiekty nieczynne.

W 2023r. przeprowadzono o 686 kontroli więcej, niż zaplanowano w planie kontroli.

Są to kontrole sprawdzające usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli sanitarnych, jak i kontrole przeprowadzone w powiązaniu z prowadzonym postępowaniem administracyjnym, interwencyjne - na wniosek mieszkańców powiatu lub tematyczne w związku z akcjami kontrolnymi prowadzonymi przez Głównego Inspektora Sanitarnego, kontrole nad ekshumacjami, a także kontrole prowadzone w związku z występowaniem zakażeń i zachorowań na choroby zakaźne, z postępowaniem w sprawie chorób zawodowych oraz kontrole odbiorowe przeprowadzane w związku z adaptacją pomieszczeń na prowadzenie działalności gospodarczej, czy w związku ze zgłoszeniem nowych obiektów do użytkowania.

Oprócz kontroli w ciągu roku prowadzone są także inne działania pozaplanowe, jak wydawanie opinii sanitarnych wymaganych przepisami prawa na wnioski mieszkańców powiatu, gmin i miast oraz podmiotów, wydawanie decyzji administracyjnych w sprawie ekshumacji i szereg innych w zależności od napływu wniosków.

W 2024r. przeprowadzono następujące działania pozaplanowe: przeprowadzono 937 wywiadów epidemiologicznych w związku ze zgłoszeniami zachorowań na choroby zakaźne, przy czym 325 z nich dotyczyło innych chorób niż Covid-19; (od dnia 1 lipca 2023r. został zniesiony na terenie Polski stan zagrożenia epidemicznego)

- w przypadkach zgłoszeń alarmowych lub informacyjnych w systemie wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności RASFF – przeprowadzono liczne kontrole dotyczące ewentualnej obecności w obrocie środków spożywczych zgłoszonych w tym systemie;
- wydano 3 opinie w sprawie organizacji imprezy masowej, które dotyczyły Festiwalu Japońskiej Motoryzacji JAPFEST 2023, Szprotawskich Magdalenek oraz Jarmarku Michała w Żaganiu;
- w trakcie trwania Jarmarku Św. Michała przeprowadzono z zakresu higieny żywności

i żywienia 26 kontroli sanitarnych;

- wydano 85 decyzje administracyjne w sprawie ekshumacji zwłok/szczątków ludzkich - przeprowadzono 3 kontrole zakładów pogrzebowych podczas wykonywania ekshumacji.
- 17 opinii w sprawie sprowadzenia zwłok/szczątków z zagranicy
- wydano 10 opinii w sprawie zatwierdzenia o regulaminach utrzymania porządku i czystości w gminach;
- 2 opinie do uchwał Rady Gmin w sprawie utworzenia kąpieliska,
- 1 opinię w sprawie spełnienia wymogów sanitarnych dla obiektu hotelarskiego
- sporządzono 2 wnioski do sądu o ukaranie za utrudnianie przeprowadzenia kontroli;
- skontrolowano 16 turnusów wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, które zostały zgłoszone przez organizatorów. Wszystkim uczestnikom wypoczynku zapewniono opiekę i dożywianie oraz właściwe warunki stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń, w których odbywał się wypoczynek. Z wypoczynku skorzystało ogółem 615 dzieci i młodzieży;
- przeprowadzono 10 kontroli z przygotowań do nowego roku szkolnego 2023/2024 oraz uzyskano 10 informacji w tym zakresie. W skontrolowanych placówkach oświatowych przed rozpoczęciem roku szkolnego prowadzono prace remontowe bieżące i modernizacyjne w pomieszczeniach oraz konserwatorsko-porządkowe, które wpłynęły na poprawę stanu sanitarno-higienicznego nauki i pracy. W 4 placówkach rozpoczęto prace termomodernizacyjne budynków szkolnych oraz oddano do użytku nowo wybudowaną halę sportową wraz z zapleczem sanitarnym.
- wydano 155 opinii związane z realizacją nowych inwestycji na terenie powiatu żagańskiego;
- ponadto rozpatrzono 43 zgłoszenia interwencyjne mieszkańców powiatu na stan sanitarno-higieniczny w obiektach i zakładach pracy, jak i w zakresie higieny środowiska, higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku;
- z zakresu promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej przeprowadzono ponadplanowo 59 porad, 42 działania edukacyjne, wykłady, prelekcje, pogadanki, instruktaże i porady metodyczne dotyczące realizowanych programów oraz interwencji nieprogramowych. Każde przedsięwzięcie wzbogacone jest o dystrybucję dostępnych materiałów informacyjno-edukacyjnych dostosowanych tematycznie do realizowanych programów – przeprowadzono 81 takich działań.

W 2023r wydano 419 decyzji merytorycznych oraz 544 decyzji opatowych, 5 postanowień. W 2023r. wydano 14 upomnień, dalszego postępowania egzekucyjnego nie prowadzono z uwagi na wykonanie zarządzeń decyzji administracyjnych. Nałożono 136 mandatów karnych na sumę 39150zł.

Prowadzono również działania w zakresie promocji zdrowia oraz oświaty zdrowotnej. W roku 2023 działaniami z zakresu upowszechniania wiedzy dot. promocji i ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia objęto 31211 mieszkańców powiatu, co stanowi 46,2% naszego społeczeństwa, w tym z zakresu profilaktyki i zwalczania uzależnień – 18100 osób.

Łącznie nadzorem sanitarno-epidemiologicznym oraz profilaktyką i promocją zdrowia objęto 34161 osób, czyli 46,15% społeczeństwa powiatu żagańskiego.

Ocenę stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej za rok 2023 opracowano na podstawie wyników przeprowadzonych kontroli, pobranych do badań laboratoryjnych próbek żywności i wody, kontroli biologicznej skuteczności procesów sterylizacji, a także na podstawie zgłoszeń chorób zakaźnych i zawodowych oraz przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych i ich analizy.

Ocena stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej powiatu żagańskiego zawiera dane minionego roku na dzień 31.12.2023r.

III. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ ORAZ STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ NA TERENIE POWIATU ŻAGAŃSKIEGO

Sekcja Epidemiologii realizuje zadania w oparciu o przepisy ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. W działalności sekcji można wyróżnić trzy główne obszary:

1. Nadzór nad chorobami zakaźnymi i zakażeniami obejmujący szerokie działania mające na celu zwalczanie chorób zakaźnych, oparte w szczególności na sprawowaniu nadzoru epidemiologicznego polegającego na stałym, systematycznym gromadzeniu i analizowaniu informacji o zachorowaniach, jak również na sprawowaniu nadzoru indywidualnego, polegającego na analizie i interpretacji informacji o okolicznościach i skutkach zakażenia oraz podejmowaniu działań mających na celu przerwanie dróg szerzenia się choroby zakaźnej.
2. Nadzór nad wykonawstwem obowiązkowych szczepień ochronnych w podmiotach leczniczych, niepożądanymi odczynami poszczepiennymi oraz dystrybucją do tych podmiotów preparatów szczepionkowych zakupionych przez Ministra Zdrowia.
3. Bieżący nadzór nad podmiotami leczniczymi udzielającymi stacjonarnych i ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych oraz praktykami zawodowymi lekarzy, lekarzy stomatologów, pielęgniarek, położnych i fizjoterapeutów.

1. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŹNYCH

W dobie masowych migracji ludności i ruchów antyszczepionkowych choroby zakaźne są globalnym problemem zdrowia publicznego. Poprzez postęp w zakresie medycyny, wzrost świadomości zdrowotnej ludności, a także prowadzone na szeroką skalę działania profilaktyczne, w tym szczepienia, dążymy do poprawy sytuacji zdrowotnej ludności, a w przypadku niektórych chorób do ich całkowitej eliminacji. Działania podejmowane przez sekcję Epidemiologii wynikają z aktualnej sytuacji epidemiologicznej powiatu i skierowane są na ochronę zdrowia i życia ludzkiego.

Monitorowanie sytuacji epidemiologicznej poparte jest rzetelnym nadzorem epidemiologicznym prowadzonym poprzez analizę zgłoszonych podejrzeń i zachorowań na choroby zakaźne. Rejestracja zgłoszonych podejrzeń i zachorowań na choroby zakaźne przez podmioty lecznicze prowadzona jest zgodnie z „Międzynarodową Klasyfikacją Chorób” (ICD-10) oraz w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych opracowanych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

Monitorowana i analizowana na bieżąco sytuacja epidemiologiczna nadzorowanego terenu z liczbą mieszkańców 74025 osób (stan na 30.06.2023 r.) jest podstawą właściwej oceny powiatu w tym zakresie.

Wszystkie przypadki zachorowań, zgłaszane do PSSE Żagań przez podmioty lecznicze zostają poddane dokładnej analizie i weryfikacji z uwzględnieniem kryteriów definicji przypadków na potrzeby nadzoru epidemiologicznego ustalonych przez NIZP Państwowy Zakład Higieny. W sprawozdaniach wykazywane są tylko te spełniające kryteria, są to zgłoszenia pierwszorazowe. Nie podlegają zgłoszeniu zachorowania już raz wykazane w meldunkach.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żaganiu w 2023r. zarejestrowała łącznie 1682 zachorowania na choroby zakaźne, w których 287 osoby wymagały hospitalizacji, tj. 17% wszystkich chorych. (w 2022 r.-6543 zachorowania, w tym 528 hospitalizacje ok. 8% wszystkich chorych). W 2023 r. 39% wszystkich zachorowań stanowiły zachorowania na COVID-19 (w 2022 r. stanowiły one 60 % wszystkich zachorowań).

Tabela zawiera zestawienie liczby zachorowań i zapadalność na choroby zakaźne na terenie powiatu żagańskiego w roku 2023 , w porównaniu do roku 2022

Lp.	Kod wg ICD-10	Jednostka chorobowa		ROK 2023		ROK 2022	
				Liczba zachorowań	Zapadalność na 100.000	Liczba zachorowań	Zapadalność na 100.000
0	1	2		3	4	5	6
1	A02.0	Salmonelloza	zatrucie pokarmowe	13	17,56	7	9,37
2	A02.1		posocznica	0	-	0	-
3	A02.2-8		inne zakażenie pozajelitowe	0	-	0	-
4	A04.0-2	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem)	wywołane przez <i>E. coli</i> biegunkotwórczą	1	1,35	0	-
5	A04.3		wywołane przez <i>E. coli</i> enterokrwotoczną	0	-	0	-
6	A04.4		wywołane przez <i>E. coli</i> inną i BNO	0	-	4	5,35
7			wywołane przez <i>Campylobacter</i>	4	5,4	2	2,68
8	A04.6		wywołane przez <i>Yersinia enterocolitica</i> lub <i>pseudotuberculosis</i>	0	-	0	-
9	A04.7-8		wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	10	13,5	10	13,38
			inne określone	0	-	1	1,34
10	A04.9	nieokreślone	0	-	2	2,68	
11	A04	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		3	4,05	3	4,01
12	A 05.9	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe		0	0	0	0
13	A08.0	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem)	wywołane przez rotawirusy	3	4,05	65	86,97
14	A08.1		wywołane przez norowirusy	2	2,7	4	5,35
15	A08.2-3		inne określone	5	6,46	13	17,39
16	A08.4		nie określone	47	63,49	19	25,42
17	A08.0-4	Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		3	4,05	26	34,79
18	A09	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	ogółem	175	236,4	238	318,43
19			w tym u dzieci do lat 2	26	35,12	44	58,87
20	A07.1	Giardioza (lamblioza)		0	-	1	1,34
21	A32	Listerioza		1	1,35	1	1,34
22	A37	Krzusiec		0	-	1	1,34
23	A38	Płonica (szkarlatyna)		55	74,29	4	5,35
24	A39	Meningokoki	Ogółem	0	-	0	-
25	A50	Kiła	wrodzona i noworodków	0	-	0	-
26	A51		wczesna	0	-	0	-
27	A52		późna	0	-	0	-
28	A53		inne postacie kiły i kiła nieokreślona	0	-	1	1,34
29	wym. niżej	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna	ogółem	26	35,12	7	9,37
30	A46		róża	23	31,07	7	9,37
31	A48.3		zespół wstrząsu toksycznego	1	1,35	0	-
32	B95.0/O85		gorączka połogowa	0	-	0	-
33	B95.0/ (...)		inna określona i nieokreślona	2	2,7	0	-
34	A69.2	Borelioza z Lyme		68	91,86	53	70,91
35	A56	Inne choroby przenoszone drogą płciową wyw. . przez Chlamydie		1	1,35	1	1,34
34	-	Ostre porażenia wiotkie u dzieci w wieku 0-14lat		1	1,35	0	0
35	Z20.3/Z24.2	Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień		18	24,31	5	6,69
36	A 90-1	Gorączka denga (klasyczna)		1	1,35	0	-
37	B01	Osipa wietrzna		277	374,19	617	825,51

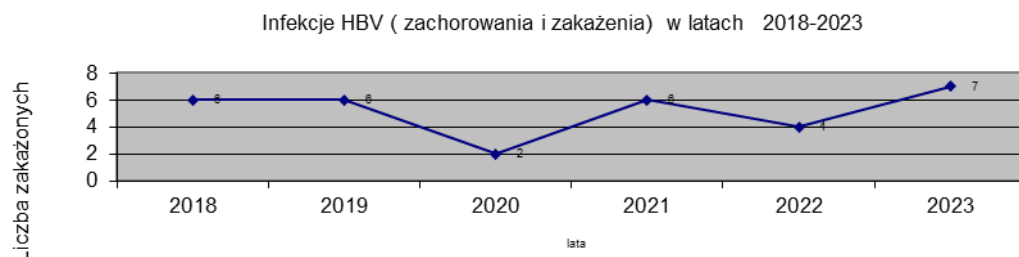
38	B06	Różyczka		0	-	0	-
39	B15	Wirusowe zapalenie wątroby	typu A	0	-	0	-
40	B16		typu B - ostre	0	-	0	-
41	B18.0-1		typu B - przewlekłe i BNO	7	9,45	4	5,35
42	B17.1; B18.2		typu C ostre wg def. UE	0	-	0	-
43	odpowiednio		typu C-przewlekłe i BNO	15	20,26	7	9,37
44	B17.0,2-8; B18.8-9;B19		inne i nieokreślone	0	-	0	-
45	Z21	Nowo wykryte zakażenia HIV		2	2,7	4	5,35
46	B20-B24	AIDS-Zespół nabytego upośledzenia odporności		0	-	0	0
47	B26	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)		6	8,1	2	2,68
48	wym. niżej	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> inwazyjna	ogółem	5	6,75	0	-
49	B95.3/G04.2; G00.1		zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	0	-	0	-
50	A40.3		posocznica	4	5,4	1	1,34
51	B95.3 / (...)		inna określona i nie określona	1	1,35	0	-
52	wym. niżej	Choroba wywołana przez <i>Haemophilus influenzae</i> inwazyjna	ogółem	1	1,35	0	-
53	B96.3/G04.2; G00.0		zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	0	-	0	-
54	A41.3		posocznica	1	1,35	0	-
55	A 49.2; J14B96.3 / (...)	inna określona i nie określona	0	-	0	-	
56	G00.2-8, G04.2	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	inne określone	1	1,35	0	-
57	G03	Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone		0	-	1	1,34
58	J10-J11	Grypa		8	10,8	7	9,37
59	A87.1-9;B02.1	Wirusowe zapalenie opon mózgowych	inne określone i nieokreślone	1	1,35	0	-
60	U 07.1-2	Zakażenie SARS-CoV-2 (COVID- 19)		655	885	3912	5234

W roku 2023 zarejestrowano 13 zachorowań na gruźlicę, zapadalność 17,56 – (w roku 2022 - 6 gruźlic, zapadalność - 8,03).

1) ZACHOROWANIA I ZAKAŻENIA SZERZĄCE SIĘ DROGĄ NARUSZENIA CIĄGŁOŚCI TKANEK

➤ Infekcje HBV

W okresie sprawozdawczym zarejestrowano 7 przypadków zakażeń HBV (w 2022 r. zgłoszono 4 przypadki), wszystkie o charakterze bliżej nieokreślonym. Zachorowaniu uległo 5 kobiet - 4 mieszkanki miasta (jedna kobieta uchodźca z Ukrainy) i 1 mieszkanka wsi oraz 2 mężczyzn, 2 mieszkańców miasta.

We wszystkich przypadkach zachorowanie miało przebieg bezobjawowy. W 5 przypadkach zakażenie wykryto przed planowanym zabiegiem lub wizytą w szpitalu, jeden przypadek

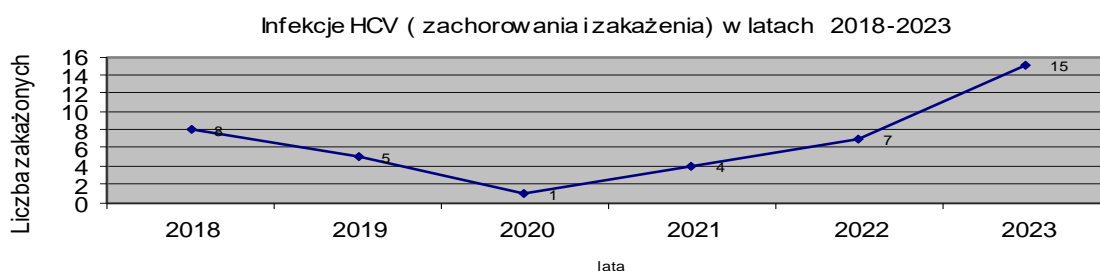
wykryto w badaniach z kontaktu z zakażonym domownikiem i jeden przypadek wykryto podczas badań ciążowych.

We wszystkich przypadkach prawdopodobną drogą zakażenia były zabiegi medyczne, w tym jeden prawdopodobnie podczas transfuzji krwi. Stan chorych nie wymagał hospitalizacji.

➤ Infekcje HCV

W analizowanym okresie zarejestrowano 15 przypadków WZW typu C o charakterze bliżej nieokreślonym (w 2022 roku - 7 zachorowań).

Zachorowaniu uległo 7 kobiet - 3 mieszkanki miasta i 4 wsi oraz 8 mężczyzn - 4 mieszkańców miasta i 4 mieszkańców wsi. U 7 osób przebieg choroby był bezobjawowy i zakażenie wykryto przypadkowo w trakcie rutynowych badań: u osoby chorej onkologicznie i przed przyjęciem do pracy. W pozostałych przypadkach zakażenie wykryto w trakcie diagnostyki związanej z przyjęciem do szpitala. Również wykryto HCV podczas badań związanych z programami: program „profilaktyka 40 +” oraz program badania w kierunku HCV osób, u których w badaniach stwierdzono obecność wirusa Sars – Cov- 2 (program pilotowany przez NIZP-PZH). Jedna osoba zrobiła sobie badania sama. Jedna z osób chorych była poddana hospitalizacji, pozostałe osoby nie były hospitalizowane.

2) ZACHOROWANIA SZERZĄCE SIĘ DROGĄ POKARMOWĄ

➤ Bakteryjne zatrucia pokarmowe

Salmonellozy

W okresie sprawozdawczym zarejestrowano 13 przypadków salmonellozy (2022r. - 7). Zatruciu uległo 8 kobiet, 6 mieszkanek miasta i 2 wsi oraz 5 mężczyzn, 2 z miasta i 3 ze wsi. Stan 10 chorych wymagał hospitalizacji, 3 chorych było leczonych ambulatoryjnie.

Najczęstszą przyczyną zatruc była *Salmonella Enteritidis*- 12 przypadków, a w jednym przypadku *Salmonella spp.*

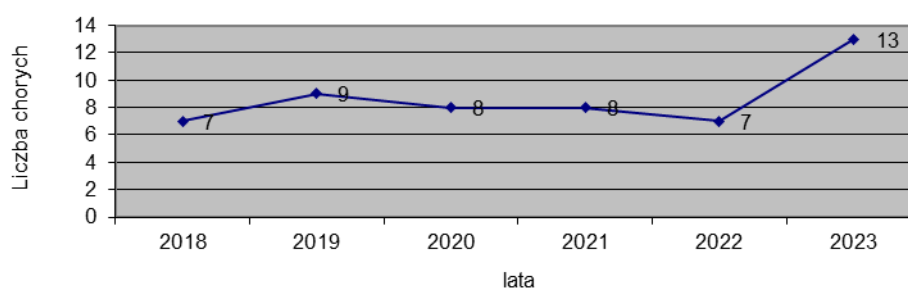
W przeważającej ilości przypadki Salmonellozy dotyczyły osób poniżej 5 roku życia.

Podczas przeprowadzanych wywiadów nie ustalono jednoznacznie źródeł zakażenia chorych.

Osoby chore nie potrafiły wskazać podejrzanych posiłków i potraw spożytych w okresie 3 dni przed zachorowaniem. Wszystkie zachorowania były przypadkami 1-osobowymi w danym środowisku (brak ognisk), co jeszcze bardziej utrudniało dochodzenie, ze względu na brak możliwości ustalenia wspólnego czynnika zakażenia.

W trakcie kontaktu z chorymi szerzono oświatę zdrowotną kształtującą zachowania prozdrowotne na rzecz zwiększenia higieny osobistej oraz higieny przygotowywania posiłków. Wszystkie osoby chore (ozdrowieńcy) i osoby z kontaktu zostały objęte nadzorem epidemiologicznym - zlecono badanie kału w kierunku *Salmonelli*.

Liczba chorych na Salmonellozy w latach 2018-2023

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe i zatrucia pokarmowe

Wpłynęło 15 zgłoszeń innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (w 2022r. - 19) wywołanych przez:

- *E coli* biegunkotwórczą - 1 przypadek
- *Campylobakter jejuni* - 4 przypadki
- *Clostridium difficile* - 10 przypadków

Zachorowaniu uległo 8 mężczyzn - 5 mieszkańców miasta i 3 mieszkańców wsi oraz 7 kobiet, w tym 3 mieszkanki miasta i 4 mieszkanki wsi. Wśród chorych było 5 dzieci w wieku do lat 2.

W przypadku *Clostridium difficile* oprócz zachorowania 1 kobiety w wieku 29 lat, pozostałe przypadki dotyczyły starszych osób powyżej 65 roku życia.

W całej ww. grupie zachorowań, stan 12 chorych, w tym 3 dzieci w wieku do lat 2 wymagał hospitalizacji. W okresie sprawozdawczym, podobnie jak w roku wcześniejszym nie zarejestrowano przypadku innego bakteryjnego zatrucia pokarmowego.

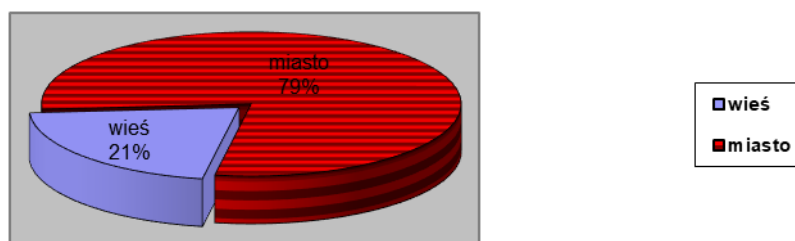
➤ **Wirusowe zakażenia jelitowe**

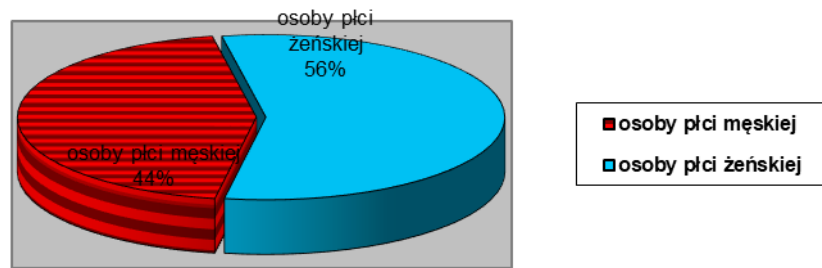
W omawianym okresie odnotowano 57 przypadków zachorowań wywołanych przez wirusy (w 2022r. - 101), w tym u dzieci do lat 2 (3 przypadki), co stanowi ok. 5%.

W 3 przypadkach wyizolowano rotawirusy, tj. około 5% wszystkich zakażeń wirusowych (w 2022 roku 65 przypadków), następnie 2 przypadki norowirusów, 5 innych przypadków określonych i 47 przypadków zakażeń wirusowych nieokreślonych.

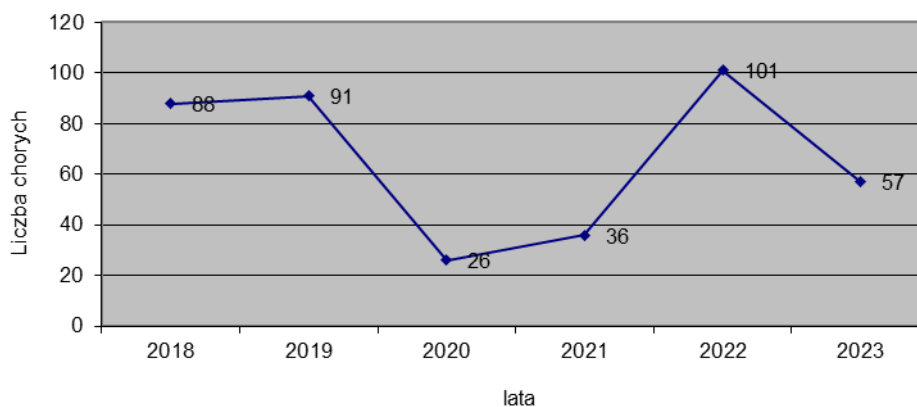
Stan 9 osób wymagał hospitalizacji, w tym 2 dzieci do lat 2. Pozostałe osoby leczone były ambulatoryjnie.

Na wirusowe zakażenia jelitowe częściej chorowali mieszkańcy miast- 45 przypadków, co stanowi ok. 79%, niż wsi - 12 przypadków, tj. ok. 21% wszystkich zachorowań. Zachorowały 34 kobiety, co stanowi ok. 56% i 27 mężczyzn- tj. ok.44% ogólnej liczby wirusowych zakażeń jelitowych.

Liczba chorych na wirusowe zakażenia jelitowe określone i nie określone w latach 2018-2023

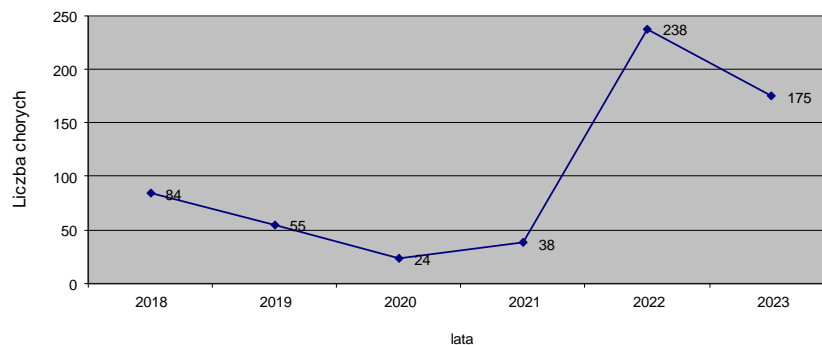
➤ **Biegunka i zapalenie żołądkowo – jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu**

W okresie sprawozdawczym zanotowano 175 przypadków biegunki i zapaleń żołądkowo – jelitowych BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (w 2022r.- 238), w tym u dzieci do lat 2 - 8 zachorowań.

Hospitalizacji poddano 37 osób, w tym 12 dzieci do lat 2.

Częściej chorowali mężczyźni- 93 przypadki, co stanowi ok. 53% wszystkich przypadków oraz mieszkańcy miasta – 122 przypadki, tj. ok. 70 % wszystkich przypadków.

Liczba biegunek i zakażeń żołądkowo-jelitowych o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2 w latach 2018-2023

3) REALIZACJA ZAŁOŻEŃ PROGRAMU ERADYKACJI ZACHOROWAŃ NA POLIOMYELITIS

Na terenie powiatu żagańskiego brak oddziału neurologii dziecięcej, ale podobnie jak w latach ubiegłych prowadzono nadzór nad zgłaszaniem zachorowań i podejrzeń zachorowań

przebiegających z objawami ostrych porażenia wiotkich u dzieci do 15 roku życia w Oddziale Pediatrycznym Nowego Szpitala w Szprotawie. Z prowadzonego monitoringu tych zachorowań sporządzane są cotygodniowe meldunki, które przekazywane są do WSSE w Gorzowie Wlkp.

W bieżącym okresie sprawozdawczym zgłoszono 1 przypadek ostrych porażenia wiotkich u dzieci. Ostre porażenie wiotkie dziecka (lat 11) stwierdzono u mieszkanki powiatu żagańskiego. Diagnozy dokonano na Oddziale Neurochirurgii Dziecięcej Wielospecjalistycznego Szpitala w Nowej Soli.

Stwierdzone objawy choroby, to niedowład kończyn dolnych oraz porażenie nerwu twarzowego.

4) CHOROBY INWAZYJNE

W analizowanym okresie zdiagnozowano 32 choroby inwazyjne (w 2022r. 8 przypadków). 26 chorób inwazyjnych wywołanych przez *Streptococcus pyogenes*, w tym 23 przebiegające pod postacią róży, 1 zespół wstrząsu toksycznego, 2 - inna określona i nieokreślona. 5 chorób inwazyjnych wywołanych przez *Streptococcus pneumoniae*, w tym 4 przebiegające pod postacią posocznicy, 1 inna określona i nieokreślona. 1 choroba inwazyjna wywołana przez *Haemophilus influenzae* pod postacią posocznicy.

➤ Inwazyjna choroba wywołana przez *Streptococcus pneumoniae*

Zachorowania dotyczą 4 osób w podeszłym wieku w postaci posocznicy oraz 1 osoby z zapaleniem płuc wywołanej paciorkowcem Czynnikiem wywołujący chorobę inwazyjną został zidentyfikowany w badaniu posiewu krwi.

Wszyscy pacjenci z posocnicą wywołaną *Streptococcus pneumoniae* byli hospitalizowani (105 Szpital Wojskowy w Żarach i Szpital w Nowej Soli). Dwa przypadki choroby inwazyjnej wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* zakończyły się zgonem.

➤ Inwazyjna choroba wywołana przez *Streptococcus pyogenes*

Wszystkie przypadki choroby przebiegały głównie pod postacią róży. Zachorowaniu uległo 26 osób (w 2022r. –7), w tym 11 kobiet (7 z miasta, 4 ze wsi) i 15 mężczyzn (10 z miasta i 5 ze wsi). Stan 15 chorych wymagał hospitalizacji.

Wszystkie przypadki róży zostały zakwalifikowane jako możliwe na podstawie charakterystycznych objawów klinicznych, bez potwierdzenia badaniami laboratoryjnymi. Natomiast przypadki pozostałych chorób inwazyjnych wywołanych przez *Streptococcus pyogenes* potwierdzono laboratoryjnie.

➤ Inwazyjna choroba wywołana przez *Haemophilus influenzae*

W roku sprawozdawczym pojawił się 1 przypadek inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae* przebiegający pod postacią posocznicy. Pacjent przebywał w 105 Szpitalu Wojskowym w Żaganiu na oddziale pulmonologicznym, w związku z ciężkim stanem onkologicznym i ostrą niewydolnością oddechową. Wykonano badanie PCR sepsa – uzyskano dodatni wynik w kierunku *Haemophilus influenzae*. Zastosowano szeroko spektralną antybiotykoterapię. Po uzyskaniu poprawy klinicznej pacjent został przekazany do dalszego leczenia ambulatoryjnego.

W okresie sprawozdawczym nie odnotowano chorób inwazyjnych wywołanych przez inne drobnoustroje takie jak *Neisseria meningitidis*. Jest to trend utrzymujący się od wielu lat.

5) ZAPALENIE OPON MÓZGOWYCH I/LUB MÓZGU

W 2023r zarejestrowano 2 przypadki zapalenia opon mózgowych i/lub mózgu, tyle samo co w roku poprzednim.

➤ **Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu**

Zachorowaniu uległ pacjent płci męskiej lat 67, mieszkaniec wsi. Trafił na SOR Szpitala w Nowej Soli z powodu utraty kontaktu, wysokiej gorączki oraz niedowładu. Pacjent jest po kraniotomii z powodu glejaka, w związku z problemami pooperacyjnymi (wyciek z rany) przekazany został do Kliniki Neurochirurgii Szpitala w Bydgoszczy. Bakteryjne zapalenie opon mózgowych inne określone zdiagnozowane zostało w badaniu płynu mózgowo-rdzeniowego. Po zastosowaniu antybiotykoterapii oraz po wygojeniu się rany i w stanie neurologicznym dobrym wypisany do domu.

➤ **Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone.**

Roczna dziewczynka, mieszkanka wsi, z powodu utrzymującej się wysokiej gorączki (do 40°C), zaburzeń napadowych, nieżytu nosa oraz wysypki została skierowana na Oddział Dziecięcy w Wielospecjalistycznym Szpitalu SP ZOZ w Nowej Soli. W badaniu ogólnym płynu mózgowo-rdzeniowego stwierdzono wirusy z rodzaju *Herpes*. Stwierdzono jednostkę chorobową – inne wirusowe postacie zapalenia opon mózgowych.

Po zastosowaniu leczenia empirycznego i antybiotykoterapii dożylniej, chorą w stanie dobrym, po 14 dniach hospitalizacji wypisano do domu.

6) CHOROBY ODZWIERZĘCE

➤ **Osoby szczepione przeciwko wścieklicznie**

W analizowanym okresie przeciwko wścieklicznie zaszczepiono 18 osób (w 2022r. - 5 osób). 14 osób zaszczepiono pięcioma dawkami szczepionki Verorab na oddziale zakaźnym w Zielonej Górze. Jedna z tych osób przyjęła pięć dawek szczepionki Verorab w Poradni Chorób zakaźnych w Legnicy. Jedna osoba przyjęła tylko pierwszą dawkę w Zielonej Górze (zwierzę odnalezione). Jedna osoba przyjęła tylko dwie dawki w Szpitalu we Wrocławiu (decyzją lekarza zaprzestano kontynuacji szczepień).

10 osób zostało pokąsanych przez psy, 7 osób zostało pokąsanych przez koty i 1 osoba została pokąsana przez jelenia.

Prowadzono współpracę z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Żaganiu:

- w przypadku otrzymania informacji od lekarza na podstawie druku ZLK-1 lub bezpośredniego zgłoszenia przez pokąsanego informacji o potencjalnie zainfekowanym zwierzęciu, zwracano się do Powiatowego Lekarza Weterynarii o wszczęcie 15 dniowej obserwacji zwierzęcia w celu wykluczenia zachorowania na wścieklicznę. Ponadto, co kwartał odbywały się wspólne spotkania dotyczące problematyki chorób odzwierzęcych o wysokim potencjale transmisji na ludzi, a w szczególności narażenia na wścieklicznę.

➤ **Pokąsania, po których nie podjęto szczepień p/ wścieklicznie**

W 2023r. opracowano 33 przypadki pokąsań przez zwierzęta (w 2022r. - 27 przypadków) po których nie podejmowano szczepień p/ wścieklicznie.

W większości przypadków sprawcami pokąsań były psy - 31 przypadków, w 2 przypadkach koty. Zwierzęta poddano obserwacjom weterynaryjnym celem wykluczenia wściekliczny. W trakcie przeprowadzanych 15-dniowych obserwacji, u zwierząt nie zaobserwowano niepokojących objawów wściekliczny, co pozwoliło zwolnić osoby poszkodowane z obowiązku szczepień przeciwko wścieklicznie.

➤ **Borelioza**

W roku 2023 zarejestrowano 68 przypadków boreliozy, tj. 62 przypadki potwierdzone i 6 prawdopodobnych (w 2022r. - ogółem 53). Część zachorowań zgłaszanych przez podmioty

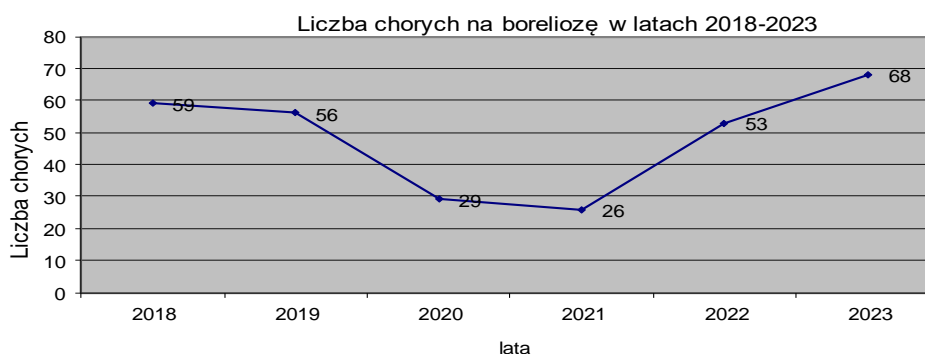
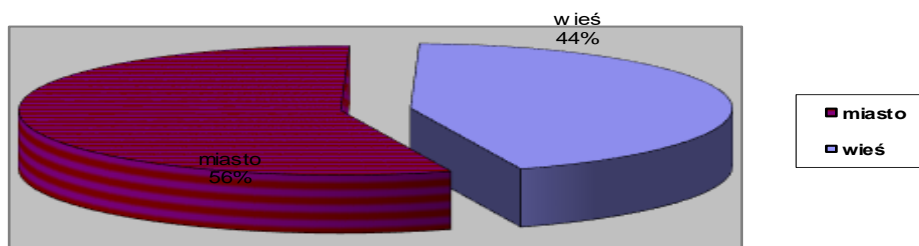
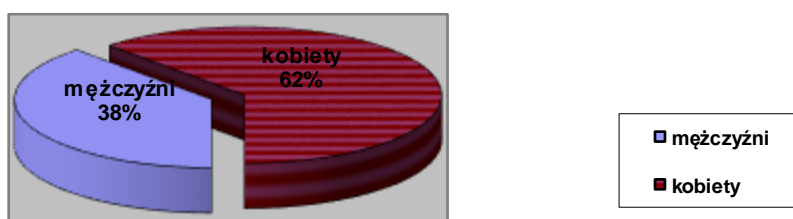

lecnicze nie spełniała kryteriów definicji na potrzeby nadzoru epidemiologicznego, bądź były to zgłoszenia powtarzające się, np. wizyty kontrolne. Zachorowaniom uległo 26 mężczyzn (38%) i 42 kobiety (62%). Chorowali mieszkańcy miast, jak i wsi (miasto - 38 przypadków, co stanowi ok.56%, wieś - 30, tj. 44%).

W 51 przypadkach stwierdzono rumień wędrujący, w pozostałych 16 diagnozę postawiono na podstawie objawów klinicznych (nawracające bóle i obrzęki stawów, bóle mięśni, osłabienie) potwierdzonych dodatnimi wynikami badań serologicznych w kierunku przeciwciał w klasie IgG. W jednym przypadku stwierdzono neuroboreliozę.

Oprócz 6 osób, których stan wymagał hospitalizacji, wszystkie pozostałe osoby były leczone w warunkach ambulatoryjnych.

Największą grupę chorych stanowią emeryci (35 przypadków) spędzający wolny czas w formie wypoczynku i prac na działkach ogrodowych. W związku z narażeniem zawodowym zachorowały 2 osoby (2 leśniczych).

➤ Denga

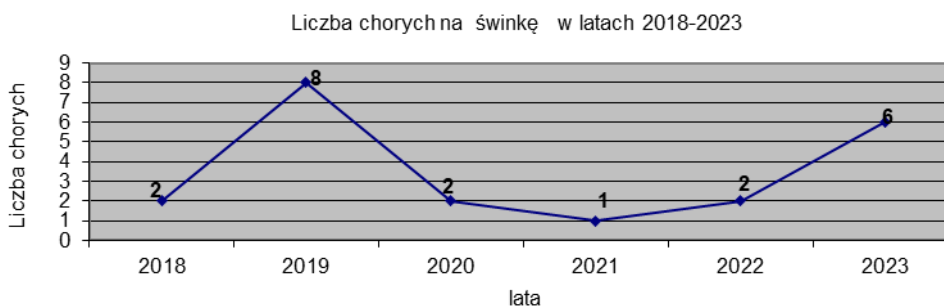
W 2023 r. do PSSE w Żaganiu wpłynęło zgłoszenie choroby tropikalnej – gorączka denga (denga klasyczna). Mężczyzna lat 61 przebywał na 3 - tygodniowej wycieczce zorganizowanej w Indonezji (wschodnia część kraju). Indonezja leży w obszarze występowania endemicznego gorączki denga. Pacjent po powrocie zauważył u siebie objawy chorobowe – dreszcze, uczucie zimna, gorączkę 39°C, wysypkę na lewym ramieniu, bóle kości i stawów, ogólne osłabienie. Lekarz POZ w wywiadzie ustalił pobyt pacjenta w Indonezji oraz informację, że był pokąsany

przez komary (potencjalny nosiciel choroby), następnie pacjent został skierowany na oddział zakaźny Szpitala we Wrocławiu. Choremu wykonano badanie parazytologiczne wykonane metodą PCR – panel tropikalny wirusy. Badanie potwierdziło jednoznacznie obecność wirusa *Denga* w materiale klinicznym. Po zastosowaniu celowanego leczenia na oddziale chorób zakaźnych pacjent w stanie dobrym wypisany do domu.

7) CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

➤ Nagminne zapalenie przyusznic (świnka)

W omawianym okresie zarejestrowano 6 przypadków zachorowania z powodu nagminnego zapalenia przyusznic (w 2022r. - 2). Zachorowało 4 dzieci płci męskiej: noworodek, 10, 13 i 15-latek, po dwóch z miasta i ze wsi. Zachorowały również 2 kobiety w wieku 31 lat (obie z miasta). We wszystkich przypadkach były charakterystyczne objawy dla tego schorzenia – obrzęk ślinianek przyusznych. Stan chorych nie wymagał hospitalizacji. Niemowlak i obie kobiety nie były poddane szczepieniu przeciwko śwince.

➤ Ospa wietrzna

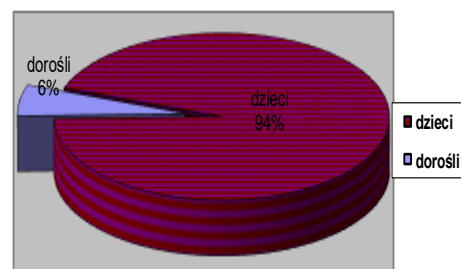
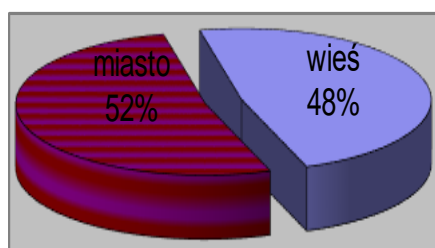
W omawianym okresie odnotowano znaczny spadek liczby zachorowań w stosunku do roku ubiegłego. W 2023 roku wykazano 277 osp wietrznych, natomiast w 2022r. zarejestrowano 617 zachorowań.

Zachorowaniu uległo 143 kobiety i 134 mężczyzn, w tym 145 mieszkańców miasta, tj. ok. 52% i 132 mieszkańców wsi, co stanowi ok. 48% wszystkich przypadków.

Zdecydowaną większość, tzn. 259 przypadków zachorowań zanotowano u dzieci do lat 14, co stanowi ok. 94% wszystkich zachorowań.

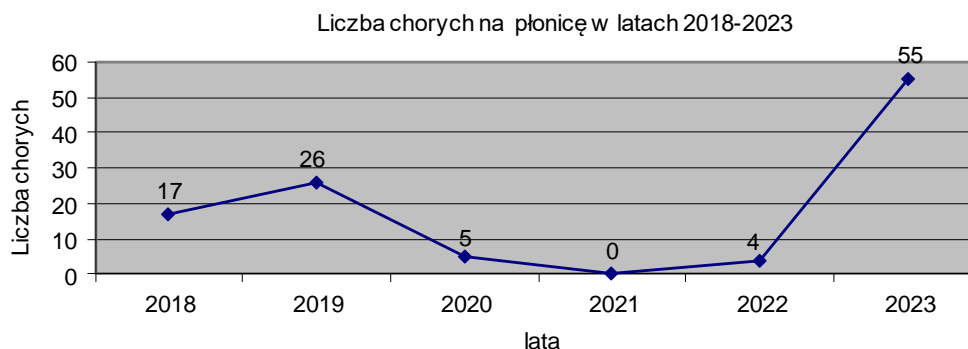
Żadna z osób chorych na ospę wietrzną nie wymagała hospitalizacji ze względu na powikłania.

Szczepieniu jedną dawką szczepionki zostało poddanych 1 dziecko, natomiast dwoma dawkami zaszczepiono 4 dzieci. Wszystkie osoby zaszczepione pozostają w przedziale wiekowym 4-8 lat. W przypadku dwóch chorych brak danych na temat szczepienia.

➤ Płonica.

W 2023r. na terenie nadzorowanym przez PSSE w Żaganiu odnotowano znaczny wzrost zachorowań na płonicę – 55 przypadków, natomiast w 2022r. były 4 przypadki. Zachorowaniu uległy dzieci w przedziale wiekowym 0-14 - 29 dzieci płci męskiej (21 mieszkańców miasta i 8 mieszkańców wsi) oraz 26 dzieci płci żeńskiej (11 mieszkanek miasta i 15 mieszkanek wsi). W zdecydowanej większości tj. 53 przypadki płonicy (szkarlatyny) zostały rozpoznane na podstawie obrazu klinicznego.

8) POZOSTAŁE JEDNOSTKI CHOROBY NOTOWANE W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM

➤ Grypa

W okresie sprawozdawczym liczba zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę w porównaniu z rokiem wcześniejszym wzrosła ponad 2-krotnie. Zarejestrowano 3433 przypadków zachorowań i podejrzeń zachorowań (dane do 30.06.2023) w tym 90 hospitalizacji. W roku wcześniejszym zanotowano 1549 zachorowania. Od 01.07.2023 roku został zniesiony obowiązek wypełniania sprawozdania MZ-55. Natomiast od 24.02.2023 roku wprowadzono wykazywanie przypadków grypy potwierdzonej testem antygenowym. W 8 przypadkach potwierdzono grypę badaniami molekularnymi oraz w 173 przypadkach grypę potwierdzono wynikiem szybkiego testu antygenowego. W tych przypadkach grypy potwierdzonej badaniami 41 osób wymagało hospitalizacji.

➤ RSV

Od 24.02.2023r. został wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia obowiązek zgłaszania jednostki chorobowej – zakażenia wirusem RSV. Jest to syncytialny wirus oddechowy, nazwa wirusa jest związana z faktem, że w trakcie replikacji wirusa dochodzi do łączenia się sąsiednich komórek w duże wielojądrzaste syncytia.

Wirus RSV jest głównym patogenem odpowiedzialnym za infekcje dróg oddechowych u większych dzieci oraz najczęstszą przyczyną chorób dolnych dróg oddechowych u niemowląt.

Na terenie powiatu żagańskiego stwierdzono 20 przypadków zakażeń wirusem RSV, w tym 11 przypadków zakażeń u dzieci do lat 2. W przypadku 14 zakażeń wymagana była hospitalizacja, co daje 70 % wszystkich zakażeń wirusem RSV.

➤ **Listerioza**

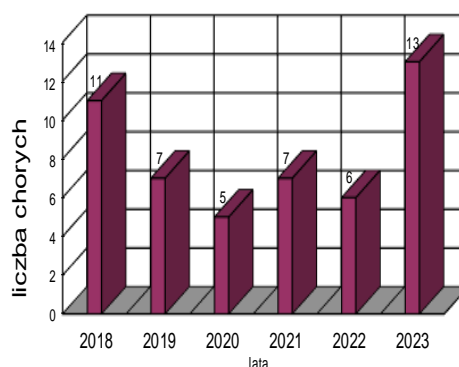
W analizowanym okresie zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na listeriozę (w 2022r.-1) u 60-letniego mężczyzny, mieszkańca wsi. Mężczyzna był hospitalizowany w Oddziale Chorób Wewnętrznych w Wielospecjalistycznym Szpitalu SP ZOZ w Nowej Soli. Objawy to zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu oraz wysoka gorączka. Z płynu mózgowo-rdzeniowego uzyskano wynik potwierdzający zachorowanie - stwierdzono *Listeria monocytogenes*. Pacjent zmarł w wyniku choroby zakaźnej – listeriozy.

➤ **Gruźlica**

W okresie sprawozdawczym zarejestrowano 13 przypadków gruźlicy (w 2022r.-6), w tym 8 prątkujących i 5 nieprątkujących. Zachorowało 9 mężczyzn i 4 kobiety w przedziale wiekowym od 32 lat do 66 lat. 10 osób to mieszkańcy miasta, a 3 osoby to mieszkańcy wsi. Zarejestrowano 1 przypadek zachorowania u dziecka do lat 14.

We wszystkich przypadkach diagnozę postawiono na podstawie zmian w obrazie rtg klatki piersiowej, w przypadkach prątkującej dodatkowo potwierdzono je wynikami badań płwociny w kierunku prątków gruźlicy. Wszystkie osoby chore poddane zostały hospitalizacji. 11 pacjentów było hospitalizowanych w specjalistycznym szpitalu w Torzymiu. 1 pacjent był hospitalizowany w 105 Wojskowym Szpitalu w Żaganiu Oddział Pulmonologii i 1 pacjent był hospitalizowany w Mazowieckim Centrum Leczenia Płuc i Gruźlicy Szpital Specjalistyczny, Oddział I w Otwocku. Zanotowano jeden zgon z powodu gruźlicy.

liczba chorych na gruźlicę w latach 2018-2023

➤ **Choroby przenoszone drogą płciową**

W analizowanym okresie wykazano 1 przypadek zachorowania na choroby przenoszone drogą płciową. Przypadek dotyczy choroby wywołanej przez Chlamydie, jest to kobieta (lat 21) mieszkanka wsi. Chora została zdiagnozowana laboratoryjnie (wynik potwierdzający). Stan pacjentki wymagał hospitalizacji.

➤ **Zakażenia HIV i zachorowania na AIDS**

W okresie sprawozdawczym zarejestrowano 2 nowe przypadki zakażenia wirusem HIV (w 2022r. - 4 przypadki). Zakażeniu uległa kobieta i mężczyzna w przedziale wiekowym 50-55 lat. Obydwoje pochodzą z terenów wiejskich.

W obu przypadkach nie ustalono dróg nabycia zakażenia. Jedna z osób została przebadana w wyniku badań przesiewowych przed przyjęciem do szpitala, a druga w wyniku zlecenia z Poradni Nabytych Niedoborów Immunologicznych w Zielonej Górze celem diagnostyki.

W analizowanym okresie nie zarejestrowano natomiast zachorowań na AIDS.

➤ **Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)**

Na terenie powiatu żagańskiego w okresie sprawozdawczym zarejestrowano 655 przypadków zakażeń wywołanych tym wirusem, co w porównaniu do roku wcześniejszego daje znaczny spadek zachorowań (w 2022r.- 3912 przyp.).

W większości miały one charakter umiarkowany, łagodny, bądź bezobjawowy. We wszystkich przypadkach objawowych, najczęściej występowały stany gorączkowe (37,2-39,0°C), katar, suchy kaszel, ból gardła, ból głowy, ogólne osłabienie, bóle mięśniowe.

Ze względu na poważny przebieg choroby, stan 75 osób wymagał hospitalizacji.

W przypadku 7 osób zachorowanie zakończyło się zgonem (w 2022r.- 53 zgony), co daje ponad siedmiokrotny spadek w porównaniu do roku wcześniejszego. Osoby zmarłe najczęściej obciążone były innymi chorobami współistniejącymi.

Zarejestrowana przez PSSE liczba zgonów wynika z liczby oficjalnie zgłoszonych przez podmioty lecznicze zgonów na formularzu ZLK 5.

2. SYTUACJA SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH W POWIECIE ŻAGAŃSKIM W 2023R.

PPIS w Żaganiu koordynuje i nadzoruje realizację obowiązkowego Programu Szczepień Ochronnych (PSO), zabezpiecza zaopatrzenie w preparaty szczepionkowe, prowadzi Rejestr Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (NOP), które opracowuje w Systemie Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS) i wprowadza do systemu Nadzoru Epidemiologicznego (Epi Bazy).

Przyjmowanie szczepionek i rozchód odbywa się poprzez Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek (ESNDS). Szczepionki dostarczane są do magazynu PSSE przez WSSE w Gorzowie Wlkp., wg zamówień, następnie przekazywane są do Punktów Szczepień. Dystrybucja szczepionek odbywa się z zachowaniem łańcucha chłodniczego, zgodnie z przepisami ustawy Prawo farmaceutyczne. Wszystkie Punkty szczepień spełniają wymagania w zakresie przechowywania szczepionek w temperaturze od 2-8⁰C tj. preparaty przechowywane są w lodówkach z elektronicznym monitoringiem temperatury z powiadamianiem na SMS do osób odpowiedzialnych.

Obowiązkowe szczepienia ochronne, finansowane ze środków publicznych, realizowane są zgodnie z obowiązującym na dany rok Programem Szczepień Ochronnych w 20 podmiotach leczniczych. Wg ilości kart uodpornienia, w roku 2023 szczepieniami objęto 13038 dzieci i młodzieży od 0-20 roku życia. Liczba niezaszczepionych z powodu uchylenia się od szczepień na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosiła 28 dzieci. W związku z powyższym na bieżąco przeprowadzano rozmowy z rodzicami, opiekunami prawnymi dzieci, w roku sprawozdawczym wystosowano 24 pisma edukacyjne do opornych rodziców. W 5 przypadkach, po interwencji, dzieci zostały zaszczepione.

Wszyscy lekarze, kwalifikujący do szczepień oraz wszystkie pielęgniarki wykonujące szczepienia ochronne posiadają wymagane kwalifikacje, zgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz.U. 2023 poz. 2077).

W okresie sprawozdawczym nie odnotowano niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP).

Poniższa tabela przedstawia ilość kart uodpornienia wg roku urodzenia od 2004-2023 roku.

Rok urodzenia	Karty ogółem	Rok urodzenia	Karty ogółem	Karty dziewcząt	Rok urodzenia	Karty ogółem	Karty dziewcząt	Rok urodzenia	Karty ogółem	Karty dziewcząt
2023	367	2018	604		2013	612	262	2008	831	342
2022	463	2017	709		2012	746	294	2007	800	
2021	515	2016	710		2011	672	265	2006	722	
2020	651	2015	633		2010	752	318	2005	596	
2019	584	2014	665	297	2009	794	322	2004	612	

Na podstawie kontroli oraz analizy sporządzanych corocznie sprawozdań ze szczepień ochronnych MZ-54 ocenia się, że liczba zaszczepionych dzieci i osób starszych, pomimo dużej liczby odroczeń bieżących z powodu zachorowań tzw. sezonowych, kształtuje się na podobnym poziomie. Poniżej przedstawiono wykonawstwo szczepień w 3 roku życia i wykonawstwo niektórych szczepień oraz ilość NOP w latach 2021-2023.

Realizacja „Kalendarza szczepień”

Stan zaszczepienia dzieci w 3 roku życia w roku 2021 w odniesieniu do „Kalendarza szczepień”

Rok urodzenia	Wszystkie szczepienia^a	Brak niektórych szczepień^b	Brak jakichkolwiek szczepień
2019	94,35 %	4,81 %	0,83 %

Stan zaszczepienia dzieci w 3 roku życia w roku 2022 w odniesieniu do „Kalendarza szczepień”

Rok urodzenia	Wszystkie szczepienia^a	Brak niektórych szczepień^b	Brak jakichkolwiek szczepień
2020	94,50 %	5,00 %	0,40 %

Stan zaszczepienia dzieci w 3 roku życia w roku 2023 w odniesieniu do „Kalendarza szczepień”

Rok urodzenia	Wszystkie szczepienia^a	Brak niektórych szczepień^b	Brak jakichkolwiek szczepień
2021	93,20%	6,8 %	0,0 %

- a) osoby, które przeciw wszystkim chorobom uwzględnionym w „Kalendarzu szczepień” otrzymały wszystkie dawki szczepionek wymaganych w tym wieku.
 b) osoby, które nie otrzymały uwzględnionych w „Kalendarzu szczepień” wszystkich dawek szczepionek wymaganych w tym wieku.

Inne, wybrane szczepienia wykonane w latach 2021- 2023

Szczepienia przeciw grypie, wg wieku (ukończone lata)

Liczba zaszczepionych/rok	Ogółem	Wiek 0-4	Wiek 5-14	Wiek 15-64	Wiek ≥ 65
2021	2086	7	49	873	1157
2022	1873	13	64	738	1058
2023	2419	18	65	938	1398

Szczepienia przeciw tężcowi profilaktycznie i po narażeniu, wg wieku (ukończone lata)

Liczba zaszczepionych/ rok	Ogółem	Wiek 0-19	Wiek 20-29	Wiek ≥ 30
2021	238	2	5	231
2022	371	0	41	330
2023	290	0	27	263

Szczepienia przeciw ospie wietrznej w ramach szczepień obowiązkowych osób narażonych i w ramach szczepień zalecanych, wg wieku (ukończone lata)

Liczba zaszczepionych/ rok	Ogółem	Wiek 0-11	Wiek 12-19	Wiek ≥ 20
2021	71	57	0	14
2022	108	107	1	0
2023	97	95	0	2

Szczepienia przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B w ramach szczepień obowiązkowych osób narażonych i w ramach szczepień zalecanych, wg wieku (ukończone lata)

Liczba zaszczepionych/rok	Ogółem	Wiek 0-19	Wiek 20-29	Wiek ≥ 30
2021	154	1	4	149
2022	147	0	0	147
2023	34	0	1	32

Szczepienia przeciw zakażeniom wirusem brodawczaka, wg wieku (ukończone lata)

Liczba zaszczep./rok	Ogółem	Wiek 0-9	Wiek 10-14	Wiek 15- 19	Wiek ≥ 20
2021	12	0	2	8 (w tym 1 mężczyzna/chłopiec)	2 (w tym 1 mężczyzna/chłopiec)
2022	38	0	14 (w tym 1 mężczyzna/chłopiec)	18 (w tym 3 mężczyzna/chłopiec)	6 (w tym 1 mężczyzna/chłopiec)
2023	111	3 (w tym 0 mężczyzna/chłopiec)	66 (w tym 26 chłopcy/mężczyźni)	32 (w tym 4 mężczyzna/chłopiec)	10 (w tym 5 mężczyzna/chłopiec)

Szczepienia przeciw innym chorobom, wg wieku (ukończone lata), wykonane w latach 2021-2023

Liczba zaszczepionych przeciw chorobie w latach 2021-2023	Ogółem	Wiek 0- 19	Wiek ≥ 20
Cholera	0	0	0
Dur brzuszny	1	0	1
Japońskie zapalenie mózgu	0	0	0
Kleszczowe zapalenie mózgu	80	35	45
Wirusowe zapalenie wątroby typu A	4	0	10
Zakażenia Neisseria meningitidis	180	172	8
Żółta gorączka	0	0	0

Niepożądane Odczyny Poszczepienne w latach 2021-2023

Rok	Ogółem	Kwalifikacja NOP ciężki	Kwalifikacja NOP poważny	Kwalifikacja NOP łagodny
2021	10	0	1	9
2022	3	1	0	2
2023	0	0	0	0

W roku 2023 monitorowano stan zaszczepienia populacji mieszkańców województwa lubuskiego przeciwko poliomyelitis. PPIS przeprowadził analizę stanu uodpornienia przeciwko tej chorobie dzieci z powiatu żagańskiego w rocznikach 2018, 2021 i 2022, co przedstawia poniższa tabela.

Stan uodpornienia przeciwko poliomyelitis wg danych na dzień 30.09.2023 r.

Rok urodzenia	Liczba kart w roczniku	Liczba dzieci zaszczepionych / %
2022	460	431/ 93,69%
2021	512	506/ 98,80%
2018	605	594/ 98,18%

Od czerwca 2023 r. w ramach Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030, rozpoczęto wykonywanie bezpłatnych szczepień ochronnych przeciwko ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV).

Na terenie powiatu żagańskiego 4 Punkty szczepień przeprowadzają szczepienia u dziewcząt i chłopców urodzonych w latach 2010 i 2011 szczepionkami Cervarix i Gardasil. Szczepienia są dobrowolne, a decyzja o szczepieniu podejmowana jest indywidualnie, po ocenie korzyści i ryzyka dokonanej przez lekarza.

PPIS na bieżąco weryfikuje zamówienia i wydaje obie dostępne szczepionki zgodnie z zapotrzebowaniami, składanymi przez Punkty szczepień oraz prowadzi elektroniczny monitoring dystrybucji szczepionek przeciwko HPV.

W okresie od czerwca do grudnia 2023 r. w ramach programu wykonano 434 szczepienia p/HPV.

Ponadto, poza programem w grupach wiekowych od 0 do ≥ 20 wykonano 111 szczepień p/HPV, jako zalecane, co przedstawiono w poniższej tabeli.

Ilość wykonanych szczepień przeciwko zakażeniom wirusem brodawczaka w 2023 r. wg danych na dzień 31.12.2023 r.

Liczba zaszczepionych	Ogółem	Wiek 0-9	Wiek 10-14	Wiek 15-19	Wiek ≥ 20
Dziewczęta/kobiety	76	3	40	28	5
Chłopcy/mężczyźni	35	0	26	4	5

W roku sprawozdawczym szczepienia były prowadzone systematycznie i zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych. W stosunku do roku 2022 odnotowano spadek liczby osób uchylających się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych.

Skontrolowano wszystkie Punkty szczepień. Przeprowadzono ogółem 20 kontroli planowych. Każdorazowo, podczas kontroli przekazywano personelowi medycznemu aktualne informacje na temat obowiązujących w zakresie szczepień przepisów prawa, szczepień zalecanych, dostępności do bezpłatnych szczepionek, przekazywano ulotki informacyjne nt. szczepień profilaktycznych przeciwko grypie, pneumokokom i wirusowi brodawczaka ludzkiego oraz zalecano:

- informować pacjentów o szczepieniach zalecanych skierowanych do osób powyżej 60 roku życia, osób z problemami zdrowotnymi, pracowników służby zdrowia, kobiet w ciąży, dzieci, młodzieży (szczepienia przeciwko COVID-19, grypie sezonowej, HPV, WZW i inne ujęte w części II PSO na rok 2023).

- przeprowadzać rozmowy z rodzicami, opiekunami, rekomendować szczepienie przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego, zalecane w PSO w ramach Narodowej Strategii Onkologicznej - uchwała nr 10 Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020r. w sprawie przyjęcia programu wieloletniego pn. Narodowa Strategia Onkologiczna na lata 2020-2030 (M.P. z 2022r. poz. 814 ze zm.). Szczepienie zalecane do realizacji w zakresie programów profilaktyki zdrowotnej.
- informować o możliwości bezpłatnego szczepienia przeciwko ludzkiemu wirusowi brodawczaka HPV, szczepionką 2-walentną Cervarix w grupie wiekowej od 9 do 18 roku życia
- informować o możliwości bezpłatnych szczepień dla osób z grup ryzyka, seniorów powyżej 65 roku życia.

3. STAN SANITARNY PODMIOTÓW LECZNICZYCH

Zakres prowadzonego nadzoru sanitarnego

W 2023r prowadzono nadzór w zakresie stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń w których świadczone są usługi medyczne. Kontrolowano gospodarowanie odpadami medycznymi w miejscu ich wytwarzania, pobierano i przesyłano do badań próby biologicznej skuteczności sterylizacji parą wodną pod ciśnieniem, dokonywano analiz i ocen opracowanych procedur, stosowanych metod i środków dezynfekcji.

W 2023 roku przeprowadzono kontrole nadzоровe wynikające z planu pracy, kontrole sprawdzające usunięcie nieprawidłowości, kontrole interwencyjne warunkowane zgłoszeniami i kontrole wieloaspektowe tzw. kompleksowa kontrola szpitala.

W 2023 roku zaplanowano 108 kontroli. Zgodnie z harmonogramem kontroli w okresie sprawozdawczym - przeprowadzono 103 kontrole i 40 kontroli pozaplanowych. Łącznie przeprowadzono 143 kontrole w tym 98 kontroli obiektów wysokiego ryzyka, 24 kontroli obiektów średniego ryzyka i 21 kontroli obiektów niskiego ryzyka. Nałożono 1 mandat za brak realizacji wymogów ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U.2023 poz. 1284 ze zm.).

Wydano łącznie 21 decyzji administracyjnych.

W tym 3 decyzje odmawiające zmiany terminu wykonania nakazów decyzji administracyjnych, 1 decyzję uchylającą nakaz decyzji z uwagi na bezprzedmiotowość, 9 decyzji zmieniających termin wykonania nakazów i 8 decyzji administracyjnych na poprawę warunków technicznych. Powyższe decyzje dotyczyły usunięcia nieprawidłowości, które naruszały;

- wymagania Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz.U. z 2022 r., poz. 402)

- wymagania Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U.2022.poz.1225)

- wymagania Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi (Dz.U. 2017 poz. 1975)

- wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie listy czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala. (Dz.U. 2021 poz. 240)

- wymagania ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U.2023 poz. 1284 ze zm.).

Wydano 14 decyzji administracyjnych w sprawie opłat za czynności kontrolne na kwotę 1945,88 zł. Wystawiono 1 mandat w wysokości 500 zł. Wydano 2 postanowienia o wznowieniu

postępowania administracyjnego i 1 upomnienie w związku z niewykonaniem obowiązku z decyzji administracyjnej.

Kontrola urządzeń/ pobór prób

Sekcja Epidemiologii prowadzi rejestr podmiotów medycznych w powiecie żagańskim wykorzystujących urządzenia do sterylizacji parą wodną pod ciśnieniem. Z liczby 35 urządzeń bieżąco nadzorowanych podczas kontroli sanitarnych, wybrano w 2023r - 12 autoklawów, z których pobrano 24 próbki mikrobiologiczne i przesłano do laboratorium. Próbek kwestionowanych nie było.

Upoważnieni przedstawiciele PPIS w Żaganiu kontrolując podmiot medyczny wykorzystujący autoklaw, sprawdzają m. in. numer sterylizatora, program sterylizacyjny oraz rezultat, parametry procesu sterylizacji (temperatura, ciśnienie, czas wyjaławiania), wyniki kontroli indykatorów, osobę odpowiedzialną za proces, datę sterylizacji, zapisu dokonanych przeglądów w paszporcie technicznym, dokonują wglądu do zarchiwizowanych wyników badań wewnętrznych oraz umowy na przeprowadzenie tychże badań przez laboratorium mikrobiologiczne. W ramach kontroli zewnętrznej pobierane są próbki – test biologiczny Sporal A, który zostaje przekazany do laboratorium w Zielonej Górze.

Pobrano 22 próbki do badań z 24 próbek zaplanowanych na rok 2023, co stanowi 91,6 % wykonalności poboru próbek do badań laboratoryjnych. Próbk kwestionowanych nie było.

1) STACJONARNE I CAŁODOBOWE ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żaganiu w 2023 roku funkcjonowały 2 obiekty wykonujące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne: Szpital oraz Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Szprotawie mieszczące się w jednym budynku oraz prowadzony przez jeden podmiot leczniczy będący przedsiębiorcą Nowy Szpital sp. z o.o. w Szprotawie. W czerwcu 2023 r. w ramach kontroli kompleksowej skontrolowano obydwie zakłady. Ponadto przeprowadzono 3 kontrole sprawdzające usunięcie nieprawidłowości i 2 kontrole sprawdzające wykonanie zaleceń z zakresu sekcji Epidemiologii oraz wydano 1 decyzję administracyjną na poprawę warunków technicznych i 3 decyzje przedłużające termin wykonania nałożonych obowiązków, nałożono 1 mandat karny na kwotę 500 zł. Z zakresu bezpieczeństwa żywności i żywienia przeprowadzono 2 kontrole sprawdzające usunięcie uchybień natury higienicznej i technicznej, wydano 4 decyzje płatnicze za czynności kontrolne na kwotę 446 zł, wystawiono 3 mandaty karne na kwotę ogólną 800 zł (niewłaściwe przechowywanie żywności, wprowadzanie do obrotu żywności po upływie terminu przydatności do spożycia).

Szpital dysponuje ogółem 117 łózkami dla pacjentów, w tym funkcjonuje:

- Oddział wewnętrzny z 25 łózkami,
- Oddział pediatryczny z 12 łózkami,
- Zakład opiekuńczo-leczniczy z 80 łózkami.

Aktualnie PPIS w Żaganiu prowadzi wobec kontrolowanego obiektu postępowanie administracyjne: wydana została decyzja administracyjna.

Trwają prace remontowe na parterze pomiędzy Laboratorium a Poradnią Chirurgii Ogólnej oraz prace modernizacyjne nowego magazynu na odpady medyczne zgodnie z obowiązującymi przepisami. Strona zwróciła się z prośbą o przedłużenie terminu wykonania obowiązku z decyzji administracyjnej z powodu rozpisanego konkursu na wykonanie prac remontowo-budowlanych. Obecnie trwają prace modernizacyjne pomieszczenia na odpady medyczne i w związku z tym faktem w szpitalu zastosowano rozwiązanie doraźne w postaci zewnętrznego specjalistycznego kontenera medycznego.

Nowy Szpital w Szprotawie Sp. z o. o. zlokalizowany jest w budynku wolnostojącym, wielokondygnacyjnym. Obiekt przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych (posiada podjazd przy wejściu do szpitala, toaletę dla osób niepełnosprawnych, windę).

W Nowym Szpitalu w Szprotawie Sp. z o. o. ogółem zatrudnionych jest 181 pracowników w tym: 48 pracowników zatrudnionych jest na umowę o pracę, 88 na umowę zlecenie i 45 osób zatrudnionych na kontrakcie. Badania profilaktyczne pracowników są aktualne.

W szpitalu opracowano ocenę ryzyka zawodowego dla poszczególnych stanowisk oraz dodatkowo sporządzona została ocena ryzyka zawodowego z uwzględnieniem narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne. Pracodawca posiada rejestr prac oraz rejestr pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne oraz wszystkie wymagane instrukcje i procedury postępowania ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi.

Wszystkie substancje i mieszaniny chemiczne przechowywane są w aptece. Środki do dezynfekcji pobierane są z apteki i umieszczane na oddziałach. Pracodawca posiada spis stosowanych substancji chemicznych/mieszanin, dla których zapewniono aktualne karty charakterystyki. Środki chemiczne przechowywane są w miejscach i opakowaniach do tego przeznaczonych, odpowiednio oznakowanych i zabezpieczonych.

Pracownicy szpitala otrzymują środki ochrony indywidualnej posiadające stosowne certyfikaty, dodatkowo pracownikom proponowane są szczepionki.

Kontrolą kompleksową w zakresie nadzoru sanitarnego przeprowadzonego przez przedstawicieli PPIS w Żaganiu objęto następujące obszary szpitala:

- centralny magazyn bielizny czystej i brudnej, magazyn rzeczy osób hospitalizowanych z toaletą i prysznicem, węzły sanitarne i toalety ogólnodostępne, magazyn środków czystości i do dezynfekcji, pomieszczenie porządkowe do czyszczenia środków transportu, pomieszczenie Pro Morte, stan sanitarno - porządkowy stanowiska na kontener do gromadzenia odpadów komunalnych oraz teren otoczenia szpitala,
- ocena stanu żywienia pacjentów w szpitalu na podstawie jadłospisów/posiłków,
- ocena ryzyka zawodowego dla poszczególnych stanowisk, rejestr czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy oraz karty badań i pomiarów czynników szkodliwych, pomieszczenia socjalne pracowników,
- centralna izba przyjęć,
- oddział; wewnętrzny i dziecięcy,
- zakład opiekuńczo – leczniczy,
- poradnie: ginekologiczno - położniczą, chirurgii ogólnej, rehabilitacyjną, diabetologiczną, gastroenterologiczną,
- pracownia endoskopii,
- magazyn odpadów medycznych.

Stan sanitarno-higieniczny kontrolowanych pomieszczeń w obiekcie był bez zastrzeżeń. Otoczenie obiektu utrzymane było w czystości. We wszystkich komórkach organizacyjnych prowadzone są na bieżąco drobne prace remontowo-konserwacyjne, wynikające z intensywnej eksploatacji i specyfiki świadczonych usług.

Szpital zaopatrywany jest w wodę doprowadzaną z sieci wodociągu publicznego w Szprotawie. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi monitorowana jest w ramach kontroli wewnętrznej przez administratora wodociągu oraz w ramach nadzoru sanitarnego przez Państwową Inspekcję Sanitarną w Żaganiu w zakresie monitoringu kontrolnego i przeglądowego pod kątem fizykochemicznym i mikrobiologicznym.

Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia

Szpital nie posiada własnego ujęcia wody. Zaopatrzenie w wodę na wypadek wystąpienia jej braku w sieci wodociągowej stanowią 2 zbiorniki retencyjne wykonane ze stali nierdzewnej, mieszczące 48-godzinny zapas wody, przykryte pokrywą, zlokalizowane na poddaszu budynku szpitalnego. Są to wg oświadczenia administratora obiektu zbiorniki przepływowe, w których woda nie jest gromadzona przez dłuższy czas. Z uwagi na konstrukcję instalacji wewnętrznej sieci wodociągowej brak jest możliwości poboru próbek wody do badań bezpośrednio ze zbiorników retencyjnych. Wg oświadczenia administratora upoważniona firma przeprowadzała w 2021 roku czyszczenie zbiorników retencyjnych, natomiast ogólny przegląd kotłowni i instalacji wodociągowej wewnętrznej i CO w budynku przeprowadzany był w maju 2023 r. Woda ciepła pozyskiwana jest z kotłowni głównej szpitala, w której znajdują się 2 piece gazowe dwufunkcyjne, zaspokajające wszystkie potrzeby cieplne obiektu. Przeprowadzane są również w ramach kontroli wewnętrznej przez administratora budynku oraz w ramach nadzoru sanitarnego przez Państwową Inspekcję Sanitarną w Żaganiu badania w kierunku wykrycia bakterii *Legionella* sp. w ciepłej wodzie użytkowej w instalacji budynku.

Pralnie/Postępowanie z bielizną szpitalną.

Bielizna z poszczególnych oddziałów szpitalnych transportowana jest w workach płóciennych zbiorczych za pomocą wyznaczonego wózka z zamkniętą przestrzenią ładunkową z napisem „bielizna brudna” do centralnego magazynu bielizny brudnej, skąd odbierana jest przez pracownika firmy piorącej w ramach umowy. Transport bielizny brudnej przeznaczonej do prania do magazynu centralnego oraz czystej z magazynu na oddziały odbywa się z zachowaniem rozdziału godzinowego przywozu i odbioru (przywóz bielizny czystej z pralni odbywa się w godzinach porannych, odbiór do pralni bielizny brudnej następuje po przeprowadzeniu dezynfekcji i upłynięciu około godziny po przywozie bielizny czystej). Po przekazaniu bielizny brudnej do pralni przez pracownika firmy IMPEL magazyn bielizny brudnej oraz wózki do transportu bielizny poddawane są dezynfekcji również przez pracownika firmy IMPEL. Do bielizny zanieczyszczonej krwią, wydaliniami/wydzielinami stosowane są worki foliowe czerwone, do pozostałej worki koloru jasnego. Wyznaczony pracownik gospodarczy szpitala przyjmuje oraz pakuje bieliznę czystą przywiezioną z pralni.

Pranie bielizny odbywa się w pralni zewnętrznej. Bielizna czysta przywożona z pralni odbierana jest przez pracownika szpitala, pakowana jest w worki foliowe oraz w większe worki zbiorcze i transportowana jest na oddziały wyznaczonym wózkiem kosзовym z napisem „bielizna czysta” z zamkniętą przestrzenią ładunkową. W centralnym magazynie bielizny powierzchnie wykonane są z materiałów gładkich, łatwych do dezynfekcji.

Zakład patomorfologii/prosektorium

Kontroli nie poddano prosektorium szpitalnego, ponieważ budynek jest wyłączony z użytkowania. Ciała osób zmarłych przewożone są z poszczególnych oddziałów szpitalnych do pomieszczenia „*Pro Morte*” znajdującego się na poziomie piwnicznym, a następnie po 2 godzinach przebywania w tym pomieszczeniu opuszczają budynek szpitala (osobnym wyjściem) i przewożone są do chłodni poza teren szpitala specjalistycznym środkiem transportu do przewozu zwłok i szczątków ludzkich (transportem firmy zewnętrznej) do prywatnej chłodni firmy (obiekt podlega stałemu nadzorowi PPIS w Żaganiu). Transport zwłok w obrębie budynku szpitala odbywa się przy użyciu wózka oraz w tzw. kapsule (w zamkniętej przestrzeni). Dezynfekcją kapsuły zajmuje się firma. W pomieszczeniu „*Pro Morte*” powierzchnie pokryte są materiałami gładkimi, łatwymi do mycia i dezynfekcji.

Postępowanie z nieczystościami

Ścieki z budynku szpitalnego odprowadzane są bezpośrednio do miejskiej sieci kanalizacyjnej. Szpital nie posiada własnej oczyszczalni ścieków.

Wewnątrz obiektu zapewniono pojemniki wyścielone workami foliowymi do gromadzenia odpadów komunalnych, a następnie odpady z poszczególnych komórek organizacyjnych usuwane są do większych kontenerów znajdujących się na zewnątrz budynku, udostępnionych przez firmę odbierającą odpady, które wywożone są od 1 do 2 razy w tygodniu zgodnie z umową. Transport odpadów odbywa się przy użyciu środka transportu z przestrzenią ładunkową zamkniętą przez pracownika firmy zewnętrznej. Prowadzona jest segregacja odpadów komunalnych na szkło, plastik, papier i zmieszane (2 mniejsze pojemniki), pozostałe odpady komunalne zmieszane trafiają również do większego kontenera zbiorczego o pojemności 6500l. Pojemniki na odpady usytuowane są na terenie utwardzonym (beton). Dezynfekcję pojemników do transportu odpadów przeprowadza pracownik firmy zewnętrznej.

Procesy dezynfekcji

Dezynfekcja wyrobów medycznych, sprzętu, powierzchni dotykowych i bezdotykowych odbywa się zgodnie z opracowaną procedurą. Dezynfekcja odbywa się w poszczególnych komórkach organizacyjnych. Obiekt zaopatrzony jest w pełne spektrum środków dezynfekcyjnych do narzędzi wielokrotnego użycia, sprzętów i powierzchni. Szpital posiada plan stosowania preparatów dezynfekcyjnych z wyszczególnieniem przeznaczenia i okresu stosowania, środki dezynfekcyjne przechowywane są w miejscach i opakowaniach do tego przeznaczonych, odpowiednio oznakowanych i zabezpieczonych.

Środki dezynfekcyjne posiadają aktualne karty charakterystyki, oznakowanie i są dopuszczone do obrotu zgodnie z obowiązującym prawodawstwem Unii Europejskiej. Wszystkie substancje i mieszaniny chemiczne przechowywane są w aptece. Na oddziałach umieszczone są środki do dezynfekcji pobrane wcześniej z apteki. Wymianę środków dezynfekcyjnych do rąk prowadzi się w systemie otwartym.

Procesy sterylizacji

Od dnia 31.12.2018r. w szpitalu nie działała sterylizatornia, została podpisana umowa na świadczenie sterylizacji narzędzi wielorazowego użycia przez Głogowski Szpital Powiatowym Sp. z o.o. W szpitalu w większości stosowany jest sprzęt i materiały medyczne jednorazowego użycia.

Przygotowalnia materiału do sterylizacji z Nowego Szpitala w Szprotawie składa się z 2 pomieszczeń: 1) na materiał sterylny; 2) na materiał skażony. Szpital posiada opracowaną i wdrożoną procedurę transportu materiału do sterylizatorni centralnej zewnętrznej. Zgodnie z procedurą sprzęt przeznaczony do sterylizacji podlega:

- dezynfekcji wstępnej w zamykanych pojemnikach z sitem, z przestrzeganiem czasu dezynfekcji, z następnym wypłukaniem i sprawdzeniem stanu czystości,
- dezynfekcji właściwej w pojemnikach z pokrywą, z przestrzeganiem czasu dezynfekcji,
- przygotowaniu do sterylizacji przez oddanie do pomieszczenia składania materiału skażonego, skąd jest transportowany w pojemnikach transportowych z odpowiednim oznakowaniem oraz przeznaczonym do tego celu transportem, po transporcie pojazd jest myty i dezynfekowany.

Kontrola wewnętrzna

W szpitalu zostały opracowane i obowiązują procedury higieniczne, regularnie odnawiana jest Księga Procedur Higienicznych KP-7.5-02. Kontrola wewnętrzna w zakresie realizacji przepisów ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób

zakaźnych u ludzi wraz z oceną prawidłowości i skuteczności prowadzona regularnie zgodnie z przepisami przez Specjalistę ds. epidemiologicznych.

Utrzymanie czystości w kontrolowanych strefach

Sprzątanie wykonuje firma zewnętrzna, sprzęt jest oznakowany i używany odpowiednio do stref czystości mikrobiologicznej pomieszczeń.

Postępowanie z odpadami medycznymi

Postępowanie z odpadami medycznymi w szpitalu zgodne jest z opracowaną i wdrożoną procedurą, dostosowaną do wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 05.10.2017r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi z załączoną instrukcją segregowania odpadów miejscu wytwarzania.

W związku z brakiem bloku operacyjnego i nieprzeprowadzaniem zabiegów operacyjnych nie są wytwarzane odpady o kodzie 180102* (Części ciała i organy oraz pojemniki na krew i konserwanty służące do jej przechowywania (z wyłączeniem 18 01 03)).

Odpady medyczne wytwarzane w szpitalu należą do rodzaju odpadów niebezpiecznych niezakaźnych o kodzie 180103* i 180104, które zbierane są selektywnie w miejscu wytwarzania do czerwonych worków umieszczonych w pedałowach koszach bezkontaktowych, natomiast odpady o ostrych końcach zbierane są do twardych pojemników czerwonych. Pojemnik lub worki z odpadami medycznymi w miejscu ich powstawania posiadają widoczne oznakowanie identyfikujące.

Odpady medyczne, są wstępnie magazynowane w sposób selektywny z zachowaniem podziału w odpowiednio przygotowanym do tego celu pomieszczeniu – brudownik a następnie są odbierane przez wykwalifikowanego pracownika transportującego odpady do magazynu odpadów medycznych. Odpady z oddziałów odbierane są 2 x dziennie we wszystkie dni lub wg. zaistniałych potrzeb, transportowane są przez przeszkolonego pracownika w szczelnie zamykanym kontenerze.

Kontener do transportu odpadów medycznych przetrzymywany jest w pomieszczeniu dezynfekcji środków transportu, mieszczącym się w piwnicy, raz dziennie podlega rutynowemu myciu z dezynfekcją.

Magazyn odpadów medycznych

Magazyn mieścił się w niezależnym budynku, z niezależnym wejściem. Obecnie trwają prace modernizacyjne w nowym pomieszczeniu na odpady medyczne i w związku z tym faktem Szpital zastosował rozwiązanie doraźne w postaci zewnętrznego specjalistycznego kontenera medycznego. Odpady medyczne odbierane są zgodnie z umową 3 razy w tygodniu. Odbiorcą odpadów medycznych jest koncesjonowany przedsiębiorca, który przekazując do unieszkodliwienia przestrzega zasady bliskości.

Ocena stanu żywienia pacjentów w szpitalu na podstawie jadłospisów/posiłków

Szpital prowadzi żywienie w systemie cateringowym. W dniach 23-24.05.2023r. podczas kontroli kompleksowej bloku żywieniowego pobrano do badań próbki posiłku całodziennego z diety podstawowej. Na podstawie oceny jadłospisu oraz badania laboratoryjnego wykazano:

Dużą rozbieżność pomiędzy rzeczywistą wartością odżywczą posiłku stwierdzoną na podstawie badania wykonanego przez laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gorzowie Wlkp., a deklarowaną przez producenta.

Dyskwalifikację oceny jadłospisu z uwagi na: brak we wszystkich głównych posiłkach białka pełnowartościowego (zwierzęcego i/lub strączkowego), małą podaż warzyw oraz owoców w dziennej racji pokarmowej, zbyt długi czas między posiłkami z uwzględnieniem przerwy nocnej.

W związku z powyższym, wystosowano do Nowego Szpitala Sp. z o.o. w Szprotawie pismo nakazujące podjęcie działań naprawczych, przeprowadzono kontrolę sprawdzającą potwierdzającą wdrożenie zaleceń.

2) AMBULATORYJNE ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu żagańskiego znajduje się 30 podmiotów leczniczych udzielających ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych.

- 20 przychodni, ośrodków zdrowia,
- 2 medyczne laboratoria diagnostyczne,
- 6 zakładów rehabilitacji leczniczej,
- 2 inne ambulatoryjne świadczenia zdrowotne: Oddział Terenowy w Żaganiu Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa oraz Punkt pobrań materiału do badań.

W tych podmiotach kontrolowano: stan higieniczno-sanitarny, czystość bieżącą, stosowane środki chemiczne, procesy dezynfekcji, postępowanie z medyczną bielizną czystą i brudną i odpadami medycznymi/ komunalnymi oraz postępowanie zgodne z procedurami w czasie świadczenia usług medycznych.

- Skontrolowano 25 obiektów zgodnie z harmonogramem w tym;
- 20 - przychodni/ośrodków zdrowia
  - 2- zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne
  - 2 - zakłady rehabilitacji leczniczej
  - 1- pozostały obiekt udzielający ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych (Terenowy Oddział Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa).

Wydano 4 decyzje administracyjne na poprawę warunków technicznych.

Stosowane metody sterylizacji procesy myjąco-dezynfekcyjne

Obiekty zaopatrzone są w pełne spektrum środków dezynfekcyjnych do narzędzi, sprzętów i powierzchni, posiadające karty charakterystyki i dopuszczenie do obrotu na terenie Unii Europejskiej.

Stosowane wyroby medyczne i sprzęt medyczny są wyłącznie jednorazowego użycia. W trakcie kontroli sprawdzono wyposażenie gabinetu zabiegowego w sprzęt i w sterylne pakiety. W gabinecie zabiegowym pakiety sterylne sprzętu i materiału opatrunkowego przechowywane są w szafkach medycznych z zachowaniem segregacji zastosowania. Pakiety przechowywane są w sposób zabezpieczający przed wtórnym skażeniem.

W gabinetach przyjęć lekarskich oraz w gabinecie diagnostyczno- zabiegowym wydzielone są niezależne stanowiska do utrzymania higieny rąk.

Stan sanitarno-techniczny obiektów udzielających ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych

Większość obiektów utrzymana jest w dobrym stanie sanitarno-technicznym z pomieszczeniami wykonanymi z materiałów umożliwiających mycie i dezynfekcję. Kształt i powierzchnia pomieszczeń umożliwiają prawidłowe rozmieszczenie, zainstalowanie i użytkowanie urządzeń, aparatury i sprzętu, stanowiących jego niezbędne funkcjonalne wyposażenie. W większości obiektów wyeksploatowany sprzęt wymieniany na bieżąco. Zastrzeżenia kontrolujących dotyczyły głównie: zakłóceń w sprawnej wymianie powietrza w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych, braku ustandaryzowania w gospodarowaniu odpadami medycznymi.

Postępowanie z bielizną czystą i brudną

Stosowana jest głównie jednorazowa odzież ochronna personelu medycznego nakładana na odzież roboczą wielorazowego użycia. Bielizna stosowana w przychodni jest w większości jednorazowa (podkłady, flizelinowe środki ochrony osobistej, postępowanie jak z odpadami medycznymi niezakaźnymi). Zachowany jest rozdział pomiędzy bielizną czystą i brudną. Bielizna czysta przechowywana jest w szafach do tego celu. Odzież ochronna czysta i odzież wierzchnia personelu przechowywana selektywnie w szafie dwudzielnej. Pranie bielizny odbywa się w pralniach usługowych lub na terenie przychodni w pomieszczeniu gospodarczym.

Sprzątanie pomieszczeń

Sprzątanie pomieszczeń wykonuje zatrudniona osoba sprzątająca, przeszkolona w zakresie zachowania czystości mikrobiologicznej powierzchni. Przestrzegane są zasady zachowania czystości mikrobiologicznej powierzchni. Sprzęt wykorzystywany do sprzątania jest dedykowany dla placówki, odpowiednio opisany i przetrzymywany w pomieszczeniu magazynowo-gospodarczym.

Postępowanie z odpadami medycznymi w miejscu ich wytwarzania

W praktykach wytwarzane są odpady medyczne o kodzie 180103* i 180104. Postępowanie z odpadami medycznymi w miejscu wytwarzania jest prawidłowe tj. zachowano segregację na odpady o ostrych końcówkach i krawędziach, gromadzone w atestowanych do tego celu, jednokierunkowych sztywnych, mechanicznie odpornych na przekłucie lub przecięcie, odpornych na działanie wilgoci pojemników nieprzekłuwalnych, oznakowanych metryczką zawierającą: adres wytwórcy, kod odpadów, datę zamknięcia.

Wszystkie pozostałe odpady medyczne gromadzone są do czerwonych worków jednorazowego użycia z folii polietylenowej, z możliwością jednokrotnego zamknięcia. Worki umieszczone są w bezkontaktowych pojemnikach, oznakowanych opisaną metryczką, zawierającą: kod odpadów medycznych, nazwę wytwórcy, regon wytwórcy odpadów, datę i godzinę otwarcia pojemnika. Odpady umieszczane są w pomieszczeniu na przenośne urządzenie chłodnicze z termometrem. Odpady odbierane są przez zarejestrowane firmy i utylizowane w zakładach do tego przeznaczonych.

Postępowanie z odpadami komunalnymi/ zaopatrzenie w wodę

Do zbierania odpadów komunalnych w pomieszczeniach praktyk udzielających ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych stosuje się bezkontaktowe pedałowe kosze plastikowe, wyłożone workami foliowymi. Gospodarka śmieciowa uwzględnia zbieranie selektywne odpadów komunalnych do koszy, których zawartość jest opróżniana do pojemnika na zewnątrz budynku. Przychodnie zaopatrywane są w wodę z wodociągu miejskiego, będącego pod nadzorem PPIS w Żaganiu, wszystkie obiekty są skanalizowane.

Przestrzeganie zakazu palenia tytoniu i papierosów elektronicznych

W kontrolowanych obiektach udzielających świadczeń ambulatoryjnych przestrzegany jest zakaz palenia wyrobów tytoniowych oraz nowatorskich wyrobów tytoniowych. W miejscach widocznych umieszczono odpowiednie piktogramy. Nie otrzymano zgłoszenia ani nie odnotowano podczas kontroli faktu nieprzestrzegania ustawy z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Realizacja kontroli wewnętrznej

W zakresie realizacji przepisów ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi nie stwierdzono uchybień. W trakcie kontroli

oceniono ostatnie protokoły kontroli w zakresie przeglądu obowiązujących procedur zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnym (w tym Sars Cov-2), oceny ryzyka występowania zakażeń w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, stosowanych środków ochrony indywidualnej. W zakresie zapobiegania rozprzestrzeniania się zakażeń SARS CoV-2 w kontrolowanych placówkach zapewniono możliwość dezynfekcji rąk w przestrzeniach komunikacyjnych,

a personel zaopatrzony był w nieograniczoną ilość środków ochrony indywidualnej.

Dokumentacje pacjentów oraz dokumentacja działań zapobiegających zakażeniom przechowywana jest w zamkniętych szafach aktowych, niedostępnych dla osób nieuprawnionych.

3) PRAKTYKI ZAWODOWE

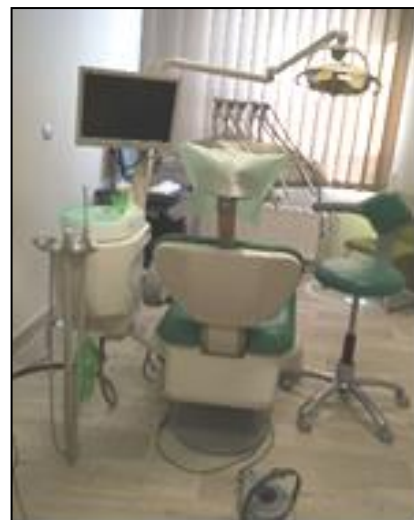
Pod nadzorem PPIS w Żaganiu w 2023 roku znajdowało się - 98 praktyk zawodowych w tym:

- 32 indywidualne praktyki lekarzy stomatologów,
- 27 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarzy specjalistów,
- 2 grupowe praktyki lekarskie w tym 1 grupowa praktyka stomatologiczna
- 2 grupowe praktyki pielęgniarskie
- 24 indywidualnych specjalistycznych praktyk pielęgniarskich,
- 11 innych praktyk zawodowych w tym: indywidualne praktyki fizjoterapeutów, ośrodki terapeutyczne, pracownie protetyczne, sklep ortopedyczny.

W praktykach zawodowych kontrolowano stan sanitarno - techniczny, czystość bieżącą, prowadzenie procesów dezynfekcji i sterylizacji, postępowanie z bielizną medyczną, odpadami medycznymi, komunalnymi oraz zgodność postępowania z procedurami podczas świadczenia usług medycznych.

Na rok 2023 zaplanowano do kontroli 66 obiektów z tego 61 zostało skontrolowanych, co stanowi 92% wykonalności.

Wydano 3 decyzje administracyjne na poprawę warunków technicznych w 3 gabinetach stomatologicznych.

Fot. Gabinet stomatologiczny w Żaganiu

Liczba próbek zaplanowanych do pobrania zgodnie z Harmonogramem pobierania próbek na rok 2023 wynosiła 24. Z liczby 35 urządzeń sterylizacyjnych bieżąco nadzorowanych podczas kontroli sanitarnych, do kontroli mikrobiologicznej wybrano w 2023 roku - 12 autoklawy, z których pobrano 24 próbki mikrobiologiczne i przesłano do laboratorium. Próbek kwestionowanych nie było.

Czystość mikrobiologiczna: Stosowane metody sterylizacji i dezynfekcji

35 skontrolowanych gabinetów korzysta ze sprzętu wielorazowego użytku, który poddawany jest procesowi sterylizacji parą wodną pod ciśnieniem we własnym zakresie. Gabinety wyposażone są w autoklawy kl. B, które poddawane są przez właścicieli przeglądom technicznym i rutynowym kontrolom skuteczności sterylizacji zgodnie z podpisaną umową na wykonywanie badań mikrobiologicznych przez uprawnione laboratorium. Powyższe działanie jest każdorazowo dokumentowane i archiwizowane w rejestrze. Jako opakowania sterylizacyjne używane są fabrycznie nowe rękawy papierowo – foliowe. Wyegzekwowano i sprawdzano poprawność sterylizacji w prawidłowym ciągu dekontaminacji gabinetowej. Pozostałe gabinety stosują materiały medyczne i sprzęt jednorazowego użycia.

Obiekty zaopatrzone są w pełne spektrum środków dezynfekcyjnych do narzędzi, sprzętów

i powierzchni, posiadające aktualne karty charakterystyki środków dezynfekcyjnych i dopuszczenie są do obrotu na terenie unii europejskiej.

W trakcie kontroli sprawdzono wyposażenie gabinetu zabiegowego w sprzęt i w sterylne pakiety. W gabinecie zabiegowym pakiety sterylne sprzętu i materiału opatrunkowego przechowywane są w szafkach medycznych z zachowaniem segregacji zastosowania. Pakiety przechowywane są w sposób zabezpieczający przed wtórnym skażeniem.

W gabinetach przyjęć lekarskich oraz w gabinetach zabiegowych wydzielone są niezależne stanowiska do utrzymania higieny rąk.

Procesy dezynfekcji

Procesy dezynfekcji prowadzone są prawidłowo, stosowane są środki o pełnym spektrum działania biobójczego, we wszystkich placówkach dokonujących reprocessowania narzędzi wielokrotnego użytku znajdują się prawidłowe pojemniki do prowadzenia dezynfekcji płynowej. Powietrze wyjaławiane jest przez lampy bakteriobójcze, lampy przepływowe UV-C, których praca jest dokumentowana w rejestrze. Gabinety zabiegowe w większości wyposażone są w myjki ultradźwiękowe. Grupowa Praktyka Stomatologiczna posiada myjnię - dezynfektor. Prowadzona jest wewnętrzna kontrola procesu mycia i dezynfekcji, fizyczna i chemiczna z zastosowaniem testu wsadu.

Zaopatrzenie w wodę

Obiekty zaopatrywane są w wodę z wodociągów publicznych, będących pod nadzorem PPIS, spełniającą wymagania przydatności do spożycia pod względem bakteriologicznym i fizykochemicznym. Wszystkie obiekty są skanalizowane.

Postępowanie z bielizną

Stosowana jest głównie odzież ochronna robocza jednorazowa. Zapas bielizny czystej przechowywany jest w szafach wydzielonych do tego celu. Bielizna brudna zbierana jest selektywnie wg zabrudzenia lub zanieczyszczenia biologicznego i traktowana jak odpady komunalne, bądź niebezpieczne niezakaźne. Odzież robocza ochronna prana jest we własnym zakresie, egzekwuje się pranie w pralniach usługowych. Postępowanie z bielizną jest zgodne z instrukcjami wewnętrznymi.

Gospodarka odpadami medycznymi i komunalnymi.

Podmioty posiadają uregulowania formalno – prawne, dla prowadzenia gospodarki odpadami niebezpiecznymi oraz odpadami komunalnymi. Postępowanie z odpadami jest zgodne z instrukcjami wewnętrznymi.

Kontrolowano, czy sposób postępowania z odpadami medycznymi jest zgodny z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia. Szczególną uwagę zwracano na prawidłowe oznakowanie w miejscu wytwarzania, prawidłowość opisywania worków, stan pojemników oraz warunki techniczne magazynowania odpadów medycznych, egzekwuje się posiadanie sprawnego urządzenia chłodniczego do czasowego magazynowania odpadów. Wydano 1 decyzję administracyjną dot. gospodarki odpadami.

W kontrolowanych obiektach wykorzystywanych przez praktyki zawodowe przestrzegany jest zakaz palenia wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych, - odpowiednie piktogramy w miejscach widocznych.

Podsumowanie i wnioski

W maju 2023r. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) ogłosiła koniec pandemii, w Polsce, w lipcu 2023r. zniesiono stan zagrożenia epidemicznego, tym samym należy uznać fakt zakończenia pandemii COVID-19 na terenie Polski. W roku sprawozdawczym na terenie powiatu żagańskiego nastąpił aż sześciokrotny spadek zachorowań na COVID-19 z 3912 przypadków w 2022r. do 655 przypadków w 2023r. Stan taki spowodowany jest m.in. szczepieniami p/COVID-19, uodpornieniem się organizmu po przechorowaniu, ale również spowszednieniem wirusa i przez to wykonywanie mniejszej ilości testów.

W latach wcześniejszych występowały głównie zachorowania na COVID-19 przy znikomej diagnostyce i zgłaszaniu innych przypadków (utrudniony kontakt na linii pacjent- lekarz) oraz siły i działania służb medycznych skierowane były na walkę z pandemią przy jednoczesnym zaniedbaniu diagnostyki i leczenia dotychczas występujących zachorowań.

W roku 2023 powrócono do zgłaszania innych chorób zakaźnych niż COVID-19. Największy wzrost zachorowań wystąpił w zakresie chorób wywołanych przez *Streptococcus pyogenes* – płonica (szkarlatyna) 14 -krotny wzrost zachorowań z 4 w 2022r. do 55 w roku 2023 oraz dalsza tendencja wzrostowa w przypadku zachorowań na różę z 7 w 2022r. do 23 w roku 2023. Fakt ten spowodowany jest spadkiem odporności społeczeństwa (izolacje, pobyt w domu).

Nastąpił spadek ilości zachorowań wirusowych zakażeń jelitowych, w szczególności wywołanych przez rotawirusy (z 65 przypadków w 2022r. do 3 przypadków w 2023r.) oraz nastąpił spadek ilości biegunek i zapaleń żołądkowo-jelitowych BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu - liczba spadła z 238 do 175 w 2023r. Spadki tego rodzaju zachorowań spowodowane są nawykami postpandemicznymi: higieniczne mycie rąk, higieniczny tryb życia, zwiększenie świadomości rozprzestrzeniania się wirusów oraz stosowanie środków dezynfekcyjnych.

Przy dokonywaniu tej oceny nie bez znaczenia jest fakt, że na terenie powiatu nie wystąpiły choroby zakaźne szczególnie niebezpieczne, a liczba zgonów spadła ponad czterokrotnie z 55 zgonów (2022r.) na 13 zgonów (2023r.).

Ponadto w analizowanym okresie zarejestrowano przypadek zachorowania nigdy nie notowanego na terenie powiatu żagańskiego, tj. gorączka denga.

W obrębie pozostałych jednostek chorobowych liczba zgłoszeń z małymi wahaniami mieści się w normie.

W stosunku do roku 2023 odnotowano spadek liczby osób uchylających się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych. W roku sprawozdawczym szczepienia były prowadzone systematycznie i zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych.

Należy stale informować o możliwości bezpłatnych szczepień dla osób z grup ryzyka, osób z problemami zdrowotnymi, pracowników służby zdrowia, kobiet w ciąży, dzieci, młodzieży (szczepienia przeciwko COVID-19, grypie sezonowej, HPV, WZW i inne ujęte w części II PSO na rok 2023). Przeprowadzać rozmowy z rodzicami, opiekunami, rekomendować szczepienie przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego, zalecane w PSO w ramach Narodowej Strategii Onkologicznej - uchwała nr 10 Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020r. w sprawie przyjęcia programu wieloletniego pn. Narodowa Strategia Onkologiczna na lata 2020-2030 (M.P. z 2022r. poz. 814 ze zm.). Szczepienie zalecane do realizacji w zakresie programów profilaktyki zdrowotnej. Informować o możliwości bezpłatnego szczepienia przeciwko ludzkiemu wirusowi brodawczaka HPV, szczepionką 2- walentną Cervarix w grupie wiekowej od 9 do 18 roku życia.

Stan sanitarno-techniczny podmiotów leczniczych należy uznać za dobry. Natomiast stan sanitarno-porządkowy nie budził zastrzeżeń, czystość bieżąca została oceniona jako zadowalająca.

Prowadzący działalność w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych realizują w terminie zalecenia pokontrolne oraz nakazy w wydanych decyzjach administracyjnych. Podmioty lecznicze, świadczące usługi medyczne przy użyciu sprzętu wielorazowego, zgodnie z wymaganiami przepisów, nadal udoskonalają ciągi technologiczne dekontaminacji poprzez unowocześnianie stosowanego sprzętu w gabinetach. W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej szpitala będącego pod nadzorem PPIS w Żaganiu stwierdzono, że stan techniczny obiektu wymaga poprawy.

Fot. Wyposażenie gabinetów stomatologicznych

IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO- ŻYWIENIOWYCH

Do głównych zadań sekcji Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia w Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Żaganiu, zgodnie z ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy: kontrola warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego; nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego; kontrola warunków zdrowotnych produkcji i obrotu przedmiotami użytku, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, pobieranie próbek do badań laboratoryjnych.

Głównymi kierunkami działań zaplanowanymi na rok 2023r było:

- prowadzenie nadzoru nad zakładami wysokiego ryzyka lub w których stwierdza się ponowne wystąpienie tych samych uchybień pomimo podejmowania działań urzędowych celem wyegzekwowania warunków bezpieczeństwa żywności;
- objęcie wzmocnionym nadzorem produkcji i obrotu owoców miękkich i warzyw, z uwagi na warunki wytwarzania oraz ich krótki termin przydatności do spożycia, co stanowi punkt krytyczny w łańcuchu żywnościowym, mogący nieść ryzyko zagrożeń w obszarze bezpieczeństwa żywności,
- zintensyfikowanie nadzoru nad znakowaniem, prezentacją i reklamą żywności na etapie produkcji, importu żywności,
- wzmocnienie nadzoru nad suplementami diety poprzez kontrolę produktów oferowanych do sprzedaży w Internecie oraz w miejscach produkcji i obrotu, w tym zwiększony pobór próbek,
- zachowanie czujności nie tylko przy rozpatrywaniu interwencji dotyczących wystąpienia objawów zatrucia pokarmowego, czy ciał obcych w żywności, ale także w trakcie czynności kontrolnych na przykład w zakładach o podobnym profilu działalności do tych, w których zdiagnozowano nieprawidłowość na skutek zgłoszenia konsumentckiego,

- kontrola i dokonanie oceny bezpieczeństwa żywienia w sezonie letnim w nadzorowanym powiecie,
- ocena programu stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej na podstawie jadłospisów i badań laboratoryjnych posiłków,
- kontrola i ocena żywienia w jednostkach systemu oświaty na podstawie obowiązujących przepisów prawa,
- działania realizowane w ramach granicznej kontroli sanitarnej w stosunku do kontroli niektórych rodzajów środków spożywczych, które zostały objęte zwiększonymi kontrolami przy imporcie do UE ze względu na znane lub pojawiające się ryzyko, lub dlatego, że istnieją dowody na powszechne występowanie poważnej niezgodności kontrolowanych towarów z przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa żywności,
- prowadzenie postępowań wyjaśniających w sytuacjach kryzysowych związanych z bezpieczeństwem żywności, powiadomieniami RASFF, czy zatruciami pokarmowymi,
- prowadzenie działań wśród producentów żywności w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego i produkcji w warunkach domowych w celu zwiększenia świadomości i odpowiedzialności za wyprodukowany towar,
- prowadzenie nadzoru nad obecnością dziczyzny w obrocie, pochodzeniem mięsa wieprzowego i gospodarką jego odpadami w związku z licznymi ogniskami ASF.
- realizacja zadań dotyczących współdziałania, współpracy i wymiany informacji pomiędzy organami Inspekcji Sanitarnej, a organami Inspekcji Weterynaryjnej, Inspekcji Farmaceutycznej, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych wynikających z właściwych porozumień pomiędzy inspekcjami.

Nadzorem sanitarnym w roku 2023 objęto 872 obiekty, w tym:

- 836 zakładów żywnościowo – żywnościowych;
- 36 zakłady zajmujące się obrotem materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

W roku 2023 skontrolowano 386 obiektów co stanowi 44,2 % w stosunku do całej ich ilości. Przeprowadzono 699 kontroli, w tym:

- 227 kontroli w obiektach wysokiego ryzyka,
- 55 kontroli w obiektach średniego ryzyka,
- 39 kontroli w obiektach niskiego ryzyka.

Ogółem wydano 208 decyzji administracyjnych, w tym: 77 decyzji zatwierdzających zakłady, 131 decyzji dotyczących poprawy stanu technicznego zakładów, zmiany terminu wykonania obowiązków, bądź wykreślenia z rejestru, a także decyzji dotyczących unieruchomienia działalności całego zakładu (5 obiektów). Wystawiono 414 decyzje administracyjne w sprawie opłaty za przeprowadzone czynności kontrolne. Skierowano 8 wniosków o ukaranie z powodu: rozszerzenia działalności bez złożenia wniosku do PPIS, prowadzenia działalności bez złożenia wniosku do PPIS oraz z powodu odmowy przyjęcia mandatu karnego za nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli i za utrudnienie działalności organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Za stwierdzone wykroczenia nałożono 134 mandaty karne, na kwotę 37 750 zł.

W ramach współpracy z innymi inspekcjami wykonano wspólne kontrole gospodarstw rolnych z Inspekcją Ochrony Środowiska oraz Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Pracownicy sekcji brali czynny udział w kontrolach akcyjnych w zakresie kontroli zbóż i innej żywności z Ukrainy, kontrolach akcyjnych w zakresie pochodzenia warzyw i owoców, nadzoru nad wodami mineralnymi oraz sprzedaży lodów z automatów. Przeprowadzano również wspólne kontrole targowiska miejskiego z Inspekcją Weterynaryjną.

RASFF. Zarejestrowano 107 powiadomień w Systemie Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (Rapid Alert System for Food and Feed) **RASFF**. Prowadzono działania w zakresie kompetencji PPIS w Żaganiu w przypadku 14 zgłoszeń.

W roku 2023 na terenie powiatu żagańskiego nie wystąpiły ogniska zatruc pokarmowych i zatruc grzybami.

Udział w przygotowaniu i zabezpieczeniu sanitarnym przebiegu imprez masowych.

Podczas trwania imprezy masowej pn. "Jarmark Michała" przeprowadzono 26 kontroli obiektów żywieniowo-żywnościowych. Kontrolowano bieżący stan sanitarny obiektów, stosowanego wyposażenia, higieny otoczenia obiektu, higienę pracowników w tym zaopatrzenie w odzież ochronną, dostęp do wody, do wydzielonych toalet na potrzeby osób mających kontakt z żywnością. Sprawdzano również legalność działalności w zakresie posiadania decyzji zatwierdzających obiekty przez właściwych terenowo Powiatowych Inspektorów Sanitarnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości

Badania żywności

Do badań laboratoryjnych pobrano 220 próbek żywności zgodnie z planem poboru próbek na rok 2023. Żywność badano w kierunkach: zanieczyszczenia mikrobiologicznego, zawartości pestycydów, akryloamidu, alkaloidów tropanowych, azotanów, glutenu, GMO, histaminy, pikrotoksyn, skażeń promieniotwórczych, substancji dozwolonych w żywności, związków polarnych, wyższych węglowodorów aromatycznych.

Przeprowadzono również badania żywności wzbogacanej i suplementów diety na zgodność z obowiązującymi normami prawnymi.

Zakwestionowano jedynie 5 próbek, co stanowi 2,2% wszystkich zbadanych próbek żywności. Nieprawidłowości stwierdzono w próbkach lodów z automatu, które zawierały zanieczyszczenia mikrobiologiczne wynikające z zaniedbań higieny procesu u producenta.

1. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH GRUP OBIEKTÓW

1) ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOCI

Automaty do lodów. Pod nadzorem znajdowało się 6 automatów do lodów, kontrolowano -6. Oceniono 6 na podstawie arkusza oceny zakładu. Przeprowadzono w nich 11 kontroli.

Wydano 2 decyzje dotyczące poprawy stanu technicznego kontrolowanego zakładu oraz nałożono 2 mandaty karne na kwotę 400 zł. Pobrano 10 próbek lodów (5 próbek kwestionowanych w obszarze higieny procesu).

Do najczęściej występujących nieprawidłowości stwierdzonych w tych obiektach należały:

- brak nadzoru w obszarze DDD,
- brak czystości oraz zapisów z przeprowadzonych procesów mycia i dezynfekcji,
- brak środków do higieny rąk,
- brak procedur wycofania środków spożywczych o niewłaściwej jakości zdrowotnej,
- brak badań właścicielskich wyrobów gotowych.

Wytwórnice lodów. W ewidencji znajduje się 1 wytwórnia lodów, przeprowadzono 1 kontrolę. Obiekt oceniono w oparciu o arkusz oceny stanu sanitarnego, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Piekarnie. W ewidencji znajdowało się 8 piekarni - skontrolowano 6. Ogółem przeprowadzono w nich 14 kontroli. Na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego oceniono 4 obiekty, nałożono 3 mandaty karne na kwotę 1300zł. Wydano 10 decyzji administracyjnych w celu poprawy stanu sanitarno-higienicznego (w tym 1 o unieruchomieniu obiektu). Wydano

także 2 decyzje zatwierdzające. Unieruchomiono 1 obiekt z uwagi na niewykonanie zaleceń pokontrolnych oraz utrzymujący się niewłaściwy stan sanitarny obiektu.

Przyczyną nieprawidłowości było m.in:

- niewłaściwy stan sanitarny pomieszczeń, urządzeń i sprzętu produkcyjnego, w tym urządzeń chłodniczych wykorzystywanych do przechowywania surowców,
- brak zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami,
- brak ciepłej bieżącej wody,
- wykorzystywanie przy procesach produkcyjnych wielorazowych ścierek o niewłaściwym stanie higienicznym.

Ciastkarnie. W ewidencji ujęto 3 ciastkarnie, skontrolowano 4. Ogółem, w ciastkarniach przeprowadzono 5 kontroli. Na podstawie arkusza oceniono 2 zakłady. Nałożono 2 mandaty karne na kwotę 400 zł. Wydano 2 decyzje administracyjne, celem poprawy stanu technicznego zakładu.

Najczęściej występujące uchybienia to:

- niewłaściwy stan sanitarny pomieszczeń, urządzeń i sprzętu produkcyjnego,
- w użyciu przeterminowane surowce produkcyjne,
- brak zapisów w systemie zapewnienia bezpieczeństwa żywności, w tym brak nadzoru nad szkodnikami.

Browary. W ewidencji znajduje się 1 browar rzemieślniczy, który nie został skontrolowany ze względu na zawieszenie działalności.

Zakłady garmażeryjne. W ewidencji znajduje się 1 zakład garmażeryjny, skontrolowano 1 zakład, wydano 2 decyzje zatwierdzające (w tym 1 na środek transportu).

Producenci pierwotni, rolnicy handel detaliczny, dostawcy bezpośredni. W roku 2023 w ewidencji znajdowało się ogółem 226 zakładów:

- 205 producentów pierwotnych- skontrolowano 19, przeprowadzono 22 kontrole, pobrano 11 próbek – nie uległy zakwestionowaniu;
- 13 rolników prowadzących działalność w ramach rolniczego handlu detalicznego - skontrolowano 3, przeprowadzono 4 kontrole, nie stwierdzono nieprawidłowości;
- 6 dostawców bezpośrednich - nie kontrolowano;
- 2 producentów pierwotnych i dostawców żywności- skontrolowano 1, przeprowadzono 1 kontrolę, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Wydano 14 decyzji administracyjnych (w tym decyzje zatwierdzające, wykreślające i techniczne). W trakcie przeprowadzanych czynności kontrolnych nie stwierdzono uchybień natury sanitarnej.

Inne wytwórnie żywności. W nadzorze znajdowało się 9 zakładów - skontrolowano 7, przeprowadzono w nich 9 kontroli. Na podstawie arkusza sanitarnego oceniono 6 obiektów, nałożono 2 mandaty karne na kwotę 650zł.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- niewłaściwy stan sanitarny obiektu,
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych osób zatrudnionych,
- niewłaściwe zabezpieczenie obiektu w obszarze DDD.

Wytwórnie żywności w warunkach domowych. W nadzorze znajdowało się 14 obiektów, skontrolowano 4, przeprowadzono w nich 4 kontrole. W trakcie przeprowadzanych czynności kontrolnych nie stwierdzono uchybień natury sanitarnej. Złożono jednak 3 wnioski o ukaranie z uwagi na prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o wpis zakładu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

2) OBIEKTY OBROTU HANDLOWEGO ŻYWNOŚCIĄ

Sklepy spożywcze. Pod nadzorem znajdowało się 188 obiektów (w tym 36 supermarketów) - skontrolowano 149 (w tym 36 supermarketów), ogółem przeprowadzono 290 kontroli (w tym 110 w supermarketach). Na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego oceniono 129 zakładów (w tym 35 supermarketów). Do badań laboratoryjnych w tych obiektach pobrano 150 próbek żywności (w tym 134 w supermarketach). Pobrane próbki żywności nie uległy zakwestionowaniu. Nałożono 66 mandatów karnych (w tym 21 dotyczyło supermarketów) na kwotę 16150zł (w tym 5300zł w supermarketach). Wydano łącznie 41 decyzji administracyjnych (w tym 13 w supermarketach) na poprawę stanu technicznego infrastruktury oraz 12 decyzji zatwierdzających (w tym 3 w supermarketach). Nie wydawano decyzji unieruchamiających. Złożono 1 wniosek o ukaranie z uwagi na rozszerzenie zakresu prowadzonej działalności, wbrew decyzji wydanej przez PPIS. Uchybienia natury higienicznej obserwowano szczególnie w obiektach małych, zlokalizowanych w małych miejscowościach, prowadzonych bezpośrednio przez właścicieli lub małą ilość zatrudnionych osób (najczęściej była to 1 lub 2 osoby).

Najczęściej występujące uchybienia w tej grupie to:

- brak właściwej higieny pomieszczeń, urządzeń, wyposażenia, sprzętu, a także pomieszczeń socjalnych przeznaczonych dla zatrudnionych osób,
- brak ciepłej wody i środków dezynfekcyjnych,
- niewłaściwe przechowywanie żywności nietrwałej i przerwanie łańcucha chłodniczego,
- brak rozdzielności magazynowej oraz przetowarowanie powierzchni magazynowych,
- niewłaściwe postępowanie z żywnością, w tym jej przechowywanie i wprowadzanie do obrotu żywności przeterminowanej,
- niewłaściwe postępowanie z odpadami, w tym brak wyznaczonego miejsca do przechowywania odpadów kat III,
- braki w systematycznym prowadzeniu zapisów w systemie zapewnienia bezpieczeństwa żywności.

Z kolei obiekty typu supermarkety borykały się głównie z przetowarowaniem powierzchni magazynowych oraz z brakiem utrzymania higieny pomieszczeń spowodowanej właśnie tym problemem. Zaobserwowano również w kilku obiektach tej samej marki supermarketu – przerwanie łańcucha chłodniczego w magazynach mroźniach, co wiązało się z wycofaniem przez przedsiębiorcę dużej ilości środków spożywczych z tych magazynów.

Kioski spożywcze. W ewidencji znajdował się 1 kiosk, który skontrolowano 2 krotnie - nie stwierdzono nieprawidłowości. Do badań laboratoryjnych pobrano 2 próbki żywności do badań - nie kwestionowano.

Magazyny hurtowe. W ewidencji ujęto 7 obiektów- skontrolowano 7, ogółem przeprowadzono w nich 16 kontroli. Na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego oceniono 4 zakłady. W zakładach tych pobrano 27 próbek żywności- żadna próbka nie została zakwestionowana. Nałożono 4 mandaty karne na kwotę 1600 zł. Wystawiono 10 decyzji w zakresie poprawy stanu technicznego infrastruktury. Wydano 1 decyzję zatwierdzającą.

Najczęściej występujące uchybienia w tej grupie to:

- niewłaściwy stan sanitarny pomieszczeń magazynowych oraz wyposażenia służącego do przechowywania żywności (typu regały, półki, europalety, urządzenia chłodnicze i zamrażarki),
- brak właściwych warunków przechowywania żywności wymagającej chłodzenia – przerwanie łańcucha chłodniczego oraz brak właściwej segregacji żywności i opakowań do żywności, a także w obrocie środki spożywcze po upływie terminu ważności,
- brak właściwej odzieży ochronnej dla zatrudnionych pracowników,

- brak zapisów w systemie bezpieczeństwa żywności,
- brak ciepłej wody przy punktach mycia rąk,
- brak właściwego postępowania z odpadami.

Obiekty ruchome i tymczasowe. W 2023r. nadzorowano 72 obiekty -skontrolowano 7 obiektów, w których przeprowadzono 10 kontroli. Nałożono 2 mandaty karne na kwotę 300 zł, pobrano 2 próbki żywności - nie kwestionowano. Skierowano także 1 wniosek o ukaranie za prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli żywności organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Najczęściej stwierdzane uchybienia:

- brak orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych osób pracujących z żywnością,
- brak zaopatrzenia stoiska w wodę,
- brak wyznaczonego miejsca na mycie rąk i sprzętu podręcznego,
- brak wyznaczenia toalety dla personelu,
- brak dokumentacji potwierdzającej pochodzenie sprzedawanej żywności.

Inne obiekty obrotu żywnością. W roku 2023 zaewidencjonowano 75 obiektów, w których prowadzi się sprzedaż niewielkich ilości produktów spożywczych w opakowaniach jednostkowych producenta, tj.: stoiska spożywcze na stacjach benzynowych, apteki, obiekty ruchome. W tej grupie obiektów skontrolowano 5 zakładów. Ogółem przeprowadzono w nich 8 kontroli. Nałożono 1 mandat karny na kwotę 300 zł.

Powodem nieprawidłowości były uchybienia natury technicznej oraz niewłaściwy stan sanitarny magazynu żywności i wprowadzanie do obrotu żywności przeterminowanej. Pobrano 3 próbki żywności – nie kwestionowano.

3) ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO

Zakłady żywienia zbiorowego – otwarte. Ogółem w roku 2023 pod nadzorem znajdowało się 87 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego. Skontrolowano ogółem 77, przeprowadzono w nich 146 kontroli. Na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego oceniono 55 zakładów. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 41 mandatów karnych, na kwotę 14300 zł. Wydano 36 decyzji administracyjnych oraz 22 decyzje zatwierdzające i 6 wniosków o ukaranie.

Wystawiono 4 decyzje unieruchamiające zakłady z powodu:

- nieprawidłowości z zakresu zdrowia, higieny, braku odzieży i warunków jej przechowywania (w tym jej rozdzielności) dla zatrudnionego personelu, a także właściwej świadomości i szkoleń,
- niewłaściwego stanu higienicznego i technicznego pomieszczeń urządzeń i sprzętu (w tym właściwych powierzchni dających się umyć i wydezynfekować dostosowanych do charakteru prowadzonych procesów),
- niewłaściwego postępowania z żywnością, w tym jej przechowywania, odpowiedniej segregacji, higieny procesów i operacji na żywności, generowaniem zagrożeń powodujących jej zanieczyszczenie, wprowadzania do obrotu żywności przeterminowanej,
- braku działań z zakresu profilaktyki i nadzoru obiektów w obszarze DDD ,
- braku odpowiedniego zaopatrzenia w wodę oraz postępowania z odpadami (w tym z ich segregacją, znakowaniem ich miejsc przechowywania do czasu zbycia oraz właściwym dokumentowaniem ich usuwania z obiektu),
- braku lub niewłaściwie prowadzonej dokumentacji z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa żywności.

Zakłady żywienia zbiorowego – ruchome punkty gastronomiczne. Pod nadzorem znajdowało się 16 obiektów- skontrolowano 2, przeprowadzono 2 kontrole, wydano 2 decyzje administracyjne zatwierdzające.

Nieprawidłowości stwierdzone w tej grupie obiektów to:

- stosowanie środków spożywczych po upływie terminów ważności (w tym żywności wymagającej chłodzenia),
- brak właściwego prowadzenia dokumentacji systemu bezpieczeństwa żywności,
- brak informacji słownej i graficznej o zakazie palenia, w tym dotyczącej wyrobów elektronicznych.

Zakłady żywienia zbiorowego - zamknięte. Pod nadzorem znajdowało się 76 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego. Skontrolowano 74, ogółem przeprowadzono w nich 134 kontrole. Na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego oceniono 67 obiektów. Wydano 13 decyzji administracyjnych celem poprawy stanu technicznego infrastruktury i wyposażenia oraz 19 decyzji zatwierdzających. Nałożono 10 mandatów karnych na kwotę 1950zł.

Przyczyną nieprawidłowości były :

- braki w zapisach systemu bezpieczeństwa żywności,
- niewłaściwe przechowywanie odzieży,
- niewłaściwe przechowywanie żywności,
- wprowadzanie do obrotu żywności przeterminowanej,
- kwestionowanie jadłospisów.

Podczas przeprowadzonych kontroli sanitarnych dokonywano 71 ocen jadłospisów, w tym: 1 w szpitalu, 33 w stołówkach szkolnych, 3 w internatach, 20 w stołówkach przedszkolnych, 3 w domach małego dziecka, 3 w zakładach specjalnych i wychowawczych, 8 w innych zakładach żywienia. Ocenę jadłospisów w jednostkach oświaty wykonano na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016r., poz. 1154).

We wszystkich ocenianych jadłospisach zwracano także uwagę na obowiązujące normy kaloryczności, obowiązujące dla danej grupy wiekowej. Stwierdzone niezgodności dotyczyły 35 jadłospisów w tym 15 dotyczyło żywienia w systemie cateringowym. Nieprawidłowości usuwane były przez kierujących zakładami na bieżąco poprzez ich ponowne opracowanie lub korektę istniejących.

Ocenie poddano również żywienie pacjentów w nadzorowanym szpitalu. Do badań laboratoryjnych pobrano całodzienny posiłek dla diety normalnej raz oceniono jadłospis dekadowy. Na podstawie oceny jadłospisu oraz badania laboratoryjnego posiłku stwierdzono, że żywienie pacjentów wymaga poprawy z uwagi na :

- dużą rozbieżność pomiędzy rzeczywistą wartością odżywczą posiłku stwierdzoną na podstawie badania laboratoryjnego, a deklarowaną przez producenta,
- dyskwalifikację oceny jadłospisu z uwagi na brak we wszystkich głównych posiłkach białka pełnowartościowego (zwierzęcego i/lub strączkowego) oraz małą podaż warzyw oraz owoców w dziennej racji pokarmowej,
- małą ilość surowych warzyw i/ lub owoców,
- zbyt długi czas między posiłkami z uwzględnieniem przerwy nocnej, która wynosi powyżej 14 godzin,
- niezgodną z deklaracją producenta oraz wytycznymi WHO zawartością soli,
- spadkową tendencją oceny punktowej jadłospisów dekadowych na przestrzeni ostatnich 3 lat.

W związku z powyższym wystosowano pisma intencyjne do nadzorowanego szpitala o podjęcie działań naprawczych mających na celu wyeliminowanie błędów w żywieniu pacjentów, jakie zostały stwierdzone podczas dokonanej analizy żywienia. Pisma zostały wysłane także do podmiotów zgodnie z obowiązującymi wytycznymi Ministra Zdrowia i Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., a także organu wyższego szczebla tj. Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. sprawującego nadzór merytoryczny nad PSSE w Żaganiu.

4) OCENA OBIEKTÓW ŻYWNOSCI I ŻYWIENIA PODCZAS WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY.

Powiat żagański nie jest regionem typowo turystycznym, jednak w miesiącach letnich i podczas ferii zimowych organizowane są obozy / kolonie, w trakcie których obiekty zapewniają żywienie. W roku 2023 skontrolowano 2 obiekty, przeprowadzono 3 kontrole, wydano 1 decyzję administracyjną na poprawę warunków technicznych, infrastruktury i wyposażenia oraz nałożono 1 mandat karny na kwotę 500 zł.

Przyczyną wystąpienia uchybień był:

- niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń, urządzeń, sprzętu i drobnego wyposażenia, stan sanitarny,
- brak skuteczności nadzoru w zakresie DDD,
- brak zapisów dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa żywności w zakresie prowadzenia procesów mycia i dezynfekcji.

Kontrolą objęto również jadłospis, gdzie stwierdzono braki oznakowania treści jadłospisu o informację w zakresie alergenów i substancji mogących powodować alergię.

5) NADZÓR NAD MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ

W roku 2023 ewidencją objęto 3 wytwórnie wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Skontrolowano 2 obiekty, przeprowadzono 2 kontrole, przeprowadzono ocenę stanu sanitarnego na podstawie 2 arkuszy. Ponadto, pod nadzorem znajdowały się 33 miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Skontrolowano 3 z nich, przeprowadzając 4 kontrole – nie stwierdzono nieprawidłowości.

Pod względem prawidłowości oznakowania w zakładach tych oraz w zakładach żywnościowo – żywieniowych dokonano oceny 117 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, oceniano również deklaracje zgodności oraz dokumentację towarzyszącą.

W ramach urzędowej kontroli żywności oraz monitoringu do badań laboratoryjnych pobrano 6 prób materiałów do kontaktu z żywnością – nie uległy zakwestionowaniu.

6) NADZÓR NAD ŻYWNOSCIĄ PROZDROWOTNĄ

W roku 2023 w ewidencji znajdowały się 2 obiekty obrotu żywnością prozdrowotną. Przeprowadzono 1 kontrolę, pobrano 2 próbki suplementów diety, nie kwestionowano. Kontrolowano oznakowanie żywności prozdrowotnej w 20 obiektach (sklepy, szpital, apteka). Dokonano oceny oznakowania 48 produktów w tym: 35 suplementów diety, 2 produktów w kategorii żywność wzbogacana, 9 środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego dla niemowląt i małych dzieci do lat 3 oraz 2 środków specjalnego przeznaczenia medycznego. W zakresie kontroli żywności prozdrowotnej sprzedawanej „na odległość” dokonano kontroli 3 podmiotów gospodarczych oferujących żywność za pomocą aukcji w Internecie. Oceniono oznakowanie 16 suplementów. W przypadku 3 aukcji prowadzono postępowanie wyjaśniające.

7) INNE DZIAŁANIA KONTROLNE W NADZOROWANYCH OBIEKTACH

- Skontrolowano 5309 partii środków spożywczych pod względem aktualności terminów przydatności do spożycia oraz dat minimalnej trwałości, oceniano przy tym oceniono warunki przechowywania i magazynowania środków spożywczych trwałych i nietrwałych mikrobiologicznie,
- sprawdzono oznakowanie, skład oraz sposób prezentacji 8 partii środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, 36 partii suplementów diety oraz 5 partii żywności wzbogaconej,
- podczas przeprowadzonych kontroli dokonano oceny organoleptycznej 420 partii żywności (wędliny, mięso, drób i jego elementy, nabiał i jego przetwory, owoce, warzywa, wyroby ciastkarskie i cukiernicze itp.),
- w ramach systemu traceability skontrolowano pochodzenie 500 partii środków spożywczych,
- oceniano jakość tłuszczu smażalniczych na podstawie szybkich testów TESTO w ciastkarniach i obiektach gastronomicznych,
- przeprowadzono kontrole akcyjne związane ze sprzedażą lodów automatach, pochodzeniem zbóż i żywności z Ukrainy, sprzedażą wód mineralnych, żywności spoza UE.

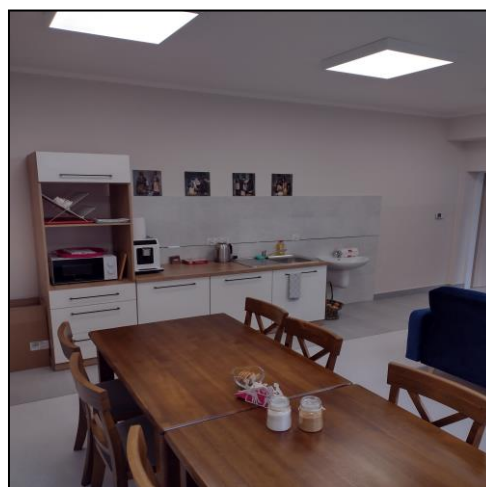

Podsumowanie i wnioski

W stosunku do roku 2022 pomimo podobnej ilości zaplanowanych kontroli:

- Przeprowadzono o 20% więcej ilości kontroli pozaplanowanych,
- Wydano więcej decyzji administracyjnych, decyzji w sprawie opłaty oraz nałożono więcej mandatów karnych i skierowano więcej wniosków o ukaranie.
- Pomimo poboru większej ilości próbek żywności do badań laboratoryjnych, stwierdzono mniej prób kwestionowanych. Dotyczyły one jedynie jakości lodów z automatu. Stwierdzono niezgodność z wymaganiami prawnymi czystości mikrobiologicznej lodów spowodowaną nieprawidłowościami z zakresu higieny procesu. Podjęte działania skierowano na obowiązki przedsiębiorcy w obszarze poprawy higieny procesu, świadomości zatrudnionych osób oraz badań wyrobu gotowego po wykonaniu działań korygujących i naprawczych.
- Zmienił się profil zakładów unieruchamianych – poprzednio były to głównie sklepy, w roku 2023 były to głównie zakłady żywienia zbiorowego otwartego.
- Kontrole tematyczne dotyczyły głównie problematyki związanej z poborem próbek oraz wnioskami o zatwierdzenie zakładów, kontrolami akcyjnymi.
- Ponad 60% kontroli interwencyjnych miało uzasadnienie i dotyczyło niewłaściwego stanu sanitarnego obiektu, pochodzenia towarów oraz niewłaściwej jakości żywności.
- Nastąpiła wyraźna poprawa w grupie obiektów: sklepy. W stosunku do lat ubiegłych nie wystawiono żadnej decyzji unieruchomienia sklepu. Znaczącą ilość tego typu obiektów w wyniku przeprowadzonej analizy ryzyka przeniesiono z grupy ryzyka wysokiego do średniego.
- Pogorszyła się sytuacja w obiektach żywienia zbiorowego otwartego (nałożono dwukrotnie więcej mandatów karnych, wydano decyzje unieruchomienia).
- W grupie obiektów żywienia zbiorowego zamkniętego skoncentrowano się na egzekwowaniu wymagań związanych z żywieniem dzieci w placówkach oświatowych zgodnie z obowiązującym przepisem. Skontrolowano o 20% więcej jadłospisów. Poprzez działania takie jak zalecenia pokontrolne, pisma intencyjne, kontrole sprawdzające i dodatkowe działania weryfikacyjne jadłospisów wyegzekwowano zgodności z przepisem prawnym u wszystkich skontrolowanych w roku 2023 obiektów.

- W nadzorowanym szpitalu oprócz działań kontrolnych mających na celu ocenę spełnienia wymagań prawnych z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa żywności skierowano pisma intencyjne do kierownictwa szpitala celem podjęcia zdecydowanych działań w obszarze poprawy jakości żywienia w kontekście właściwie dobranego jadłospisu (w tym egzekwowania zapisów umowy z firmą cateringową).
- Skontrolowano więcej o 30% partii środków spożywczych pod względem terminów przydatności do spożycia oraz dat minimalnej trwałości, oceniano przy tym warunki przechowywania i magazynowania środków spożywczych trwałych i nietrwałych mikrobiologicznie.
- Oceniono 6 - krotnie więcej środków spożywczych w zakresie ich pochodzenia.
- Przeprowadzono o 70% więcej ocen organoleptycznych partii żywności (wędliny, mięso, drób i jego elementy, nabiał i jego przetwory, owoce, warzywa, wyroby ciastkarskie i cukiernicze itp.).

Fot. Punkt wydawania żywności w Gminnej Bibliotece Publicznej w Dietrichowicach

V. WARUNKI ZDROWOTNE ŚRODOWISKA BYTOWANIA MIESZKAŃCÓW POWIATU ORAZ OCENA SANITARNA OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Przedmiotem działania sekcji Higieny Komunalnej jest bieżący nadzór sanitarny nad przestrzeganiem przepisów określających wymagania dotyczące warunków higieny środowiska, w tym: jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wód wykorzystywanych do kąpieli i rekreacji oraz innych zdrowotnych elementów środowiska bytowania człowieka tj.: kontrole przestrzegania przepisów w zakresie utrzymania należytego stanu higienicznego nieruchomości, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz środków transportu i komunikacji publicznej. Prowadzony jest nadzór sanitarny nad przedsięwzięciami lub działaniami mogącymi skutkować rozprzestrzenianiem chorób, prowadzony w ramach ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, przepisów wykonawczych oraz przepisów odrębnych, w tym: ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych i przepisów wykonawczych, ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Rozpatrywane są również wszelkie wnioski i interwencje, które dotyczą szkodliwości lub uciążliwości środowiskowych, w tym występujących w środowisku pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi.

W roku sprawozdawczym nadzorem sanitarnym objętych było 23 urządzenia wodociągowe, które zaopatrywały w wodę do spożycia 72 384 osób co stanowi 99,6 % wszystkich mieszkańców powiatu. Pobrano łącznie 165 próbek wody,

Ogółem na terenie powiatu w 2023 r. zewidencjonowanych było 308 obiektów użyteczności publicznej. W roku 2023 zaplanowano 168 kontroli nad obiektami, wykonano 150 kontroli planowanych. Liczba wszystkich wykonanych kontroli (w tym kontrole planowane, odbiorowe, sprawdzające, akcyjne, interwencyjne i tematyczne oraz kontrole terenowo - laboratoryjne stacji uzdatniania wody (SUW) wyniosła 245. Wydano 100 decyzji administracyjnych merytorycznych, w tym 85 to decyzje administracyjne w sprawie pozwolenia na ekshumację szczątków ludzkich, dodatkowo 28 decyzji w sprawie opłaty oraz wydano 2 postanowienia dotyczące prowadzonych postępowań,

W roku 2023 podejmowano współpracę z:, organami samorządu terytorialnego (Starostwo Powiatowe w Żaganiu, wójtowie i burmistrzowie poszczególnych gmin) Powiatowym Inspektorem Weterynarii – przekazywanie informacji w zakresie jakości wody przeznaczonej do spożycia z urządzeń wodociągowych na nadzorowanym terenie, zarządcami/administratorami obiektów- wymiana i przekazywanie istotnych informacji m.in. w sprawach zgłoszeń interwencyjnych.

Udział w przygotowaniu i zabezpieczeniu sanitarnym przebiegu imprez masowych

W roku 2023 wydano 3 opinie w sprawie organizacji imprezy masowej, które dotyczyły Festiwalu Japońskiej Motoryzacji JAPFEST 2023, Szprotawskich Magdalenek oraz Jarmarku Michała w Żaganiu.

1. ZWODOCIĄGOWANIE POWIATU ŻAGAŃSKIEGO I JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

Działając na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2023r., poz.338 ze zm.) ustawy z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2023 r., poz. 537 ze zm.), rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r., poz.2294) w roku 2023 PPIS w Żaganiu prowadził systematyczny monitoring jakości wody na terenie powiatu żagańskiego. Nadzór nad jakością wody prowadzony był w oparciu o wymagania zawarte w rozporządzeniu w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w którym sprecyzowane są m. in. wymagania jakościowe dla wód przeznaczonych do spożycia oraz charakterystyki metod laboratoryjnych, jakimi należy oznaczać poszczególne parametry, wymagania dotyczące lokalizacji punktów poboru próbek wody oraz częstotliwości pobierania próbek wody do badań.

Woda przeznaczona do zbiorowego zaopatrzenia ludności w powiecie żagańskim jest ujmowana z ujęć podziemnych. Nadzorem objętych były 23 urządzenia wodociągowe, które zaopatrywały w wodę do spożycia **72 384** osób co stanowi 99,6% wszystkich mieszkańców powiatu. Badania obejmowały oznaczenia: organoleptyczne, fizyczne, chemiczne i mikrobiologiczne. W ramach prowadzonego monitoringu kontrolnego parametrów grupy A i przeglądowego parametrów grupy B w roku 2023 pobrano 111 próbek wody do badań laboratoryjnych. Badania wykonywano w akredytowanym laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarnej -Epidemiologicznej w Zielonej Górze oraz w akredytowanym laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Gorzowie Wlkp. Przedsiębiorstwa wodociągowo - kanalizacyjne zaopatrujące w wodę do spożycia wykonały badania jakości wody w zakresie monitoringu kontrolnego parametrów grupy A, monitoringu przeglądowego parametrów grupy B. W skład powiatu wchodzi 9 gmin: 2 gminy miejskie, 3 gminy miejsko-wiejskie oraz 4 gminy wiejskie.

Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia przez ludzi

Miasto:

- 2 wodociągi publiczne o produkcji 1000-10000m³/d (Żagań, Szprotawa), które zaopatrywały 39 238 osób (54,44%). Z uwagi na wielkość produkcji wody i liczby zaopatrywanej ludności podlegają raportowaniu do Komisji Europejskiej,
- 2 wodociągi publiczne o produkcji 100-1000m³/d (Gozdnica, Iłowa), które zaopatrywały 6 819 osób (9,3%).

Wieś :

- 13 wodociągów publicznych o produkcji 100-1000m³/d, które zaopatrywały 23 523 osoby (32,0%),
- 6 wodociągów publicznych o produkcji <100m³/d, które zaopatrywały 2 804 osób (3,8%).

Jednostkami odpowiedzialnymi w roku 2023 za jakość wody dostarczanej do odbiorców na terenie powiatu żagańskiego były:

- Żagańskie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o. w Żaganiu,
- Gozdnicke Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. o.o. w Gozdnicy,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Iłowej,
- Szprotawskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Szprotawie,
- Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej w Małomicach ,
- Gminny Zakład Usługowy w Brzeźnicy gm. Brzeźnica,
- Samorządowy Zakład Komunalny w Niegosławicach gm. Niegosławice,
- Gmina Wymiarki.

W roku 2023 prowadzono monitoring jakości wody w systemie WODA- EXCEL. Dokonywano kwartalnej aktualizacji bazy danych: wodociągów, ujęć głębinowych, stacji uzdatniania, zbiorników wyrównawczych, stref zaopatrzenia, punktów pobierania próbek wody oraz okresowej i rocznej oceny jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z nadzorowanych urządzeń wodociągowych. W roku sprawozdawczym przekroczenia parametrów fizykochemicznych w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi odnotowano dla parametrów: mangan, żelazo. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny Żaganiu na bieżąco wydawał oceny jakości wody pochodzącej z nadzorowanych urządzeń i informował administratorów oraz jednostki samorządowe o jej jakości.

W analizowanym okresie PPIS wydał 12 decyzji administracyjnych w tym: 4 decyzje o braku przydatności wody do spożycia pod względem bakteriologicznym z uwagi na stwierdzone przekroczenia parametrów bakteriologicznych liczby bakterii grupy coli i liczby enterokoków kałowych na wodociągi publiczne: w Gozdnicy, w Siecieborzycach gm. Szprotawa, w Gościeszowicach, w Starej Jabłonie gm. Niegosławice, 8 decyzji o warunkowej przydatności w zakresie bakteriologicznym z uwagi na stwierdzone przekroczenia parametrów bakteriologicznych liczby bakterii grupy coli na wodociągi: w Jabłonie, w Chotkowie, w Brzeźnicy gm. Brzeźnica, w Siecieborzycach gm. Szprotawa, w Gościeszowicach gm. Niegosławice. Decyzje administracyjne stwierdzające warunkową/brak przydatność wody do spożycia otrzymały rygor natychmiastowej wykonalności. Obowiązki ujęte w decyzjach zostały wykonane w roku 2023.

W zakresie przeprowadzonych badań realizowanych w ramach monitoringu przeglądowego parametrów grupy B przekroczenia wartości/stężeń nie stwierdzono. Stężenie fluorków

w wodzie w miejscowościach zwodociągowanych występuje w dolnych granicach normy od 0,11mg/l do 0,35mg/l.

Na terenie powiatu żagańskiego z 23 urządzeń wodociągowych zaopatrywanych w wodę o odpowiedniej jakości zgodnych z wymogami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U z 2017r., poz. 2294) (stan na 31.12.2023r.) korzystało – 72 384 osób.

Tabela. Ocena zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia korzystających z urządzeń zbiorowego zaopatrzenia o niekwestionowanej jakości (stan na dzień 31.12. 2023 r).

Gmina	Liczba ludności w gminie	Liczba ludności korzystająca z wodociągów	Ludność korzystająca z wody o niekwestionowanej jakości		% ludności gminy korzystającej z wody o niekwestionowanej jakości
			Liczba	%	
m. Żagań	23 596	23 596	23 596	100	100
m. Gozdnicza	2 773	2 773	2 773	100	100
m-w Szprotawa	18 532	18 517	18 517	100	99,9
m-w. Iłowa	6 243	5 751	5 751	100	92,1
w .Niegosławice	4 333	4 302	4 302	100	99,3
w. Żagań	7 159	6 694	6 694	100	93,5
m-w. Malomice	5 057	5 057	5 057	100	100
w. Brzeźnica	3 596	3 596	3 596	100	100
w. Wymiarki	2 127	2 098	2 098	100	98,6
Powiat	73 416	72 384	72 384	100	98,6

Tabela 2. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w zależności od wydajności urządzeń wodociągowych na terenie powiatu (stan na dzień 31.12.2023r)

Powiat żagański	Liczba urządzeń dostarczających wodę						Liczba ludności (w tys.)				
	według ewidencji w danym roku	w tym skontrolowanych	odpowiadająca wymaganiom	nieodpowiadająca wymaganiom mikrobiologicznym	nieodpowiadająca wymaganiom fizyko-chemicznym	nieodpowiadająca wymaganiom dla substancji promieniotwórczych	zaopatrywanej w wodę odpowiadającej wymaganiom	objętej brakiem przydatności wody w zakresie wymagań bakteriologicznych	zaopatrywanej w wodę nieodpowiadającej wymaganiom fizyko-chemicznym	zaopatrywanej w wodę nieodpowiadającej wymaganiom dla substancji promieniotwórczych	
											1
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
A. Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę - ogółem	1	23	23	23	0	0	0	72,384	0,000	0,000	0,000
Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	≤100	2	6	6	6	0	0	2,804	0,000	0,000	0,000
	101–1000	3	15	15	15	0	0	30,342	0,000	0,000	0,000
	1001–10000	4	2	2	2	0	0	39,238	0,000	0,000	0,000
	10001–100000	5	0	0	0	0	0	0	0,000	0,000	0,000
	>10000	6	0	0	0	0	0	0	0,000	0,000	0,000
B. Inne podmioty zaopatrujące w wodę	7	0	0	0	0	0	0	0,000	0,000	0,000	

W okresie sprawozdawczym **Gmina Iłowa** ze środków dofinansowanych z Polskiego Ładu w wysokości 2 726 500zł przeprowadziła przebudowę istniejącej sieci w Iłowej wodociągu

publicznego w Iłowej na odcinku od ujęcia wody do końcówki sieci w kierunku miejscowości Klików gm. Iłowa (tj. budowa nowego wodociągu magistralnego na trasie Iłowa -Klików, budowa nowej sieci rozdzielczej na terenie miejscowości Klików dla około 60-70 mieszkańców). Całkowita długość wodociągu wykonana w ramach zadania wynosi 5051,00 m. Oddanie inwestycji do eksploatacji – luty 2024r. Na sieci wodociągu publicznego w Starej Jabłonie, Gmina Niegosławice zakończyła inwestycję p.n. „Budowa wodociągu do miejscowości Zagóra gm. Niegosławice”. W ramach inwestycji wybudowano 3750 m.b. sieci wodociągowej tranzytowej i rozdzielczej oraz 7 szt. przyłączy wodociągowych o długości 315 m.b. Do sieci podłączono 24 mieszkańców w styczniu 2024r. Inwestycja zrealizowana została z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

W celu zapewnienia konsumentom wody bezpiecznej dla zdrowia w przypadku stwierdzenia przekroczeń parametrów fizyko-chemicznych przedsiębiorstwa wodociągowe zwiększały częstotliwość płukania sieci wodociągowej, prowadziły działania w kierunku korekty procesu jej uzdatniania, a w sytuacji stwierdzenia przekroczeń bakteriologicznych przeprowadzano działania naprawcze tj. dezynfekcję, płukanie sieci wodociągowej oraz zapewniano awaryjne zaopatrzenie w wodę do spożycia. Zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w miejscowościach zwodociągowanych w sytuacji awaryjnej na terenie powiatu oceniono jako dobre. Dwa przedsiębiorstwa tj. Żagańskie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o. w Żaganiu, Szprotawskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Szprotawie posiadają własne cysterny/zbiorniki. Pozostali właściciele urządzeń wodociągowych Samorządowy Zakład Komunalny w Niegosławicach gm. Niegosławice, Gminny Zakład Usługowy w Brzeźnicy gm. Brzeźnica, Gmina Wymiarki, Gozdnicke Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gozdnicy, Zakład Gospodarki Komunalnej w Iłowej gm. Iłowa oraz Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej w Małomicach gm. Małomice w sytuacji awaryjnej korzystają z cysterny zakupionej przez Starostwo Powiatowe w Żaganiu oraz z ww. przedsiębiorstw, które posiadają urządzenia do awaryjnego zaopatrzenia w wodę. W celu zapewnienia konsumentom wody bezpiecznej dla zdrowia w sytuacji stwierdzenia warunkowej, czy braku przydatności wody do spożycia producenci niezwłocznie podejmowali działania naprawcze mające na celu poprawę jakości wody, informowali odbiorców o jej zanieczyszczeniu, a także zapewniali mieszkańcom zastępcze źródło wody. Działania naprawcze podejmowane przez producentów polegały głównie na dezynfekcji i płukaniu sieci wodociągowej oraz urządzeń uzdatniających wodę. Mieszkańcy miejscowości nie zwodociągowanych w powiecie żagańskim tj. w Gminie Niegosławice, w Gminie Iłowa, w Gminie Szprotawa i w Gminie Wymiarki w wodę do spożycia zaopatrują się z własnych indywidualnych studni przydomowych, które nie są objęte nadzorem sanitarnym. W 2023 roku na terenie powiatu żagańskiego, podobnie jak w latach ubiegłych, nie odnotowano chorób i zatrucí związanych ze spożyciem wody. Brak w ewidencji studni publicznych. W sprawie informacji o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w zakresie prowadzonego nadzoru sanitarnego wydano ogółem 24 komunikaty:

- 4 komunikaty dot. braku przydatności wody do spożycia przez ludzi pod względem bakteriologicznym - wodociąg publiczny w Szprotawie,
- 4 komunikaty zmieniające brak przydatności/ na przydatność wody do spożycia przez ludzi z ww. wodociągu,
- 8 komunikatów dot. warunkowej przydatności wody do spożycia pod względem bakteriologicznym z wodociągów publicznych: w Dzikowicach, w Chotkowie, w Brzeźnicy,
- 8 komunikatów zmieniających warunkową przydatność/ na przydatność wody do spożycia przez ludzi z ww. wodociągów,
- Staroście Powiatu Żagańskiego przekazano „Roczną ocenę zaopatrzenia ludności powiatu żagańskiego w wodę do spożycia - za rok 2022.”

Wniosków dotyczących derogacji /odstępstw w roku 2023 – nie wydawano.

2. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

W zakres działań sekcji Higieny komunalnej wchodzi: nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej, do których zaliczamy zakłady świadczące usługi fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej, zakłady świadczące więcej niż jedną usług, hotele, pensjonaty i inne obiekty noclegowe, tereny rekreacyjne, ustępy publiczne i ogólnodostępne, dworce autobusowe i kolejowe, zakłady pogrzebowe, środki transportu drogowego do przewozu ludzi oraz inne obiekty użyteczności publicznej, a także nadzór sanitarny nad przygotowaniem i zabezpieczeniem sanitarnym imprez masowych, postępowaniem ze szczątkami i zwłokami ludzkimi m.in. w zakresie ekshumacji oraz transportu zwłok i szczątków ludzkich, stanu sanitarnego cmentarzy, działalność opiniodawcza i interwencyjna o tematyce związanej z zagrożeniami dla zdrowia człowieka oraz ocena aktualnej sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

W 2023 r. żaden z obiektów nie został oceniony niedostatecznie, natomiast ocenę bardzo dobrą uzyskało łącznie 20 zakładów użyteczności publicznej – usługowe. Jeden z obiektów tj. kaplica na Cmentarzu Komunalnym w Brzeźnicy uległ poprawie po wykonaniu obowiązków nałożonych w decyzji administracyjnej na stan techniczny.

W grupie obiektów hotelarskich w roku sprawozdawczym przyjęto dwa zgłoszenia interwencyjne. Jedno dotyczyło obecności pluskiew w wynajmowanych pokojach. Przeprowadzono kontrolę sanitarną, która nie wykazała nieprawidłowości. Drugie zgłoszenie dotyczyło występowania myszy w wynajmowanych pokojach. Przeprowadzono kontrolę interwencyjną, która została zakwalifikowana jako zasadna. W ewidencji PPIS w Żaganiu widnieje ogółem 7 obiektów hotelarskich, w tym 4 zostały skontrolowane w roku sprawozdawczym. Kontrole sanitarne w tej grupie nie wykazały uchybień sanitarno-technicznych i nie wydano decyzji administracyjnych, ani nie nałożono grzywien.

W grupie obiektów z branży „beauty” w zakładach fryzjerskich w wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono uchybienia sanitarno-higieniczne w czterech zakładach, w tym w dwóch nałożono mandaty karne na łączną kwotę 900 zł. Stwierdzone nieprawidłowości to:

- przy stanowisku do mycia dłoni nie zapewniono mydła w płynie do mycia dłoni, środek do dezynfekcji dłoni posiadał datę ważności po terminie, brak podajnika na ręcznik jednorazowy,
- przybory i narzędzia fryzjerskie przechowywane były w otwartych pojemnikach przy stanowisku świadczenia usług, narażone na wtórne zanieczyszczenie,
- brak płynu do dezynfekcji powierzchni w zakładzie,
- postępowanie personelu nie było zgodne z procedurą zapobiegającą chorobom zakaźnym w zakładzie,
- personel świadczący usługi fryzjerskie nie posiadał aktualnego orzeczenia lekarskiego o zdolności do wykonywania prac, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby,
- personel zakładu stosował niewłaściwe stężenie roztworu do przeprowadzenia prawidłowej dezynfekcji narzędzi fryzjerskich,
- powierzchnia miski ustępowej w toalecie, umywalki przy stanowisku do mycia dłoni i dezynfekcji narzędzi i w pomieszczeniu socjalnym były brudne z pozostałościami włosów, podłoga w zakładzie była brudna z widocznymi śladami kurzu i włosów.

- przepełnione w zakładzie kosze na śmieci oraz brudne i niedomyte pojemniki na środki do dezynfekcji narzędzi i powierzchni; w szufladzie z czystymi narzędziami umieszczono brudną z pozostałościami włosów maszynkę do strzyżenia.

Ww. nieprawidłowości zostały usunięte.

W tej grupie obiektów wydano również zalecenia tj.:

- pouczono o codziennej wymianie płynu dezynfekcyjnego do narzędzi, jeżeli nie zaopatrzone się w paski testowe od producenta do badania aktywności płynu – dotyczyło 5 zakładów,
- doposażyć stanowisko do mycia dłoni w zakładzie w ręczniki jednorazowe, instrukcję higienicznego mycia dłoni oraz mydło w płynie z pompką lub w dozowniku – dotyczyło 3 zakładów,
- przedłożyć do PSSE w Żaganiu upoważnienie dla pracownika obecnego podczas kontroli do uczestniczenia w kontroli sanitarnej – dotyczyło 1 zakładu,
- przedłożyć do PSSE w Żaganiu dokumenty na dostawę wody do obiektu przez uprawniony podmiot – dotyczyło 1 zakładu,
- przedstawić do wglądu aktualną dokumentację lekarską stwierdzającą zdolność osoby wykonującej usługi fryzjerskie do wykonywania prac, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby – dotyczyło 1 zakładu.

W grupie obiektów - zakładów fryzjerskich w ewidencji PPIS w Żaganiu zarejestrowanych jest ogółem 82 zakłady, a skontrolowano w roku sprawozdawczym 43.

W grupie obiektów - zakładów kosmetycznych w ewidencji PPIS w Żaganiu widnieje 57 zakładów, a w roku sprawozdawczym dokonano kontroli 29-ciu zakładów.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w **gabinetach kosmetycznych** nie stwierdzono uchybień sanitarno-technicznych i sanitarno-higienicznych. Wydano jedynie 9 zaleceń w 4 zakładach kosmetycznych tj.:

- wskazano na zaopatrzenie się w paski testowe do badania,
- aktywności płynu dezynfekcyjnego do narzędzi lub w przypadku ich braku do codziennej wymiany płynu – dotyczyło 2 zakładów,
- Przedłożyć umowę na odbiór odpadów komunalnych z zakładu podpisaną z uprawnionym podmiotem – dotyczyło 1 zakładu,
- Wskazano na wyposażenie stanowiska do mycia dłoni w dozownik na płyn do dezynfekcji dłoni oraz podajnik na ręczniki papierowe – dotyczyło 2 zakładów,
- Wskazano na zwiększenie stężenia płynu do dezynfekcji narzędzi do poziomu wykazującego działanie biobójcze wymaganego przez producenta płynu – dotyczyło 1 zakładu,
- Wskazano na opisanie wanierek do przeprowadzania dezynfekcji narzędzi kosmetycznych w nazwę środka do dezynfekcji, czas dezynfekcji, stężenie preparatu, podpis osoby przeprowadzającej dezynfekcję - dotyczyło 1 zakładu,
- Osoba wykonująca usługi nie posiadała aktualnej dokumentacji zdrowotnej – wskazano na przedłożenie aktualnej dokumentacji zdrowotnej – dotyczyło 1 zakładu,
- Wskazano na opracowanie procedury zapewniającej ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi u ludzi obowiązującą przy świadczeniu usług kosmetycznych bez naruszania ciągłości skóry – dot. 1 zakładu.

W grupie obiektów – cmentarze zarejestrowanych jest 47 cmentarzy funkcjonujących jako otwarte w powiecie. W roku sprawozdawczym dokonano kontroli 21 cmentarzy. W tej grupie w roku sprawozdawczym wszczęto postępowanie administracyjne w kierunku doprowadzenia do właściwego stanu technicznego powierzchni sufitu oraz ścian w kaplicy na Cmentarzu Komunalnym w Brzeźnicy. Administrator cmentarza wykonał decyzję poprzez usunięcie nieprawidłowości, czyli wykonanie remontu kaplicy, co wykazała kontrola

sprawdzająca. Przyjęto również jedno zgłoszenie interwencyjne dot. rozmokniętej i gliniastej drogi utrudniającej poruszanie się pieszym na Cmentarzu Komunalnym w Żaganiu – po przeprowadzeniu kontroli zgłoszenie zostało uznane za bezzasadne.

PPIS w Żaganiu przeprowadzał kontrole sanitarne **placów zabaw** pod kątem sanitarno-higienicznym. Zewidencjonowanych jest 11 administratorów zarządzających placami zabaw na terenie powiatu. Dokonano kontroli 4 administratorów placów zabaw w powiecie żagańskim. Podczas kontroli nie stwierdzano poważnych uchybień i nieprawidłowości. W tej grupie obiektów przeprowadzono kontrolę interwencyjną piaskownicy przy ul. Pomorskiej w Żaganiu usytuowanej przy terenie Wspólnoty Mieszkaniowej. Zgłoszenie interwencyjne dotyczyło piaskownicy, która nie była zabezpieczona przed dostępem zwierząt oraz nie dokonywano w niej wymiany piasku. Przeprowadzono kontrolę sanitarną, która potwierdziła fakt, że piaskownica nie jest zabezpieczona w żaden sposób przed zwierzętami, natomiast piasek w piaskownicy był wymieniony. Wydano decyzję administracyjną na administratora piaskownicy, w której wydano nakaz zabezpieczenia obiektu przed dostępem zwierząt oraz decyzję płatniczą za stwierdzone uchybienie podczas kontroli. Podczas kontroli sprawdzającej wykonanie obowiązku przez administratora piaskownicy stwierdzono, że piaskownica została całkowicie usunięta.

Podobnie jak w roku poprzednim wydano prologatę decyzji administracyjnej z 2021r. jako kontynuacja postępowania w sprawie poprawy stanu sanitarno-technicznego powierzchni ścian i sufitów w przejściu podziemnym w dojściach do peronów przy budynku PKP w Żaganiu – postępowanie jest nadal w toku.

Stan sanitarno-porządkowy większości obiektów użyteczności publicznej stwierdzany podczas przeprowadzonych kontroli oceniono pozytywnie.

3. REKREACJA WODNA

W roku 2023 r. na terenie powiatu żagańskiego funkcjonowały 2 kąpieliska: w miejscowości Gryżyce oraz kąpielisko nad zalewem w Małomicach (oba obiekty skontrolowane przed sezonem oraz w trakcie sezonu kąpielowego). Na podstawie badań wykonanych przez administratorów kąpielisk w ramach kontroli wewnętrznej oraz w ramach nadzoru sanitarnego prowadzonego przez przedstawicieli PPIS w Żaganiu wydano łącznie 8 ocen o przydatności wody do celów kąpielowych. Wydano także 2 opinie sanitarne: 1 dot. uchwały Rady Miejskiej w związku z utworzeniem kąpieliska nad zalewem w Małomicach oraz 1 dot. uchwały Rady Gminy w związku z utworzeniem kąpieliska Gryżyce. Stan sanitarny obiektów nie budził zastrzeżeń.

Na terenie powiatu żagańskiego w sezonie kąpielowym działał 1 sezonowy basen kąpielowy w Szprotawie oraz baseny stelażowe: w Gozdnicy i nowo uruchomione w m. Hłowa. Identycznie jak w roku ubiegłym funkcjonowały 2 kryte pływalnie: w obiekcie Arena w Żaganiu oraz w hotelu Pałac Wiechlice w Wiechlicach, funkcjonujące przez cały rok. Z uwagi na przekroczenie parametru mikrobiologicznego tj. ogólnej liczby mikroorganizmów 36° C w wannie jacuzzi na pływalni „Arena” w Żaganiu wyłączono urządzenie z użytkowania do czasu uzyskania parametrów bakteriologicznych zgodnych z rozporządzeniem. Po przeprowadzeniu działań naprawczych przez administratora obiektu i przesłaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej stwierdzających brak przekroczeń wydano ocenę jakości wody do celów kąpielowych. Wydano 1 decyzję w sprawie opłaty.

Z uwagi na przekroczenia parametrów bakteriologicznych tj. liczby *Escherichia coli* oraz *Pseudomonas aeruginosa* w niecce kąpielowej małej na basenie sezonowym w Szprotawie (przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego), urządzenie było wyłączone z użytkowania do czasu uzyskania parametrów bakteriologicznych zgodnych z rozporządzeniem. Po przeprowadzeniu

działań naprawczych przez administratora obiektu (chlorowanie) i przesłaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych w ramach kontroli sanitarnej stwierdzających brak przekroczeń wydano ocenę jakości wody do celów kąpielowych. Wydano 1 decyzję w sprawie opłaty.

Pozostałe próbki wody pobrane do badania do celów kąpielowych w ramach nadzoru sanitarnego spełniały wymagania mikrobiologiczne i fizykochemiczne. Użytkownicy pływalni oraz sezonowych basenów kąpielowych informowani byli o jakości wody do celów kąpielowych na tablicy informacyjnej i na stronie internetowej. Próbkę wody do badań pobierane były zgodnie z wymaganiami rozporządzenia w zakresie parametrów oraz punktami pobierania, a harmonogramy pobierania próbek w ramach kontroli wewnętrznej były uzgadniane z PPIS w Żaganiu. Łącznie przeprowadzono 5 kontroli (na pływalniach i basenach sezonowych - 4 planowane, 1 pozaplanowa). Pobrano 5 próbek wody do celów kąpielowych (4 próbki planowane, 1 próbka pozaplanowa) dot. basenów sezonowych. Nie nakładano mandatów karnych.

W okresie sprawozdawczym pobrano 21 próbek wody ciepłej użytkowej w kierunku wykrycia bakterii Legionella sp. (1 próbka z krytej pływalni Pałacu Wiechlice w Wiechlicach, 10 z pływalni krytej „Arena” w Żaganiu, 2 próbki z Powiatowego Domu Dziecka w Szprotawie, 2 próbki ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Żaganiu, 4 próbki w Nowym Szpitalu w Szprotawie oraz 2 próbki pozaplanowe z Domu Seniora w Iłowej).

Po przeprowadzonych badaniach laboratoryjnych w dwóch próbkach pobranych w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Żaganiu stwierdzono wysokie skażenie bakteriami Legionella sp. (6300 jtk/100 ml oraz 2000 jtk/100 ml). Wydano decyzję administracyjną nakładającą obowiązki na administratora obiektu. W związku z powyższym administrator podjął działania naprawcze polegające na podwyższeniu temperatury wody w sieci oraz dezynfekcji podchlorynem sodu. Po wykonaniu badań kontrolnych w ramach kontroli wewnętrznej stwierdzających brak przekroczeń wydano ocenę o spełnieniu wymagań wody ciepłej użytkowej pod względem parametru Legionella sp. Administrator określił, że przyczyną zdarzenia była zbyt niska temperatura wody użytkowej w zbiorniku do gromadzenia wody i przestój tej wody w okresie wakacji.

Pozostałe próbki ciepłej wody użytkowej pobrane z pozostałych obiektów spełniały wymagania mikrobiologiczne w zakresie parametru Legionella Sp.

4. GOSPODARKA NIECZYSTOŚCIAMI STAŁYMI

Przedstawiciele PPIS w Żaganiu w trakcie przeprowadzanych kontroli zwracali uwagę na właściwe postępowanie w zakresie gospodarki odpadami stałymi komunalnymi oraz niebezpiecznymi, które powstają w obiektach świadczących usługi z naruszeniem ciągłości tkanek tj. salony kosmetyczne lub tatuażu. Wszystkie obiekty posiadały deklaracje lub umowy na odbiór odpadów komunalnych i niebezpiecznych (w przypadku ich wytwarzania) przez uprawnioną firmę. Odpady komunalne wywożone są przez specjalistyczne firmy na składowisko odpadów w Marszowie, natomiast odpady niebezpieczne przekazywane są do miejsca ich unieszkodliwienia przez uprawnione podmioty. Nie stwierdzono zagrożeń epidemiologicznych na nadzorowanym terenie, wynikających z niewłaściwej gospodarki odpadami stałymi.

Podsumowanie i wnioski

- Poziom bezpieczeństwa w zakresie funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej przedstawiał się na dobrym poziomie.

- W roku sprawozdawczym w powiecie żagańskim funkcjonowały dwa kąpieliska, które wcześniej utworzone były jako „dzikie miejsca do kąpeli” lub miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli. Poprzez utworzenie kąpieliska prowadzony jest stały nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do kąpeli w zakresie mikrobiologicznym oraz występowania substancji smolistych, zakwitu glonów, czy występowania innych zanieczyszczeń m.in. tworzyw sztucznych, jak również prowadzone są kontrole stanu sanitarno-higienicznego dwa razy w sezonie co prowadzi do zwiększenia bezpieczeństwa osób kąpiących się i wypoczywających na kąpieliskach.
- W roku sprawozdawczym w okresie letnim otwarto nowe baseny sezonowe stelażowe w Iłowej, co świadczy o tym, że lokalne władze w coraz większej ilości gmin i miast zapewniają bezpieczne tereny i miejsca do rekreacji miejscowej ludności.
- Współpraca z przedsiębiorstwami wodociągowymi na terenie powiatu żagańskiego w roku 2023 przebiegała w sposób właściwy i sprawny. Przedsiębiorstwa niezwłocznie przystępowały do działań naprawczych, podejmowały współpracę z PPIS w kierunku poprawy jakości wody dostarczanej do konsumentów.
- Podmioty produkujące wodę prowadziły badania w ramach kontroli wewnętrznej na podstawie harmonogramów zatwierdzonych i uzgodnionych przez PPIS w Żaganiu.
- Oceniając prowadzony nadzór sanitarny wody przeznaczonej do spożycia przez PPIS oraz przez przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach kontroli wewnętrznej należy stwierdzić, że jakość wody dostarczanej dla mieszkańców powiatu żagańskiego jest bezpieczna dla zdrowia.

Fot. Salony kosmetyczne w Szprotawie

VI. ZAGROŻENIA WYSTĘPUJĄCE W ŚRODOWISKU PRACY

Sekcja Higieny Pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu żagańskiego rozpoznaje, ocenia i kontroluje zagrożenia zdrowotne występujące w środowisku pracy; sprawuje nadzór nad przestrzeganiem przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakładach pracy w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiska pracy (czynników fizycznych, chemicznych i biologicznych) oraz zapobiegania powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Przedmiotem działań sekcji Higieny Pracy w 2023 r. były zagadnienia związane między innymi:

- z bieżącym nadzorem sanitarnym zakładów pracy, utrzymaniem należytego stanu sanitarno-higienicznego zakładów pracy, a zwłaszcza ochroną pracowników narażonych na działanie

szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w środowisku pracy (ocena narażenia zawodowego pracowników na działanie szkodliwych czynników),

- z nadzorem nad przestrzeganiem przepisów przez producentów, importerów, osoby wprowadzające do obrotu, stosujące lub eksportujące substancje chemiczne, ich mieszaniny,

- z nadzorem nad przestrzeganiem przepisów przez podmioty wprowadzające do obrotu prekursory kategorii 2 i 3,

- z nadzorem nad zakazem wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych,

- z nadzorem nad przestrzeganiem przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu, udostępniania produktów biobójczych i kosmetycznych,

- z prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawie chorób zawodowych, wydawaniem decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub decyzji o braku podstaw do jej stwierdzenia,

- ze współpracą z inspekcjami i instytucjami działającymi w podobnym zakresie,

- z uczestnictwem w projekcie REACH – REF – 11 dot. kontroli kart charakterystyki,

- z nadzorem nad warunkami pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest,

- z udzielaniem porad i informacji w zakresie narażenia na radon w pomieszczeniach oraz związanych z narażeniem na radon zagrożeń dla zdrowia

- z prowadzeniem promocji zdrowia w zakładach pracy na terenie powiatu żagańskiego, podczas każdej przeprowadzonej kontroli sanitarnej informowano pracodawców o całkowitym zakazie palenia tytoniu w miejscu pracy.

W 2023 r. zaplanowano 82 kontrole w obiektach nadzorowanych przez sekcję Higieny Pracy.

Wykonano 79 kontroli, 1 zakład pracy ujęty w planie został zlikwidowany, 1 zakład zawiesił działalność, natomiast 1 kontrola została przeplanowana na rok następny. Łącznie przeprowadzono 153 kontrole sanitarne, wydano 51 decyzji administracyjnych merytorycznych oraz 44 decyzje w sprawie opłaty za wykonane czynności kontrolne.

1. NADZÓR BIEŻĄCY NAD ZAKŁADAMI PRACY

W roku sprawozdawczym 2023 w ewidencji nadzorowanych obiektów w sekcji Higieny Pracy w Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Żaganiu znajdowały się 184 zakłady, w których pracę wykonywało 5737 pracowników.

Najliczniejszą grupę zatrudnionych pracowników stanowią zakłady metalurgiczne, zakłady produkujące wyroby szklane, firma transportowo – usługowa, zakłady zajmujące się pakowaniem oraz zakład produkujący pościel. Znaczna część pracowników jest zatrudniona w zakładach produkcji tekstylnej oraz artykułów spożywczych (piekarnie, cukiernie, masarnie). Najmniej pracowników zatrudnionych jest w branży produkcji drzewnej (produkcja mebli, tartaki).

W roku 2023 w planie pracy sekcji Higieny Pracy przeważały następujące zakłady:

- zakłady zajmujące się produkcją wyrobów budowlanych z betonu (13),

- zakłady zajmujące się produkcją metalowych wyrobów gotowych (9),

- piekarnie, masarnie (6),

- zakłady stolarskie i tartaki (6).

W 2023 r. przeprowadzono 153 kontrole sanitarne w 114 obiektach, w tym: 83 kontrole zaplanowane zgodnie z harmonogramem pracy oraz 74 kontrole pozaplanowane:

- 3 kontrole interwencyjne,

- 47 kontroli sprawdzających,
- 4 kontrole dotyczące chorób zawodowych
- 1 kontrola dot. warunków pracy przy demontażu płyt azbestowych
- 4 kontrole dot. stanu sanitarno-technicznego w pomieszczeniach, w których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu radonu
  - 15 kontroli w zakresie kosmetyków, substancji/mieszanin chemicznych, produktów biobójczych.

Ogółem wydano 51 decyzji administracyjnych, w tym 14 decyzji na poprawę warunków pracy, wydano 44 decyzje w sprawie opłaty za czynności kontrolne na kwotę 5617.44 zł.

Nałożono łącznie 207 nakazów:

- 26 nakazów dotyczących niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń pracy tj. złego stanu ścian i sufitów, posadzek w halach produkcyjnych, w warsztatach, braku wentylacji,
- 33 nakazy dotyczące niewłaściwego stanu pomieszczeń sanitarnohigienicznych tj. złego stanu ścian, sufitów i podłóg,
- 12 nakazów dotyczących braku właściwego wyposażenia pomieszczeń sanitarnohigienicznych;
- 13 nakazów dotyczących braku aktualnych wyników badań i pomiarów na stanowiskach pracy (hałas, pyły),
- 3 nakazy dotyczące braku lub nieprawidłowej oceny ryzyka zawodowego,
- 19 nakazów w zakresie czynników biologicznych tj. braku lub niewłaściwie prowadzonego rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia, braku lub niewłaściwie prowadzonego rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia, braku planów, procedur i instrukcji w zakresie narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne, braku lub niewłaściwej oceny ryzyka zawodowego w zakresie szkodliwych czynników biologicznych, niezapewnienia prania odzieży pracownikowi,
- 7 nakazów dotyczących braku lub niewłaściwie prowadzonego rejestru czynników szkodliwych,
- 10 nakazów dotyczących braku lub niewłaściwie prowadzonych kart badań i pomiarów,
- 3 nakazy dotyczące niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego innych pomieszczeń i ciągów komunikacyjnych,
- 15 nakazów w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych,
- 26 nakazów w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin,
- 4 nakazy w zakresie nieprawidłowego oświetlenia stanowisk pracy,
- 1 nakaz dotyczący braku programu działań organizacyjno – technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas lub drgania,
- 1 nakaz w zakresie braku lub niewłaściwie prowadzonego rejestru chorób zawodowych i podejrzeń tych chorób,
- 3 nakazy w zakresie braku lub nieprawidłowych stanowiskowych instrukcji bhp,
- 4 nakazy w zakresie niewłaściwego systemu pierwszej pomocy,
- 3 nakazy dotyczące braku doboru ochronników słuchu,
- 3 nakazy w zakresie produktów biobójczych,
- 1 nakaz dotyczący braku ogrzewania pomieszczeń,
- 1 nakaz dotyczący brak odpowiednich pomieszczeń higienicznosanitarnych,
- 7 nakazów dotyczących niewłaściwej wentylacji pomieszczeń higienicznosanitarnych.

W roku sprawozdawczym 2023 skontrolowano ogółem 114 obiektów w tym 105 zakładów pracy. W 10 zakładach stwierdzono przekroczenia NDN hałasu, poprawę warunków pracy uzyskano w 1 zakładzie pracy i tym samym poprawiono warunki pracy 49 pracowników: PKD 23 - produkcja wyrobów budowlanych z betonu.

2. NADZÓR NAD SZKODLIWYMI CZYNNIKAMI BIOLOGICZNYMI, RAKOTWÓRCZYMI I MUTAGENNYMI W ŚRODOWISKU PRACY

W ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu żagańskiego znajduje się 77 zakładów pracy, w których występują szkodliwe czynniki biologiczne. W roku sprawozdawczym skontrolowano 29 zakładów pracy, w których narażonych na występowanie szkodliwych czynników biologicznych ogółem było 412, w tym 408 pracowników zakwalifikowanych do 2 grupy zagrożenia, 324 pracowników zakwalifikowanych do 3 grupy zagrożenia.

W zakresie czynników biologicznych przeprowadzono 38 kontroli sanitarnych i wydano 7 decyzji administracyjnych, łącznie 19 nakazów dotyczących:

- braku rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 grupy zagrożenia;
- braku rejestru prac pracowników narażających na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 grupy zagrożenia;
- brak planów, procedur i instrukcji w zakresie narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne;
- braku lub niewłaściwej oceny ryzyka zawodowego w zakresie szkodliwych czynników biologicznych;
- niezapewnienia prania odzieży pracownikowi.

W Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Żaganiu w ewidencji sekcji Higieny Pracy znajduje się 20 zakładów, w których pracownicy narażeni są na występowanie w środowisku pracy szkodliwych czynników rakotwórczych lub mutagennych. W roku 2023 skontrolowano 10 zakładów pracy, w których ogółem narażonych na czynniki rakotwórcze było 109 pracowników. wydano 4 decyzje administracyjne zawierające łącznie 15 nakazów.

3. SUBSTANCJE I PREPARATY CHEMICZNE, PRODUKTY BIOBÓJCZE, PREKURSORY NARKOTYKÓW ORAZ PRODUKTY KOSMETYCZNE

Na nadzorowanym terenie powiatu żagańskiego występują 82 zakłady pracy wprowadzające do obrotu substancje w postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach oraz stosujące substancje chemiczne i ich mieszaniny, w tym: 1 producent, 10 dystrybutorów oraz 71 zakładów stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny.

Pracownicy sekcji Higieny Pracy wzięli udział w projekcie REF – 11. Jest to projekt Unii Europejskiej, w ramach którego przeprowadzono kontrolę w zakładzie zajmującym się produkcją szkła wodnego sodowego i potasowego. Uwagę zwrócono na sporządzone karty charakterystyki. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Według ewidencji PSSE w Żaganiu wprowadzających do obrotu prekursorzy kategorii 3 są 4 obiekty. Nie stwierdzono natomiast na terenie powiatu podmiotów wprowadzających do obrotu prekursorzy kategorii 2. Ogólna liczba stosujących prekursorzy narkotykowe – 10 podmiotów.

Na terenie powiatu żagańskiego nie ma obiektów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze, natomiast jest 21 obiektów udostępniających na rynku produkty biobójcze. Przeprowadzono 8 kontroli w zakresie udostępniania produktów biobójczych. Wydano 1 decyzję

nakazującą wycofanie 3 produktów biobójczych nie posiadających oznakowania w języku polskim oraz nie posiadających pozwolenia wprowadzania produktu biobójczego do obrotu. Przeprowadzono kontrole akcyjne związane z objęciem wzmożonym nadzorem w sezonie letnim (maj-sierpień) produktów biobójczych należących do grupy produktowej 18 (insektycydy) i 19 (atraktanty i repelenty), z uwzględnieniem produktów udostępnianych na rynku poprzez platformy e-commerce).

W zakresie nadzoru nad kosmetykami do zadań organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy kontrola przestrzegania przepisów ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych (Dz.U. z 2018r., poz.2227) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczącego produktów kosmetycznych. Na terenie powiatu żagańskiego jest 1 producent produktów kosmetycznych, niezatrudniający pracowników.

W roku sprawozdawczym w ww. zakresie przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną w zakresie pomieszczeń produkcyjnych, stosowanych etykiet, oceny dokumentacji – raport bezpieczeństwa produktu, procedur, składu kosmetyków. Uchybień nie stwierdzono.

W 2023 r. przeprowadzono łącznie 7 kontroli w zakresie produktów kosmetycznych. Kontrole dotyczyły składu produktów oraz ich oznakowania. Stwierdzono nieprawidłowości w 3 obiektach dotyczące: zawartości substancji zakazanych w produktach kosmetycznych oraz nieprawidłowości w zakresie oznakowania produktów kosmetycznych. Przeprowadzono kontrole w zakresie produkcji lub obrotu produktami kosmetycznymi typu „eko”. W zakresie kosmetyków i produktów biobójczych u dystrybutorów wielobranżowych przeprowadzono kontrole osób odpowiedzialnych (producentów i importerów) dotyczące m.in. ograniczeń stosowania substancji benzofenonu-3 i oktokrylenu w produktach kosmetycznych, a także oznakowania, posiadania pozwolenia na obrót i zawartości substancji zakazanych.

4. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ZMNIEJSZENIA ZAGROZEŃ ZDROWIA PUBLICZNEGO W OBSZARZE ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH

W 2023 r. na terenie powiatu żagańskiego przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną w zakresie wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych przez osobę fizyczną w punkcie sprzedaży. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żaganiu w roku sprawozdawczym nie otrzymał informacji o podmiotach, w przypadku których zachodziłoby podejrzenie wytwarzania lub wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

W roku 2023 nie odnotowano zgłoszeń przypadków podejrzenia zatruc/zgonów środkami zastępczymi. W nadzorowanych zakładach pracy w ewidencji brak jest przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przywozu, wywozu, wewnątrzspółnotowej dostawy lub wewnątrzspółnotowego nabycia oraz wprowadzania do obrotu nowych substancji psychoaktywnych.

2. CHOROBY ZAWODOWE

W roku 2023 wydano 5 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej (2 - dotyczyły stwierdzenia zachorowania na boreliozę, 1 decyzja – zespół cieśni w obrębie nadgarstka, 1 decyzja - przewlekłe zapalenie ścięgna i jego pochewki, 1 decyzja – przewlekłe zapalenie nadkłykcia kości ramiennej) oraz 1 decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej (przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem

głosowym, trwającym co najmniej 15 lat: niedowład mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głośni i trwałą dysfonią).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żaganiu w roku sprawozdawczym otrzymał 8 zgłoszeń podejrzenia chorób zawodowych. Wystawiono 3 karty stwierdzenia chorób zawodowych. Przeprowadzono 6 postępowań.

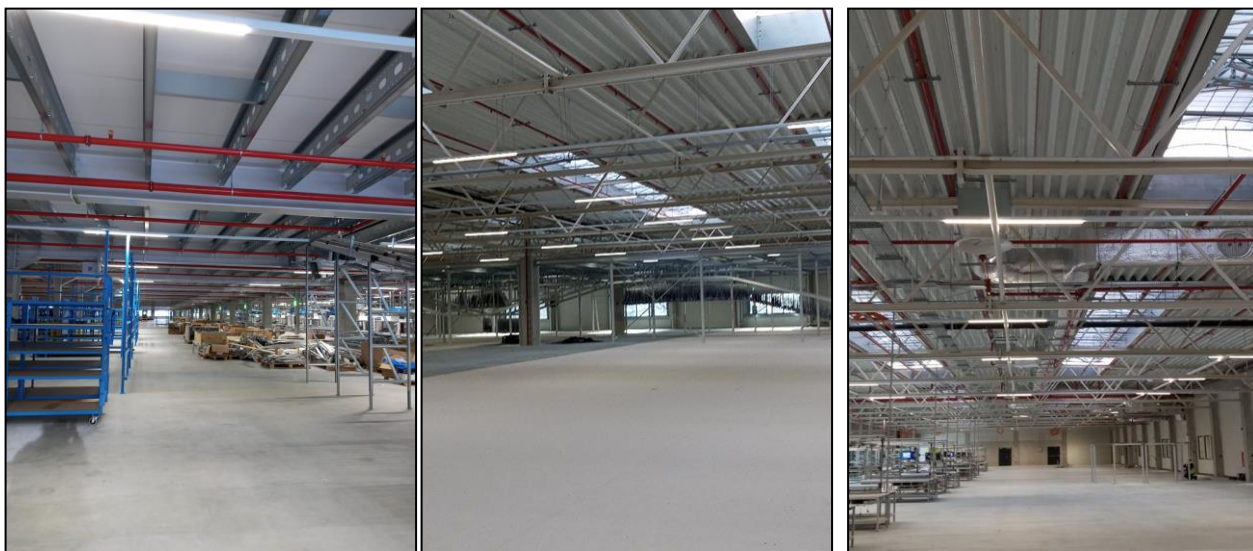

Podsumowanie i wnioski

Na podstawie prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy w 2023 r. polegającym między innymi na ocenie, identyfikacji zagrożeń występujących na stanowiskach pracy, wykonywaniu pomiarów, badań stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy oraz podejmowaniu działań mających na celu minimalizację niekorzystnego wpływu wymienionych czynników na zdrowie pracujących można stwierdzić, że wśród pracodawców i pracowników zwiększyła się świadomość zagrożeń występujących na stanowiskach pracy oraz znajomość praw i obowiązków. Właściciele zakładów pracy wyposażają pracowników w odpowiednią odzież roboczą i ochronną dostosowaną do wymaganych warunków pracy oraz zabezpieczają pracowników w indywidualne środki ochrony słuchu.

Zwiększona została świadomość pracodawców w zakresie narażenia pracowników na substancje/mieszanki chemiczne stosowane w środowisku pracy, a także w zakresie narażenia na substancje/mieszanki chemiczne lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

Pracodawcy sukcesywnie realizują zarządzenia wynikające z nałożonych decyzji administracyjnych, co wpływa na poprawę warunków pracy oraz warunków higienicznosanitarnych. Osoby udostępniające na rynku produkty biobójcze oraz kosmetyczne zyskali większą wiedzę dotyczącą wymagań prawnych, jakie muszą spełnić oferowane przez nich produkty.

Fot. Hale logistyczno -magazynowo -usługowo-produkcyjne

VII. OCENA STANU SANITARNO – HIGIENICZNEGO PLACÓWEK OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH

Działalność sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży ma na celu zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych oraz letniego i zimowego wypoczynku.

PPIS w Żaganiu sprawuje nadzór nad placówkami oświatowo-wychowawczymi i miejscami wypoczynku dzieci i młodzieży zgodnie przepisami oraz obowiązującymi normami w zakresie:

- stanu sanitarno-higienicznego szkół i placówek oświatowo-wychowawczych,
- oceny bezpiecznych i higienicznych warunków pracy ucznia w pomieszczeniach szkolnych,
- wyposażenia pomieszczeń w odpowiednie meble i sprzęt,
- realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych chemicznych i ich mieszanin w pracowniach chemicznych,
- bezpieczeństwa i higieny w czasie prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w salach gimnastycznych, na boiskach szkolnych, na placach zabaw,
- stanu sanitarno-higienicznego gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach, współpraca z pielęgniarkami w środowisku nauczania i wychowania,
- przebiegu miejsc wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży.

W 2023r. sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży na terenie powiatu żagańskiego nadzorem sanitarnym objęła 90 obiektów stałych (w 2022r. - 113) oraz 16 turnusów letniego i zimowego wypoczynku (w 2022r. – 15). Przeprowadzono 131 kontroli bieżącego stanu sanitarno-higienicznego (w 2022r. - 138).

Tabela. Wykaz placówek stałych

LP.	Rodzaj placówki	Liczba placówek funkcjonujących	
		w 2022r.	w 2023r.
1.	żłobki/klub dziecięcy	9/2	9/1
2.	przedszkola	16	16
3.	szkoły podstawowe	29	29
4.	Szkoła branżowa I i II stopnia	1	1
5.	zespoły szkół: przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe	10	10
6.	gabiny profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej	23 (w tym jedna placówka posiada dwa gabinety)	29 (w tym jedna placówka posiada dwa gabinety)
7.	placówki wsparcia dziennego	9	9
8.	szkoły muzyczne	2	2
9.	placówka z pobytem całodobowym	5	5
10.	inne	3	2
11.	Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	2	2
12.	Szkoły policealne	1	1
13.	Szkoły kształcenia ustawicznego	2	2

Na terenie powiatu żagańskiego w 2023 roku powstały:

- nowy budynek Przedszkola Miejskiego w Małomicach,
- hala sportowa zlokalizowana przy Publicznej Szkole Podstawowej w Tomaszowie.

W 2023 r. zlikwidowane zostały: Świetlica Środowiskowa w Szprotawie, placówka Szkoły Podstawowej nr 1 w Szprotawie, placówka Szkoły Podstawowej w Wichowie.

Wyłączono z użytku: Przedszkole nr 5 w Żaganiu, grupę zamiejscową Przedszkola w Bobrzanach, Szkołę Podstawową w Jeleninie oraz Trzebowie.

Współpraca z dyrektorami placówek nauczania i wychowania, opieki oraz samorządami na terenie powiatu miała na celu poprawę warunków sanitarno-higienicznych oraz eliminowanie negatywnych zjawisk występujących w środowisku szkolnym i przedszkolnym.

Zamieszczano informacje na stronie edukacyjnej PSSE w Żaganiu oraz Facebooku o tematyce: bezpieczne ferie 2023, bezpieczne i higieniczne place zabaw, wakacje z głową, dostosowanie mebli do zasad ergonomii, analiza i pomiar plecaków szkolnych, mycie rąk.

Prowadzono działania wspólnie z dyrektorami na terenach placówek na temat noszenia przeciążonych plecaków przez uczniów, a dodatkowo zorganizowano szkolenie (wraz z sekcją Promocji Zdrowia i Epidemiologii PSSE w Żaganiu) dla pielęgniarek szkolnych w zakresie zapobiegania wad postawy w związku z dostosowaniem mebli do zasad ergonomii. Kontrolowano przestrzeganie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w placówkach. Dyrektorzy szkół brali udział w realizacji programów: „Szkłanka Mleka”, „Owoce i Warzywa” oraz programów edukacyjno-profilaktycznych.

W 2023 roku skontrolowano 62 (2022r. – 71) stałe placówki oświatowo-wychowawcze, do których uczęszczało 9659 (2022r.-11917) dzieci i młodzieży oraz 16 miejsc zimowego i letniego wypoczynku (2022r.-15), z którego skorzystało 615 uczniów w wieku od 6 do 18 lat (w 2022r.-608). Ponadto skontrolowano 11 gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Zaplanowane kontrole placówek przeprowadzono zgodnie z trzema grupami ryzyka (kontrole placówek planowano co roku, co dwa lata i co 3 lata).

1. OCENA STANU SANITARNO-TECHNICZNEGO W PLACÓWKACH OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH

W 2023 roku wydano łącznie 32 decyzje administracyjne, w tym: 10 nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, 14 decyzji zmieniających, 7 decyzji wygaszających i 1 decyzję zatwierdzającą dotyczącą zwiększenia liczby dzieci w żłobku. Dodatkowo wydano 2 pozytywne opinie na niepubliczną szkołę podstawową funkcjonującą samodzielnie.

W trakcie przeprowadzonych kontroli sanitarnych placówek oświatowo-wychowawczych stwierdzono szereg nieprawidłowości sanitarno-technicznych, w związku z tym wydano 10 decyzji administracyjnych, które nakładały obowiązek:

- zapewnienia właściwego natężenie oświetlenia w 2 szkołach podstawowych;
- poprawy stanu sanitarno- technicznego sufitu i ścian w sali gimnastycznej;
- zapewnienia osłon na grzejnikach centralnego ogrzewania w salach zabaw dla dzieci;
- zapewnienia w sanitariatach dostępu do bieżącej ciepłej wody przy umywalkach;
- zapewnienia w dobrym stanie technicznym nawierzchni drogi dojazdowej do placówki;
- poprawy stanu sanitarno- technicznego ogrodzenia placówki.

W wyniku wydanych decyzji administracyjnych i prowadzonych kontroli sanitarnych poprawę stanu sanitarno-technicznego stwierdzono w następujących placówkach:

- w 1 przedszkolu miejskim zapewniono właściwe natężenie oświetlenia elektrycznego w salach zabaw dla dzieci;
- w 1 szkole wiejskiej zapewniono wentylację grawitacyjną w 3 pomieszczeniach dydaktycznych, zapewniono dobry stan sanitarno-higieniczny sufitów i ścian w 2 salach dydaktycznych, oraz wymieniono blaty ławek w 4 pomieszczeniach;
- w 1 szkole wiejskiej zapewniono dobry stan sanitarno-techniczny ogrodzenia i nawierzchni placu zabaw oraz zapewniono osłony na grzejniki w sali zabaw oddziału przedszkolnego;
- w 1 szkole miejskiej wchodzącej w skład zespołu szkół zapewniono prawidłowe dostosowanie mebli do zasad ergonomii w 1 klasie.
- w 1 szkole wiejskiej zapewniono dostęp do ciepłej bieżącej wody przy umywalkach do mycia rąk oraz zabezpieczono grzejniki przed elementem grzewczym w 4 salach oddziału przedszkolnego;

- w 1 placówce całodobowej zapewniono dobry stan sanitarno-techniczny ogrodzenia.

Ponadto 5 placówek (3 szkoły miejskie, 1 wiejska, 1 miejskie przedszkole) objęte zostały termomodernizacją. Dodatkowo w innych szkołach podstawowych i ponadpodstawowych miejskich i wiejskich odnawiano ściany i sufity w pomieszczeniach do nauki, w pomieszczeniach administracyjnych, w ciągach komunikacyjnych, w sanitariatach i blokach żywieniowych. W miesiącu sierpniu oddano do użytku nowo powstały budynek przedszkola miejskiego.

Stan sanitarny sal gimnastycznych i boisk sportowych

Oceną sanitarną objęto 25 placówek tj. 20 szkół samodzielnych, 4 zespoły szkół, 1 szkołę policealną. Skontrolowano 23 sale gimnastyczne w tym 6 hal, 17 sal rekreacyjno-zastępczych oraz 17 szkolnych boisk sportowych (2 placówki nie posiadają infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego – 1 szkoła wiejska i 1 szkoła policealna). Ponadto skontrolowano 22 tereny rekreacyjne w odniesieniu do 7 żłobków, 1 klubu dziecięcego i 14 przedszkoli.

Na poprawę warunków stanu sanitarno-higienicznego w obiektach do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego wydano 2 decyzje administracyjne tj.:

- w 1 szkole wiejskiej na poprawę warunków w sali gimnastycznej - zapewnienie w dobrym stanie technicznym powierzchni sufitu i ścian (wygaszenie decyzji),
- w 1 szkole miejskiej na zlikwidowanie miejscowych ubytków farby na ścianach oraz likwidacji miejscowych rdzawych zacieków na suficie: - (termin realizacji do 28.02.2024r.).

W miesiącu sierpniu 2023r. oddano do użytku nowo powstałą halę sportową w szkole podstawowej wiejskiej.

Stan sanitarny piaskownic i placów zabaw

W ramach kontroli bieżących skontrolowano ogółem 14 placów zabaw w przedszkolach, w 7 żłobkach i 1 klubie dziecięcym oraz w 18 szkołach podstawowych. Jednym z elementów kontroli przeprowadzanej w ramach bieżącego nadzoru było sprawdzenie, czy w piaskownicach wymieniony został piasek przynajmniej raz w okresie letnim oraz czy został on odpowiednio zabezpieczony przed zanieczyszczeniami pochodzenia zwierzęcego, w związku z tym skontrolowano 12 piaskownic w przedszkolach i 5 piaskownic w szkołach.

Podczas kontroli stwierdzono, że stan bieżącej czystości i porządku w placówkach nie budził zastrzeżeń. Kontrole na placach rekreacyjnych prowadzono w celu zapewnienia właściwego stanu sanitarno-higienicznego oraz zapobiegania szerzeniu się chorób pasożytniczych. W roku sprawozdawczym wykonano w szkole wiejskiej nakazy decyzji administracyjnej dotyczącej zapewnienia właściwego ogrodzenia oraz nawierzchni placu zabaw.

2. OCENA HIGIENY PRACY UCZNIÓW I DZIECI

1) STAN SANITARNY PRACOWNI CHEMICZNYCH

W czasie prowadzonych kontroli dokonywano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne. Na terenie powiatu żagańskiego wśród skontrolowanych szkół w tym zakresie (25) 10 z nich posiada gabinety chemiczne, w których stosowane są niebezpieczne substancje i preparaty chemiczne. Jest to 7 szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie i 3 szkoły wchodzące w skład zespołów. Zarówno w 2023r. jak i w 2022r. nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. W pracowniach chemicznych oraz w ich zapleczeniach zapewniono dostęp do bieżącej wody. W pracowniach znajdowały się aktualne spisy posiadanych substancji chemicznych oraz karty charakterystyki. Preparaty chemiczne są

prawidłowo przechowywane w wydzielonych zamykanych szafach i prawidłowo oznakowane. Wszystkie gabinety chemiczne wyposażone są w apteczki do udzielania I pomocy. W widocznych miejscach umieszczano regulaminy pracowni.

2) STAN SANITARNY PRACOWNI KOMPUTEROWYCH

Dokonano oceny warunków sanitarno-higienicznych w 33 (2022r. - 44) pracowniach informatycznych, tj.: w 22 pracowniach w placówkach samodzielnych podstawowych (2022r. - 27), w 9 pracowniach w szkołach wchodzących w skład zespołów (2022 r. - 9), oraz 2 pracowni w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym. W roku sprawozdawczym nie stwierdzono nieprawidłowości w pracowniach informatycznych.

3) OCENA HIGIENICZNA PLANÓW LEKCJI

Skontrolowano 24 szkoły (szkoły podstawowe funkcjonujące samodzielnie oraz zespoły szkół), a ocenie pod względem higienicznej oceny rozkładów zajęć lekcyjnych poddano 17 placówek w 150 oddziałach. Nieprawidłowości stwierdzono w 8 oddziałach |w 2 placówkach. Nieprawidłowości głównie wynikały z nierównomiernego rozłożenia zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia. Główną przyczyną tej sytuacji wg wyjaśnień dyrektorów szkół były: dojazdy uczniów i nauczycieli do szkół oraz zatrudnianie pedagogów w kilku placówkach jednocześnie. Wszystkie skontrolowane placówki umożliwiają uczniom spędzanie przerw na świeżym powietrzu.

4) DOSTOSOWANIE MEBLI DO WYMAGAŃ ERGONOMII

Prowadzono ocenę dostosowania ławek, stolików i krzeseł do wzrostu 953 uczniów (2022r.-326) w 23 placówkach oświatowo-wychowawczych (2022r.-9). Niedostosowanych do wzrostu uczniów stwierdzono 12 stanowisk w 1 placówce miejskiej. W związku z tym wydano 1 decyzję administracyjną na dostosowanie mebli do wymagań ergonomii (2022r.-1). W placówkach szkolnych sukcesywnie dokonuje się zakupu nowych mebli i sprzętu dla dzieci oraz prowadzona jest na bieżąco wymiana, bądź odnowa blatów ławek.

5) OCENA OŚWIETLENIA ELEKTRYCZNEGO W POMIESZCZENIACH

W roku 2023 przeprowadzono pomiary natężenia elektrycznego na stanowiskach pracy ucznia i nauczyciela. Ocenie poddano 1 szkołę wiejską oraz 1 szkołę miejską. Ogółem skontrolowano 12 pomieszczeń (11 sal dydaktycznych oraz 1 salę zabaw oddziału przedszkolnego), w których wykonano ogółem 133 badań w polu zadań (tj.: na 120 stolikach, 10 biurkach i przy 3 tablicach) i 309 oznaczeń fizycznych. W polu bezpośredniego otoczenia wykonano 1 badanie i 5 oznaczeń. W wyniku dokonanych pomiarów oświetlenia elektrycznego niewłaściwe natężenie oświetlenia elektrycznego stwierdzono w 2 placówkach - wydane zostały decyzje administracyjne. Decyzje dotyczyły zapewnienia właściwego natężenia oświetlenia ogółem w 11 pomieszczeniach (10 sal dydaktycznych i 1 sala zabaw oddziału przedszkolnego).

6) OCENA OBCIĄŻENIA UKŁADU KOSTNO-MIĘŚNIOWEGO UCZNIÓW TORNISTRAMI/PLECAKAMI

Analiza obciążenia tornistrami/plecakami uczniów klas I-VIII przeprowadzona została u 447 uczniów, ogółem skontrolowano 447 plecaków/tornistrów (2022r.- 659) w 28 oddziałach tj. w 1 szkole miejskiej 269 plecaki/tornistry i w 1 szkole wiejskiej 178 plecaków/tornistrów. Nadmiernie przeciążonych plecaków/ tornistrów stwierdzono u:

- 233 osób przy wskaźniku wartości 10% (tj. 52 % w odniesieniu do 447 zbadanych)
- 68 osób przy wskaźniku 15% (tj. 15 % w odniesieniu do 447 zbadanych)

Tabela. Ocena obciążenia uczniów plecakami/tornistrami

Rodzaj szkoły	Ogólna liczba zważonych plecaków/tornistrów	Nadmiernie przeciążone plecaki/tornistry przy 10% masy ciała ucznia		Nadmiernie przeciążone plecaki/tornistry przy 15% masy ciała ucznia	
		liczba nadmiernie przeciążonych plecaków/tornistrów	udział procentowy	liczba nadmiernie przeciążonych plecaków/tornistrów	udział procentowy
Szkoła miejska	269	154	57%	51	19%
Szkoła wiejska	178	79	44%	17	10%
OGÓLEM	447	233	52%	68	15%

W związku ze stwierdzonymi przeciążeniami informowano uczniów o konsekwencjach nadmiernego obciążenia układu kostno-mięśniowego oraz działaniach mających na celu ich zapobieganie. Ponadto w 10 placówkach został zapewniony dostęp do wody pitnej (źródółka, woda w dzbankach) mający na celu zmniejszenie obciążenia plecaków/tornistrów.

W skontrolowanych placówkach uczniowie mają zapewnione indywidualne szafki, w których mają możliwość pozostawiania przyborów szkolnych, zeszytów i książek (26 placówek), natomiast 3 placówki zapewniły indywidualne półki w klasach dydaktycznych. Zobowiązano dyrekcje szkół do przekazania ocen uczniom oraz rodzicom.

3. OPIEKA MEDYCZNA NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH

Na terenie powiatu funkcjonuje 29 gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej placówkach oświatowo-wychowawczych. Na 20 szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie, w 16 szkołach podstawowych, zapewniono indywidualne gabinety profilaktyki, w 3 szkołach gabinety zostały zapewnione w pomieszczeniach zastępczych, a w 1 szkole gabinet poza terenem placówki. W 1 szkole policealnej, gabinet profilaktyki pielęgniarskiej zapewniono poza terenem placówki. W 6 skontrolowanych zespołach, 5 placówek zapewnia gabinet do dyspozycji 1 szkoły, a 1 zespół gabinet poza terenem. W 2023 roku skontrolowano 11 gabinetów (2022r.-6). We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny, techniczny oraz wyposażenie nie budziły zastrzeżeń. Wszystkie gabinety wyposażone są w umywalki do mycia rąk z doprowadzoną bieżącą ciepłą i zimną wodą, przy umywalkach znajdują się środki myjące i dezynfekujące. W szkołach podstawowych prowadzona była fluoryzacja. W ramach profilaktyki, pielęgniarki objęły uczniów przeglądami higienicznymi oraz realizowały programy zdrowotne. W 2023 roku zgłoszono 1 przypadek wystąpienia wszawicy w szkole podstawowej jako zgłoszenie interwencyjne. Dyrektorzy szkół wraz z personelem medycznym i pedagogicznym podejmowali działania profilaktyczne mające na celu eliminowanie zachorowań i zaniedbań higienicznych.

Podsumowanie i wnioski

Na terenie powiatu żagańskiego w 2023r. oceniono stan sanitarno-higieniczny w 62 stałych placówkach oświatowo-wychowawczych, w 11 gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej oraz w 16 miejscach zimowego i letniego wypoczynku.

Sytuacja dotycząca warunków sanitarno-technicznych w placówkach nauczania i wychowania z roku na rok poprawia się, prowadzone są remonty i termomodernizacje budynków szkolnych (4 placówki) i przedszkolnych (1 obiekt). Na podstawie wykonanych decyzji i przeprowadzonych kontroli sanitarnych przeprowadzono remonty: pomieszczeń dydaktycznych, sanitariatów, sali gimnastycznej, ciągów komunikacyjnych (malowanie ścian, sufitów, zapewnienie wentylacji), ponadto dostosowywano meble do zasad ergonomii i wymieniano blaty ławek, zabezpieczono grzejniki centralnego ogrzewania przed elementem grzewczym, wymieniono ogrodzenie placówki, nawierzchnię chodnika oraz ogrodzenie i nawierzchnię placu zabaw, co poprawiło stan sanitarno- higieniczny placówek oświatowo-wychowawczych i zapewniło lepsze warunki pracy i nauki. Dyrektorzy placówek prowadzili w szerokim zakresie działania mające na celu poprawę warunków sanitarno-higienicznych i technicznych, wyposażano placówki w nowe meble (szafki, stoliki, krzesła) i sprzęt sportowy.

Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży realizuje zadania w zakresie higienicznych rozkładów zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia, oraz w celu zapobiegania wad postawy prowadzona jest ocena obciążenia uczniów plecakami/tornistrami. Na terenie powiatu żagańskiego pracownicy PSSE przeprowadzili ocenę obciążenia uczniów tornistrami/plecakami w szkole podstawowej wiejskiej i miejskiej w klasach I-VIII. Ogółem oceną objętych zostało 447 uczniów w 29 oddziałach. W wyniku przeprowadzonej analizy najczęściej przeciążonych plecaków/tornistrów stwierdzono w szkole miejskiej. W 10 placówkach został zapewniony dostęp do wody pitnej (źródła, woda w dzbankach) mający na celu zmniejszenie obciążenia plecaków/tornistrów. W skontrolowanych placówkach uczniowie mają zapewnione indywidualne szafki, w których mają możliwość pozostawiania przyborów szkolnych, zeszytów i książek (26 placówek), natomiast 3 placówki zapewniły indywidualne półki w klasach dydaktycznych.

Podczas kontroli sanitarnych w szkołach podstawowych i średnich oceniano higieniczne rozkłady zajęć lekcyjnych. Biorąc pod uwagę 150 skontrolowanych oddziałów w odniesieniu do 17 szkół nieprawidłowości stwierdzono w 2 szkołach, 8 oddziałach. Główną przyczyną uchybień były dojazdy dzieci i nauczycieli z innych miejscowości, oraz zatrudnienie nauczycieli w kilku placówkach. Wszystkie skontrolowane placówki umożliwiają uczniom spędzanie przerw na świeżym powietrzu.

W 2023r. pracownicy sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży prowadzili działania edukacyjno-informacyjne dotyczące dostosowania mebli do warunków antropometrycznych uczniów i przedszkolaków; zasad prawidłowej higieny rąk. Ponadto pozostawiano w placówkach ulotki w zakresie wszawicy, palenia tytoniu.

Fot. Remont starej części budynku Szkoły Podstawowej w Iłowej

VIII. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE NADZORU ZAPOBIEGAWCZEGO

Nadzór Zapobiegawczy sprawowany przez Państwową Inspekcję Sanitarną poprzedza działania bieżącego nadzoru sanitarnego i ma na celu wyegzekwowanie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych przy realizacji inwestycji na każdym jej etapie, tj. planowania, projektowania oraz wykonania.

Na szczeblu powiatowym działania te obejmują:

- uzgadnianie w zakresie wymagań higieny środowiska i ustalanie środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięć;
- wydawanie opinii o konieczności wykonania raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i jego zakresu;
- uzgadnianie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- uzgadnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych;
- kontrole w trakcie realizacji obiektów budowlanych;
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych;
- wydawanie opinii co do zgodności z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej przedsięwzięć i realizowanych inwestycji;
- inicjowanie przedsięwzięć w dziedzinie zapobiegania negatywnym wpływom czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi.

W 2023 r. wydano 66 opinii w sprawie ustalenia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w 19 opiniach wniesiono o ustalenie tego obowiązku.

Wydano 10 opinii dotyczących inwestycji przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w tym 1 opinię negatywną dotyczącą przedsięwzięcia pn. „Zbieranie odpadów innych niż niebezpieczne”. W powyższym zakresie analizy dokonywano pod kątem rodzaju przewidywanych do wystąpienia szkodliwości oraz uciążliwości dla środowiska i zdrowia ludzi powodowanych przez planowane przedsięwzięcia oraz zasięgu tych szkodliwości i uciążliwości w oparciu o opracowany dla nich „raport oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko”.

Dokonano 8 uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, w tym 2 uzgodnienia dla projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz 8 uzgodnień dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym 7 uzgodnień o nie zajmowaniu stanowiska dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zaopiniowano 10 projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym wydano 3 opinie negatywne dotyczące terenów w obrębach ewidencyjnych Borowe i Czyżówek; dla centrum miasta Hłowa oraz dla terenów w obrębie Śliwnik, gm. Małomice oraz wydano 5 opinii o niezajmowaniu stanowiska dla miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla rejonu ul. Porzeczkowej i Malinowej w Żaganiu, dla „Starego Miasta” i dla obszaru A „Starego Miasta” w Żaganiu, dla terenu położonego przy ul. Zamkowej w Żaganiu (2 opinie).

Wydano 4 opinie dotyczące projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w tym 2 opinie negatywne dotyczące: gminy Niegosławice oraz obrębu wsi Henryków, Kartowice i Pasterzowice, gm. Szprotawa.

W 2023 r. wydano 3 odstępiania od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dotyczące projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 612/1 w obrębie Gościeszowice w gm. Niegosławice (2 odstępiania) oraz w zakresie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Żagań.

W 2023 r. wydano 2 opinie dotyczące dokumentacji projektowej, dotyczyły one: adaptacji części pomieszczeń na punkt podstawowej opieki zdrowotnej w Iłowej oraz przebudowy gabinetu rehabilitacji w Gozdnicy. Liczba uzgodnień projektów jest niewielka, ponieważ dokumentacja większych inwestycji uzgadniana jest przez inwestorów z rzeczoznawcami ds. higienicznosanitarnych.

Uczestniczono w 22 kontrolach w związku z dopuszczeniem do użytkowania obiektu budowlanego w tym wydano 1 opinię negatywną dotyczącą budowy warsztatu mechanicznego z myjnią. Dokonano również 5 innych kontroli będących współdziałaniem w oględzinach przeprowadzonych z pracownikami nadzoru bieżącego, związanych głównie ze zmianą sposobu użytkowania obiektów lub lokali na działalność gospodarczą o różnych profilach. W 2023 r. sprzeciwów nie wniesiono.

Do ważniejszych odebranych pod względem sanitarnohigienicznym inwestycji należą:

- budowa hali handlowo-magazynowej przy ul. Św. Michała w Żaganiu,
- budowa hali produkcyjno-magazynowej z zapleczem socjalnym, wyposażonej w wewnętrzne instalacje wodno-kanalizacyjne, wentylacyjne, elektryczne, gazowe oraz rozbiórka tablicy reklamowej w m. Konin Żagański,
- przebudowa i adaptacja budynku szkoły na Klub Seniora i Gminną Bibliotekę Publiczną Dzierzychowice,
- budowa hali widowiskowo – sportowej w Tomaszowie,
- budowa budynku przedszkola wraz z infrastrukturą techniczną i towarzyszącą w Małomicach ul. Konopnickiej,
- rozbudowa i przebudowa świetlicy wiejskiej w m. Przecław,
- budowa hali logistyczno – magazynowo - usługowo - produkcyjnej z częściami administracyjnymi Faza I zagospodarowani terenu, wartownia, pompownie, wiaty, biurowiec A w m. Konin Żagański,
- rozbudowa i przebudowa budynku handlowo-usługowego wraz z niezbędną infrastrukturą w m. Szprotawa (ALDI),
- przebudowa budynku handlowego oraz budowa wiaty na wózki sklepowe w Żaganiu (Biedronka),
- budowa zakładu produkcyjnego z częścią socjalno – biurową, budynkiem magazynowym oraz budynkiem socjalno – biurowym wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w Wiechlicach przy ul. Przemysłowej,
- budowa hali logistyczno - magazynowo - usługowo- produkcyjnej z częściami administracyjno-socjalnymi oraz drogami wewnętrznymi, placami utwardzonymi, parkingami, budynkiem wartowni, zbiornikami i pompowniami PPOŻ, zbiornikiem retencyjno-odparowującym a także niezbędną infrastrukturą techniczną. (...) w m. Konin Żagański, FAZA II,III,IV,V obejmująca budynki B,C,D,E,F,G,H i hale B1,B2,B3,B4,B5,B6,B7,B8 i B9 wraz z technologią,
- budowa budynku restauracji MCDONALD’S wraz z infrastrukturą oraz elementami zagospodarowania.

Ilość odbiorów wynika z liczby decyzji o pozwoleniu na budowę wydawanych przez organy budowlane delegujących organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej do uczestnictwa

w odbiorach poprzez narzucenie Inwestorom obowiązku uzyskania pozwolenia na użytkowanie.

Łącznie w ramach działań Nadzoru Zapobiegawczego zajęto stanowisko w 155 sprawach.

Podsumowanie i wnioski

W opiniowanej dokumentacji występują nieprawidłowości dotyczące wymagań higienicznych i zdrowotnych, pomimo stosowania coraz lepszych rozwiązań technicznych i technologicznych. W związku z tym wydawane opinie zawierały wytyczne oraz zalecenia, jakie należy uwzględnić przy realizacji nowych obiektów budowlanych pod względem higienicznosanitarnym.

Inwestorzy sukcesywnie stosują się do ewentualnych zaleceń sanitarnych.

Widoczny jest znaczny wzrost ilości wydawanych opinii dotyczących ustalenia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Realizacja zadań w stosunku do lat poprzednich utrzymana jest na tym samym poziomie.

Fot. Hala sportowa, przedszkole, hala produkcyjna

IX. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE PROMOCJI ZDROWIA

W 2023 r. sekcja Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej wykonywała działania zgodnie z kompetencjami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, które wynikają z ujętych w Narodowym Programie Zdrowia założeń oraz analizy sytuacji epidemiologicznej i zagrożeń zdrowotnych występujących na terenie całego kraju i regionu.

Działania edukacyjne skierowane były do szerokiego kręgu odbiorców poprzez realizację programów edukacyjnych, interwencji nieprogramowych i kampanii informacyjnych o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim oraz lokalnym.

Działania te mają na celu:

- popularyzowanie zasad zdrowego stylu życia mieszkańców poprzez: zapobieganie nadwadze i otyłości, propagowanie zdrowego sposobu żywienia, rozwijanie aktywności fizycznej, zapobieganie chorobom nowotworowym, zapobieganie następstwom palenia tytoniu, zapobieganie następstwom używania środków psychoaktywnych

- zapoznanie społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia,
- popularyzowanie metod zapobiegania chorobom zakaźnym,
- popularyzowanie szczepień,
- pobudzanie aktywności społecznej na rzecz własnego zdrowia.

Realizacja przedsięwzięć odbywa się poprzez przygotowywanie, wdrażanie i promowanie programów edukacyjnych ogólnopolskich, wojewódzkich i lokalnych, działalność szkoleniową, poradnictwo i instruktaż metodyczny, poszukiwanie partnerów do realizacji zadań, udzielanie merytorycznej i metodycznej pomocy placówkom promującym zdrowie, monitorowanie i ocenę ich realizacji oraz wspieranie koordynatorów i realizatorów programów edukacyjnych poprzez organizowanie porad, udostępnianie materiałów, zamieszczanie na stronach internetowych i w mediach społecznościowych aktualnych informacji o realizowanych przedsięwzięciach. Działania prozdrowotne prowadzone były wśród :

- dzieci w wieku przedszkolnym, ich rodziców i nauczycieli,
- dzieci i młodzieży szkolnej wszystkich poziomów nauczania i ich rodziców,
- nauczycieli, pedagogów i pielęgniarek szkolnych,
- personelu i pacjentów zakładów opieki zdrowotnej,
- społeczeństwa lokalnego poprzez organizację imprez, udział w imprezach organizowanych przez samorządy, propagowanie wiedzy, badań profilaktycznych, zamieszczanie informacji w mediach społecznościowych, na łamach lokalnej prasy, na stronie edukacyjnej stacji.

W roku 2023 sekcja promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej współpracowała z większością placówek oświatowo – wychowawczych powiatu żagańskiego i nawiązywała współpracę z urzędami, instytucjami i organizacjami: Starostwem Powiatowym, Urzędami Miast w Żaganiu, Szprotawie, Małomicach, Iłowej, Gozdnicy, Urzędami Gmin w Żaganiu, Brzeźnicy, Niegosławicach, Wymiarkach, Poradniami Psychologiczno-Pedagogicznymi w Żaganiu i Szprotawie, Żagańskim Pałacem Kultury, Komendą Powiatową Policji, Państwową Strażą Pożarną, Ośrodkami Pomocy Społecznej, Bibliotekami, Placówkami Zdrowia, Towarzystwem Rozwoju Rodziny w Zielonej Górze, Narodowym Funduszem Zdrowia, Krajowym Centrum ds. AIDS, placówkami oświatowo-wychowawczymi, a także lokalnymi mediami.

W 2023 roku realizowano następujące programy prozdrowotne:

- Programy o zasięgu krajowym: Trzymaj Formę!, Skąd się biorą produkty ekologiczne, Znamie! Znam je? Podstępne WZW, Wybierz życie. Pierwszy krok. Bieg po zdrowie, Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV, Profilaktyczny Program W Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu Od Alkoholu, Tytoniu i Innych Środków Psychoaktywnych „ARS – czyli jak dbać o miłość?”,
- Programy o zasięgu wojewódzkim: Wojewódzki Program Profilaktyki Nowotworów, Wojewódzki Program Profilaktyki Wszawicy, Z higieną za Pan brat, Żyj pełnią życia bez energetyka, Zamień colę na rukolę.
- Programy o zasięgu powiatowym: Czyste powietrze wokół nas.
- Interwencje nieprogramowe, akcje i kampanie społeczne:
  - Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego i zimowego
  - profilaktyka wad postawy z uwzględnieniem Ogólnopolskiego Dnia Tornistra,
  - promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania,
  - interwencje wynikające z sytuacji epidemiologicznej.
  - Tydzień Wiedzy o Antybiotykach,
  - Promocja szczepień ochronnych,
  - Kampania EFSA Wybieraj Bezpieczną Żywność,
  - Europejski Dzień Donacji Narządów,
  - obchody Światowego Dnia Zdrowia,

- obchody Światowego Dnia Bez Tytoniu,
  - obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia,
  - obchody Światowego Dnia AIDS,
  - Żyj pełnią życia bez energetyka,
  - Nie odpalaj nowej fajki, wrzuć palenie między bajki,
  - profilaktyka chorób zakaźnych,
  - profilaktyka cukrzycy.
- Monitoring dotyczący sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

1. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM EDUKACYJNY „TRZYMAJ FORMĘ!”

Program skierowany jest do uczniów starszych klas szkół podstawowych i ich rodzin w zakresie kształtowania trwałych nawyków prozdrowotnych, zwiększenia świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie, promowania zasad zdrowego stylu życia i zbilansowanej diety w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

Program przeprowadzony był w 19 szkołach podstawowych naszego powiatu. Opiera się na realizacji metodą projektu, przy współdziałaniu nauczycieli, rodziców i środowiska lokalnego. Istotnym celem jest aktywizacja rodziny i środowiska.

W roku 2023 w programie uczestniczyło ok. 1700 uczniów i ich rodziców.

Fot. Happening w SSP w Szprotawie

Fot. Happening w SSP w Szprotawie

2. „BIEG PO ZDROWIE” – PROGRAM ANTYTONIOWEJ EDUKACJI ZDROWOTNEJ

Adresatami programu „Bieg po zdrowie” są uczniowie klas IV szkół podstawowych oraz ich rodzice i opiekunowie. Ma on na celu opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Program został wyposażony w materiały dostępne online – podręcznik i zeszyt ćwiczeń dla uczniów, scenariusz zajęć, plakaty, foldery oraz filmy.

Profilaktyka palenia tytoniu jest ważnym zadaniem i powinna być na stałe wpisana w działania edukacyjno-wychowawcze, dlatego staramy się, aby jak najwięcej uczniów mogło zrealizować te zagadnienia. W 2023 r. program zrealizowało ok. 420 uczniów i ich rodziców z 19 szkół podstawowych naszego powiatu.

3. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM EDUKACYJNY „SKĄD SIĘ BIORĄ PRODUKTY EKOLOGICZNE”

Program ten skierowany jest do dzieci w wieku 5-6 lat, które uczęszczają do przedszkoli. Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat poprzez zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia, zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych. Na potrzeby realizacji programu został opracowany dla nauczycieli scenariusz i lekcja pokazowa. Dzieci otrzymują publikację oraz film animowany „Skąd się biorą produkty ekologiczne”. Skuteczność programów profilaktycznych zwiększa udział w nich rodziców i opiekunów dzieci, dlatego opracowane zostały też webinaria. Wszystkie materiały dostępne są online na stronie programu.

Zależy nam na zdrowiu naszych mieszkańców. Chcemy, żeby już w przedszkolu było zdrowo, ekologicznie i przyjaźnie dlatego zachęcamy do wzięcia udziału w programie. W 2023 roku do realizacji przystąpiło ok. 600 dzieci w wieku 5-6 lat oraz ich rodzice i opiekunowie z 21 placówek. Podsumowaniem programu było wypełnienie ankiety przez przedszkolnych koordynatorów, dotyczącej działań podejmowanych podczas realizacji.

4. KRAJOWY PROGRAM ZWALCZANIA AIDS I ZAPOBIEGANIA ZAKAŻENIOM HIV

Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, m.in. poprzez zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. Program skierowany jest do mieszkańców powiatu żagańskiego, personelu i pacjentów placówek zdrowia oraz młodzieży szkół średnich. Wiedza na temat profilaktyki HIV/AIDS przekazywana jest podczas zajęć edukacyjnych z młodzieżą, jak również w punktach informacyjno-edukacyjnych organizowanych w trakcie imprez skierowanych do lokalnej społeczności. Wyposażeniem programu są liczne materiały edukacyjne w postaci broszur, ulotek, plakatów, które przekazywane są uczestnikom programu. Realizacja tych zagadnień odbywa się we współpracy z Krajowym Centrum ds. AIDS.

Do realizacji programu przystąpiło w 2023 r. siedem szkół średnich z terenu powiatu żagańskiego. Swoim zasięgiem objął ok. 1500 osób.

Fot. Punkt edukacyjny w ZSCKR w Henrykowie

Fot. Światowy Dzień AIDS w PSSE w Żaganiu

5. PROFILAKTYCZNY PROGRAM W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIU OD ALKOHOLU, TYTONIU I INNYCH ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH „ARS, CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ?”

Program skierowany jest do młodzieży w wieku 15-19 lat, ale zawiera również elementy angażujące ich rodziców. Jego celem jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych,

prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. Dostarczyć ma uczestnikom wiedzy na temat kształtowania zdrowego stylu życia oraz zwiększyć ich dystans do używania substancji psychoaktywnych, ukształtować postawy pomocne w unikaniu używania substancji psychoaktywnych wśród kobiet i mężczyzn w kontekście zdrowia kobiet w wieku prokreacyjnym. Realizacja programu porusza istotne problemy występujące wśród uczniów szkół ponadpodstawowych, która bardzo często lekceważy problem spożywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz ich wpływ na rozwój płodu i dziecka w późniejszym etapie jego rozwoju. Program wyposażony został w materiały informacyjno-edukacyjne przekazane wszystkim uczestnikom. Do realizacji przystąpiło 6 szkół ponadpodstawowych powiatu żagańskiego (ok. 1000 uczniów). Treści programowe przekazywane były głównie podczas zajęć prowadzonych w szkołach przez koordynatorów szkolnych programu.

6. PROFILAKTYKA CZERNIAKA „ZNAMIE? ZNAM JE!”

Celem kampanii jest wzrost świadomości na temat czerniaka – jednego z najbardziej agresywnych nowotworów skóry, budowanie odpowiedzialnych zachowań oraz prozdrowotnych postaw wśród młodzieży, zachęcenie do regularnego badania skóry oraz przestrzegania podstawowych zasad ochrony przed czerniakiem. W realizacji wykorzystywane są materiały edukacyjne dostępne na stronie fundacji Gwiazda Nadziei, która jest głównym organizatorem programu. Program realizowany jest wśród starszych uczniów szkół podstawowych oraz uczniów szkół średnich.

W roku szkolnym 2023/24 dzięki współpracy z Fundacją Gwiazda Nadziei odbyły się szkolenia dla szkolnych koordynatorów programów: „**Podstępne WZW**”, „**Wybierz Życie. Pierwszy krok.**”. Rozpoczęta została realizacja tych programów w szkołach średnich i w starszych klasach szkół podstawowych. W każdym z trzech programów bierze udział 12 szkół.

Fot. Zajęcia w PSP 2 w Żaganii

Fot. Zajęcia w PSP 2 w Żaganii

7. WOJEWÓDZKI PROGRAM PROFILAKTYKI NOWOTWORÓW

Program ma na celu zmniejszenie liczby zachorowań na nowotwory poprzez propagowanie profilaktyki pierwotnej wśród ogółu społeczeństwa i młodzieży szkolnej, zapobieganie chorobom nowotworowym przez podniesienie świadomości w zakresie dbania o własne zdrowie, udział w badaniach profilaktycznych zapobiegającym powstawaniu i rozwojowi chorób nowotworowych.

Realizacja programu ma miejsce w szkołach średnich i podstawowych. Dużym zainteresowaniem cieszą się warsztaty prowadzone przez pracowników sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej PSSE. Podczas zajęć wykorzystywanych jest wiele form realizacji – prezentacja multimedialna stworzona na potrzeby programu, film, instruktaż. Dzięki współpracy

ze Starostwem Powiatowym w Żaganiu, uczestnicy zajęć mają możliwość ćwiczeń na modelu do nauki wykrywania zmian nowotworowych w obrębie klatki piersiowej. Prowadzona jest dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych będących wyposażeniem programu. W celu dotarcia do jak najszerszego grona odbiorców prowadzone są również działania w terenie. Podczas odbywających się imprez, np. Dzień Seniora w Iłowej, skierowanych do społeczności lokalnej, w punktach informacyjno – edukacyjnych (Bieg Dobry jak Chrobry w Szprotawie, Parkrun w Parku Książęcym, Biała Niedziela) uczestnicy mogą zapoznać się z tematyką i wziąć udział w nauce samobadania. W roku 2023 swoim zasięgiem objęliśmy ok. 2500 osób.

Fot. 7 Zajęcia w ZSTiO w Żaganiu

Fot. 8 Zajęcia w ZSTiL w Żaganiu

8. WOJEWÓDZKI PROGRAM PROFILAKTYKI WSZAWICY

Głównym celem programu jest zmniejszenie występowania wszawicy w środowisku przedszkolnym i szkolnym, dostarczenie wiedzy z zakresu zapobiegania wszawicy oraz wzmocnienie zasad dotyczących dobrych nawyków higienicznych. Realizacja programu miała miejsce w szkołach podstawowych i przedszkolach wśród dzieci, ich rodziców i opiekunów. Przebiegała w formie prelekcji oraz przekazania broszur i ulotek na temat wszawicy.

9. PROFILAKTYKA TYTONIOWA „CZyste Powietrze wokół nas”

Celem programu jest zwiększenie u dzieci wiedzy na temat szkodliwości i skutków palenia tytoniu, zwiększenie ich wrażliwości na szkodliwość wdychania dymu tytoniowego oraz wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy. Program kontynuowany jest w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych placówek na terenie powiatu żagańskiego, które chcą w dalszym ciągu go realizować. Spotyka się z dużym zainteresowaniem zarówno wychowawców, dzieci jak i rodziców, którzy czynnie włączają się w prowadzone przedsięwzięcia. Materiały edukacyjno-informacyjne (kolorowanka i podręcznik) będące wyposażeniem programu dostępne są do pobrania online na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Sanitarnego. W związku z jego realizacją w placówkach organizowane są różne przedsięwzięcia tematyczne, np.: konkursy plastyczne, wystawy, przedstawienia profilaktyczne, prowadzone są pogadanki i pokazy multimedialne.

10. ŻYJ PEŁNIĄ ŻYCIA BEZ ENERGETYKA

Celem kampanii jest zwiększenie świadomości młodzieży, rodziców i nauczycieli na temat szkodliwości napojów energetycznych. Regularne sięganie po energetyki może wyrządzić ogromne szkody w organizmach zwłaszcza dzieci i młodzieży. Sekcja Promocji zdrowia i Oświaty Zdrowotnej realizując założenia kampanii przeprowadziła w szkołach podstawowych zajęcia edukacyjne z zakresu wpływu spożycia napoi energetyzujących na zdrowie.

Fot. Zajęcia w PSP 2 w Szprotawie

Fot. Zajęcia w PSP 2 w Szprotawie

Ważnym aspektem w pracy sekcji promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej jest realizacja interwencji nieprogramowych, akcji i kampanii społecznych.

11. BEZPIECZEŃSTWO DZIECI PODCZAS WYPOCZYŃKU LETNIEGO I ZIMOWEGO: AKCJA ZIMA „ZDROWE I BEZPIECZNE FERIE ZIMOWE”, AKCJA LATO „BEZPIECZNE I ZDROWE WAKACJE”

Działania prowadzone przez sekcję promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej podczas ferii zimowych i wakacji letnich mają na celu zapewnienie dzieciom i młodzieży spędzającej czas w miejscach zorganizowanego wypoczynku, bezpieczeństwa i zdrowia. Odbywa się to poprzez prowadzenie zajęć edukacyjnych (warsztaty, prelekcje, projekcje filmów, konkursy) i kolportaż materiałów informacyjno-edukacyjnych o tematyce obejmującej zakres zdrowego stylu życia, tj. promowanie zbilansowanej diety i aktywności fizycznej, życie w świecie wolnym od uzależnień ze szczególnym uwzględnieniem szkodliwości palenia tytoniu oraz stosowania środków psychoaktywnych, w tym nowych narkotyków. Przekazywane są podstawowe zasady dotyczące higieny osobistej oraz jej wpływ na zdrowie z uwzględnieniem problemu wszawicy oraz wzmacniane zachowania zapobiegające chorobom zakaźnym. Łącznie z edukacji o tej tematyce prowadzonej podczas ferii i wakacji skorzystało ok 700 uczestników zorganizowanego na terenie powiatu żagańskiego wypoczynku. Zajęcia edukacyjne prowadzone były w 17 miejscach, w których wypoczywały dzieci i młodzież (#podokiemsanepidu).

Fot. Zdrowe i bezpieczne wakacje Arena Żagań

Fot. Zdrowe i bezpieczne ferie w SSP w Szprotawie

12. PROFILAKTYKA WAD POSTAWY Z UWZGLĘDNIENIEM OGÓLNOPOLSKIEGO DNIA TORNISTRA

1 października obchodzony jest **Ogólnopolski Dzień Tornistra**. Dzień ten został ustanowiony na rzecz edukacji prozdrowotnej ukierunkowanej na profilaktykę wad postawy. Nieodpowiednie nawyki związane z noszeniem zbyt dużego obciążenia na plecach oraz utrzymywaniem nieprawidłowej postawy ciała, mogą przyczynić się do bólów kręgosłupa, zmniejszenia pojemności płuc, a w efekcie doprowadzić do poważnych schorzeń ortopedycznych i neurologicznych.

Jako instytucja dbająca o zdrowie naszego społeczeństwa chcemy utrwalać wśród najmłodszych uczniów, rodziców i opiekunów zasady, którymi powinni kierować się przy pakowaniu tornistra. Przez cały październik, wspólnie z sekcją higieny dzieci i młodzieży prowadzona była akcja ważenia tornistrów w szkołach podstawowych połączona z edukacją uczniów. Działaniem objęto ok. 450 uczniów z 2 szkół podstawowych.

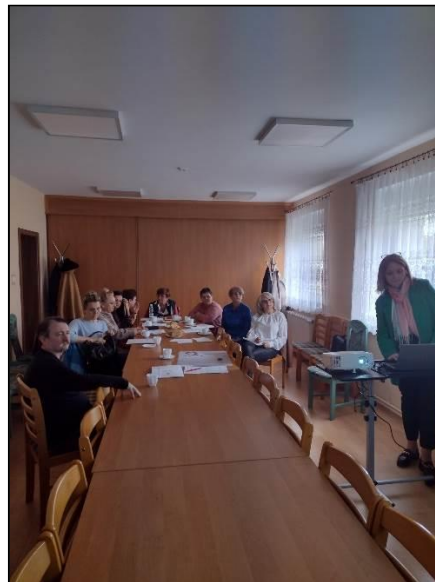
Aby umocnić wzorce dotyczące prawidłowego pakowania tornistra, kolejny raz zorganizowany został Powiatowy Konkurs Literacki pod hasłem: „Tornister na wagę zdrowia” skierowany do uczniów I klas szkół podstawowych naszego powiatu ich rodziców i opiekunów. Na konkurs wpłynęły 24 prace z 10 szkół podstawowych naszego powiatu. Jest to nasz autorski projekt cieszący się coraz większym zainteresowaniem wśród odbiorców. Realizowany jest przy współudziale burmistrzów i wójtów naszego powiatu.

Fot. Powiatowy Konkurs Literacki w PSSE w Żaganii

6. EUROPEJSKI TYDZIEŃ SZCZEPIEŃ 24-30 KWIETNIA 2023 R.

Coroczna inicjatywa Głównego Inspektora Sanitarnego ma na celu edukowanie i informowanie o nowych faktach w zakresie dostępności do szczepień profilaktycznych i ochronnych. Hasło tegorocznego tygodnia szczepień brzmiało: Długie życie dla wszystkich (ang. LongLifeForAll). Dzieląc się wiedzą dotyczącą szczepień podnosimy świadomość pacjentów. Mając na uwadze zwiększenie świadomości dotyczącej znaczenia szczepień ochronnych wspólnie z sekcją Epidemiologii i Higieny Dzieci i Młodzieży zorganizowaliśmy szkolenie dla pielęgniarek środowiska szkolnego.

Fot. Europejski Tydzień Szczepień, szkolenie dla pielęgniarek w PSSE w Żaganiu

7. „ŚWIATOWY DZIEŃ ZDROWIA”

7 kwietnia obchodziliśmy Światowy Dzień Zdrowia. Hasło roku 2023 „Zdrowie dla wszystkich”. Głównym przesłaniem tego święta jest zwrócenie uwagi na najważniejsze problemy zdrowotne dotyczące społeczeństw na całym świecie. Informacje o tematyce dotyczącej hasła roku przekazano do podległych placówek, urzędów i innych zainteresowanych podmiotów na terenie powiatu żagańskiego. W celu podkreślenia znaczenia Światowego Dnia Zdrowia zamieszczono artykuł na stronie internetowej PSSE oraz w mediach społecznościowych.

Fot. Olimpiada Zdrowia w LO w Żaganiu

Fot. Olimpiada Zdrowia w LO w Żaganiu

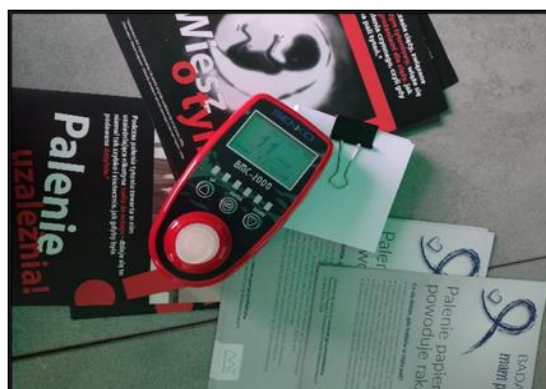
8. ŚWIATOWY DZIEŃ BEZ PAPIEROSA – 31 maja, ŚWIATOWY DZIEŃ RZUCANIA PALENIA - trzeci czwartek listopada

Światowy Dzień Bez Papierosa przypada 31 maja, Światowy Dzień Rzucania Palenia w trzeci czwartek listopada. Dni te mają za zadanie zwrócić uwagę na powszechność nałogu palenia, jego negatywne skutki zdrowotne oraz zachęcić do jego rzucenia. Głównym założeniem tych interwencji jest zachęcenie społeczeństwa do zerwania z nałogiem palenia tytoniu oraz uzmysłowienie wpływu negatywnych skutków palenia tytoniu na człowieka oraz otaczające nas społeczeństwo. W celu umocnienia tych postaw prowadzona jest akcja edukacyjna w placówkach oświatowych i zakładach pracy na terenie powiatu. W punktach edukacyjnych prowadzony jest pomiar tlenku węgla w wydychanym powietrzu oraz dystrybucja materiałów

informacyjno – edukacyjnych. Zamieszczane są informacje w mediach społecznościowych i stronie edukacyjnej.

Fot. Światowy Dzień bez Papierosa

Fot. Światowy Dzień Rzucania Palenia

9. ŚWIATOWY DZIEŃ AIDS – 1 grudnia

Światowy Dzień AIDS obchodzony jest z inicjatywy Światowej Organizacji Zdrowia (WHO).

Hasło roku 2023 brzmiało: Pozwólmy społecznościom być liderami (ang. Let Communities Lead). W związku tym prowadzone były działania informacyjno-edukacyjne głównie z wykorzystaniem mediów oraz kolportaż ulotek, plakatów, broszur.

Profilaktyka zdrowotna realizowana przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Żaganiu skierowana jest do dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz społeczności lokalnej nie tylko poprzez

Fot. Punkt edukacyjny w ZSCKR w Henrykowie

realizację programów, interwencji czy kampanii edukacyjnych. W związku z działaniami profilaktycznymi organizujemy, jak też włączamy się w organizację różnych przedsięwzięć na terenie powiatu żagańskiego.

Do priorytetowych zadań sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej możemy zaliczyć programy promujące profilaktykę tytoniową. Zakres zadań zawarto w Ogólnopolskim Programie Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu. Celem głównym tego programu jest zmniejszenie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy – palenie czynne i bierne. Edukację rozpoczyna się już w wieku przedszkolnym.

Realizując zagadnienia profilaktyki zdrowotnej pracownicy sekcji Promocji Zdrowia, jak też i innych sekcji swoją postawą dają przykład zdrowego stylu życia m. in. poprzez aktywne uczestnictwo w organizowanych na terenie powiatu biegach – bieg Dobry jak Chrobry w Szprotawie.

W 2023 roku pracownicy sekcji Promocji Zdrowia brali czynny udział i organizowali stoiska informacyjno -edukacyjne podczas takich imprez jak: Bieg Dobry jak Chrobry w Szprotawie, Biała Niedziela w Żaganiu, Dzień Seniora w Parku w Iłowej, Parkrun w Pałacu Książęcym

w Żaganiu, festyny szkolne, akcje prozdrowotne w szkołach, V Drużyny Bieg na Wieżę z Książką (#sanepidbiega).

Duże znaczenie ma dotarcie do tzw. szerokiej opinii publicznej poprzez zamieszczanie informacji o tematyce prozdrowotnej w lokalnych mediach: Gazeta Regionalna, Lokalna Gazeta Powiatu Żagańskiego, Gazeta Lubuska, w mediach społecznościowych Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Żaganiu (Facebook) oraz na stronie edukacyjnej stacji. Od miesiąca września realizowany jest plan medialny opracowany przez Główną Inspekcję Sanitarną.

Fot. Dzień seniora w Howej

Fot. Parkrun w Parku Książęcym w Żaganiu

Podsumowanie i wnioski

Rok 2023 to szereg działań planowych i pozaplanowych wynikających z aktualnej sytuacji epidemiologicznej podejmowanych przez sekcję Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej. Ich realizacja wynika z założeń Narodowego Programu Zdrowia. Jako instytucja dbająca o zdrowie naszych mieszkańców prowadzimy działania prozdrowotne polegające na wprowadzaniu programów profilaktycznych do szkół na różnych poziomach nauczania. 34 szkoły podstawowe, 7 szkół średnich, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żaganiu i w Szprotawie, 10 przedszkoli realizowało wdrożone przez sekcję Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej programy edukacji zdrowotnej, przeprowadzone zostały 74 wizyty w podległych placówkach, 59 porad, wykłady, prelekcje, pogadanki, instruktaże i porady metodyczne dotyczące realizowanych programów oraz interwencji nieprogramowych, zaistniałe w związku z bieżącą sytuacją epidemiologiczną w kraju i w powiecie.

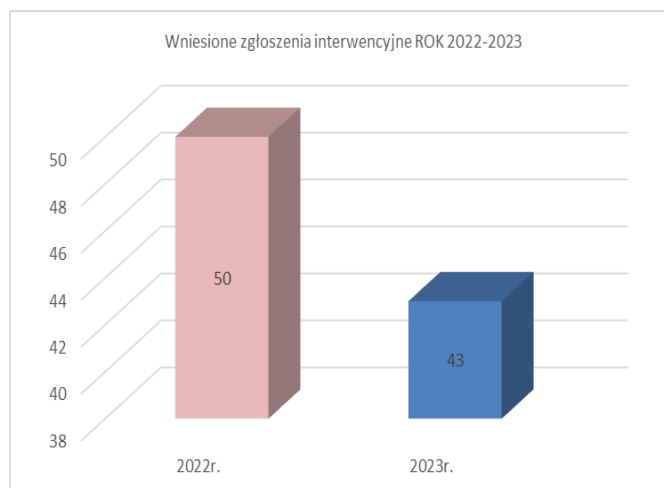
X. SKARGI I ZGŁOSZENIA INTERWENCYJNE MIESZKAŃCÓW

W 2023r. rozpatrzono **43 zgłoszenia interwencyjne mieszkańców (w 2022r. – 50), w tym;**

- 16 zgłoszeń było zasadnych,
- 18 zgłoszeń bezzasadnych,
- 9 zgłoszeń przekazano jednostkom poza PIS do załatwienia wg kompetencji.

Liczba zgłoszeń interwencyjnych w porównaniu lata 2022-2023

Zgłoszenia interwencyjne OGÓLEM:		2022r.	2023r.
1	Higiena Żywności Żywnienia i Przedmiotów Użytku	20	19
2	Epidemiologia	2	2
3	Higiena Dzieci i Młodzieży	3	4
4	Higiena Komunalna	21	16
5	Higiena Pracy	4	2

Zgłoszenia interwencyjne rozpatrywane przez poszczególne sekcje:

- do sekcji Bezpieczeństwa Żywności i Żywnienia wpłynęło 19 zgłoszeń, w tym : 12 zasadnych, 6 bezzasadnych, 1 przekazana wg właściwości,
- do sekcji Epidemiologii - 2, w tym: 1 zasadna, 1 przekazana,
- do sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży – 4, w tym: 1 zasadna, 3 bezzasadne,
- do sekcji Higieny Komunalnej 16, w tym: 2 zasadne, 8 bezzasadnych, 6 przekazano wg właściwości innym organom,
- do sekcji Higieny Pracy 2, w tym: 2 przekazane wg właściwości.

Problematyka zgłoszeń interwencyjnych w roku 2023

Lp.	Problematyka wniesionych spraw interwencyjnych oraz skarg i wniosków	Liczba załawionych we własnym zakresie		Liczba przekazanych wg właściwości jednostkom spoza PIS	Pozostawiono do rozpatrzenia w następnym okresie sprawozdawczym	Uwagi
		zasadnych	bezzasadnych			
1	2	3	4	5	6	7
I	sprawy interw. z zakresu higieny środowiska-łącznie, w tym:	2	8	6	0	
1	jakość wody		1	1		
2	zanieczyszczenie powietrza		1	1		
3	gospodarka nieczystościami stałymi		1			
4	gospodarka nieczystościami płynnymi			1		
5	stan sanitarno-techniczny budynków mieszkalnych i posesji oraz stan sanitarny otoczenia człowieka			3		
6	stan sanitarno-higieniczny obiektów użyteczności publicznej	2	2			
7	hałas		1			
9	inne /plagi much, istniejącego grobu ziemnego naruszenie ustawy/		2			
II	sprawy interw. z zakresu higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku-łącznie, w tym:	12	6	1	0	
1	stan sanitarno-hig. zakładów żywnościowo-żywnieniowych oraz środków transportu żywności	5				
2	funkcjonowanie nielegalnych zakładów żywnościowo-żywnieniowych	1				
3	jakość zdrowotna żywności	7	4	1		
5	żywnienie w zakładach żywienia zbiorowego	1	2			
III	sprawy interw. z zakresu higieny pracy-łącznie, w tym:	0	0	2	0	
1	warunki sanitarne pomieszczeń pracy lub pomieszczeń higieniczno-sanitarnych			2		
IV	sprawy interw. z zakresu higieny dzieci i młodzieży-łącznie, w tym:	1	3	0	0	
1	warunki sanitarno-techniczne w placówkach oświatowo-wychowawczych i wypoczynku	1	2			
3	inne / noszenie maseczek w Szkole/.		1			
V	sprawy interw. z zakresu epidemiologii-łącznie, w tym:	1	0	1	0	
4	inne /prowadzonej działalności gab. stomatologicznego-uciążliwość dla mieszkańców; szczepień PSD/	1		1		

Podsumowanie i wnioski

W 2023 roku liczba wniesionych zgłoszeń interwencyjnych przez mieszkańców powiatu żagańskiego nieznacznie zmalała w stosunku do 2022 roku.

Wniesione interwencje dotyczyły nieodpowiedniej jakości zdrowotnej żywności, w sprzedaży przeterminowanych produktów, nieprawidłowego żywienia w zakładach żywienia zbiorowego, zanieczyszczania powietrza, nieprawidłowego gospodarowania nieczystościami stałymi, nielegalnego funkcjonowania obiektów żywnościowo-żywnościowych, złych warunków sanitarno-higienicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych. Zgłaszano również uciążliwości związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, a w okresie letnim plagą much.

XI. PODSUMOWANIE

W maju 2023r. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) ogłosiła koniec pandemii, w Polsce, w lipcu 2023r. zniesiono stan zagrożenia epidemiologicznego, tym samym należy uznać fakt zakończenia pandemii COVID-19 na terenie Polski. W roku sprawozdawczym na terenie powiatu żagańskiego nastąpił aż sześciokrotny spadek zachorowań na COVID-19 z 3912 przypadków w 2022r. do 655 przypadków w 2023r. Stan taki spowodowany jest m.in. szczepieniami p/COVID-19, uodpornieniem się organizmu po przechorowaniu, ale również spowszednieniem wirusa i przez to wykonywanie mniejszej ilości testów.

- W latach wcześniejszych występowały głównie zachorowania na COVID-19 przy znikomej diagnostyce i zgłaszaniu innych przypadków (utrudniony kontakt na linii pacjent- lekarz) oraz siły i działania służb medycznych skierowane były na walkę z pandemią przy jednoczesnym zaniedbaniu diagnostyki i leczenia dotychczas występujących zachorowań.
- W roku 2023 powrócono do zgłaszania innych chorób zakaźnych niż COVID-19. Największy wzrost zachorowań wystąpił w zakresie chorób wywołanych przez *Streptococcus pyogenes* – płonica (szkarlatyna) 14 -krotny wzrost zachorowań z 4 w 2022r. do 55 w roku 2023 oraz dalsza tendencja wzrostowa w przypadku zachorowań na różę z 7 w 2022r. do 23 w roku 2023. Fakt ten spowodowany jest spadkiem odporności społeczeństwa (izolacje, pobyt w domu).
- Nastąpił spadek ilości zachorowań wirusowych zakażeń jelitowych, w szczególności wywołanych przez rotawirusy (z 65 przypadków w 2022r. do 3 przypadków w 2023r.) oraz nastąpił spadek ilości biegunek i zapaleń żołądkowo-jelitowych BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu - liczba spadła z 238 do 175 w 2023r. Spadki tego rodzaju zachorowań spowodowane są nawykami postpandemicznymi: higieniczne mycie rąk, higieniczny tryb życia, zwiększenie świadomości rozprzestrzeniania się wirusów oraz stosowanie środków dezynfekcyjnych.
- Przy dokonywaniu tej oceny nie bez znaczenia jest fakt, że na terenie powiatu nie wystąpiły choroby zakaźne szczególnie niebezpieczne, a liczba zgonów spadła ponad czterokrotnie z 55 zgonów (2022r.) na 13 zgonów (2023r.).
- Ponadto w analizowanym okresie zarejestrowano przypadek zachorowania nigdy nie notowanego na terenie powiatu żagańskiego, tj. gorączka denga.
- W obrębie pozostałych jednostek chorobowych liczba zgłoszeń z małymi wahaniami mieści się w normie.

- W stosunku do roku 2023 odnotowano spadek liczby osób uchylających się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych. W roku sprawozdawczym szczepienia były prowadzone systematycznie i zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych.
- Należy stale informować o możliwości bezpłatnych szczepień dla osób z grup ryzyka, osób z problemami zdrowotnymi, pracowników służby zdrowia, kobiet w ciąży, dzieci, młodzieży (szczepienia przeciwko COVID-19, grypie sezonowej, HPV, WZW i inne ujęte w części II PSO na rok 2023). Przeprowadzać rozmowy z rodzicami, opiekunami, rekomendować szczepienie przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego, zalecane w PSO w ramach Narodowej Strategii Onkologicznej - uchwała nr 10 Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020r. w sprawie przyjęcia programu wieloletniego pn. Narodowa Strategia Onkologiczna na lata 2020-2030 (M.P. z 2022r. poz. 814 ze zm.). Szczepienie zalecane do realizacji w zakresie programów profilaktyki zdrowotnej. Informować o możliwości bezpłatnego szczepienia przeciwko ludzkiemu wirusowi brodawczaka HPV, szczepionką 2-walentną Cervarix w grupie wiekowej od 9 do 18 roku życia.
- Stan sanitarno-techniczny podmiotów leczniczych należy uznać za dobry. Natomiast stan sanitarno-porządkowy nie budził zastrzeżeń, czystość bieżąca została oceniona jako zadowalająca.
- Prowadzący działalność w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych realizują w terminie zalecenia pokontrolne oraz nakazy w wydanych decyzjach administracyjnych. Podmioty lecznicze, świadczące usługi medyczne przy użyciu sprzętu wielorazowego, zgodnie z wymaganiami przepisów, nadal udoskonalają ciągi technologiczne dekontaminacji poprzez unowocześnianie stosowanego sprzętu w gabinetach. W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej szpitala będącego pod nadzorem PPIS w Żaganiu stwierdzono, że stan techniczny obiektu wymaga poprawy.

W zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia w odniesieniu do roku 2022 pomimo podobnej ilości zaplanowanych kontroli:

- Przeprowadzono o 20% więcej ilość kontroli pozaplanowych,
- Wydano więcej decyzji administracyjnych, decyzji w sprawie opłaty oraz nałożono więcej mandatów karnych i skierowano więcej wniosków o ukaranie.
- Pomimo poboru większej ilości próbek żywności do badań laboratoryjnych, stwierdzono mniej prób kwestionowanych. Dotyczyły one jedynie jakości lodów z automatu. Stwierdzono niezgodność z wymaganiami prawnymi czystości mikrobiologicznej lodów spowodowaną nieprawidłowościami z zakresu higieny procesu. Podjęte działania skierowano na obowiązki przedsiębiorcy w obszarze poprawy higieny procesu, świadomości zatrudnionych osób oraz badań wyrobu gotowego po wykonaniu działań korygujących i naprawczych.
- Zmienił się profil zakładów unieruchamianych – poprzednio były to głównie sklepy, w roku 2023 były to głównie zakłady żywienia zbiorowego otwartego.
- Kontrole tematyczne dotyczyły głównie problematyki związanej z poborem prób oraz wnioskami o zatwierdzenie zakładów, kontrolami akcyjnymi.
- Ponad 60% kontroli interwencyjnych miało uzasadnienie i dotyczyło niewłaściwego stanu sanitarnego obiektu, pochodzenia towarów oraz niewłaściwej jakości żywności.
- Nastąpiła wyraźna poprawa w grupie obiektów: sklepy. W stosunku do lat ubiegłych nie wystawiono żadnej decyzji unieruchomienia sklepu. Znaczącą ilość tego typu obiektów w wyniku przeprowadzonej analizy ryzyka przeniesiono z grupy ryzyka wysokiego do średniego.
- Pogorszyła się sytuacja w obiektach żywienia zbiorowego otwartego (nałożono dwukrotnie więcej mandatów karnych, wydano decyzje unieruchomienia).
- W grupie obiektów żywienia zbiorowego zamkniętego skoncentrowano się na egzekwowaniu wymagań związanych z żywieniem dzieci w placówkach oświatowych zgodnie z obowiązującym przepisem. Skontrolowano o 20% więcej jadłospisów. Poprzez działania takie

jak zalecenia pokontrolne, pisma intencyjne, kontrole sprawdzające i dodatkowe działania weryfikacyjne jadłospisów wyegzekwowano zgodności z przepisem prawnym u wszystkich skontrolowanych w roku 2023 obiektów.

- W nadzorowanym szpitalu oprócz działań kontrolnych mających na celu ocenę spełnienia wymagań prawnych z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa żywności skierowano pisma intencyjne do kierownictwa szpitala celem podjęcia zdecydowanych działań w obszarze poprawy jakości żywienia w kontekście właściwie dobranego jadłospisu (w tym egzekwowania zapisów umowy z firmą cateringową).
- Skontrolowano więcej o 30% partii środków spożywczych pod względem terminów przydatności do spożycia oraz dat minimalnej trwałości, oceniano przy tym warunki przechowywania i magazynowania środków spożywczych trwałych i nietrwałych mikrobiologicznie.
- Oceniono 6 - krotnie więcej środków spożywczych w zakresie ich pochodzenia.
- Przeprowadzono o 70% więcej ocen organoleptycznych partii żywności (wędliny, mięso, drób i jego elementy, nabiał i jego przetwory, owoce, warzywa, wyroby ciastkarskie i cukiernicze itp.).

W zakresie nadzoru sprawowanego przez sekcję Higieny Komunalnej należy stwierdzić, że:

- Poziom bezpieczeństwa w zakresie funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej przedstawiał się na dobrym poziomie.
- W roku sprawozdawczym w powiecie żagańskim funkcjonowały dwa kąpieliska, które wcześniej utworzone były jako „dzikie miejsca do kąpeli” lub miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli. Poprzez utworzenie kąpieliska prowadzony jest stały nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do kąpeli w zakresie mikrobiologicznym oraz występowania substancji smolistych, zakwitu glonów, czy występowania innych zanieczyszczeń m.in. tworzyw sztucznych, jak również prowadzone są kontrole stanu sanitarno-higienicznego dwa razy w sezonie co prowadzi do zwiększenia bezpieczeństwa osób kąpiących się i wypoczywających na kąpieliskach.
- W roku sprawozdawczym w okresie letnim otwarto nowe baseny sezonowe stelażowe w Iłowej, co świadczy o tym, że lokalne władze w coraz większej ilości gmin i miast zapewniają bezpieczne tereny i miejsca do rekreacji miejscowej ludności.
- Współpraca z przedsiębiorstwami wodociągowymi na terenie powiatu żagańskiego w roku 2023 przebiegała w sposób właściwy i sprawny. Przedsiębiorstwa niezwłocznie przystępowały do działań naprawczych, podejmowały współpracę z PPIS w kierunku poprawy jakości wody dostarczanej do konsumentów.
- Podmioty produkujące wodę prowadziły badania w ramach kontroli wewnętrznej na podstawie harmonogramów zatwierdzonych i uzgodnionych przez PPIS w Żaganiu.
- Oceniając prowadzony nadzór sanitarny wody przeznaczonej do spożycia przez PPIS oraz przez przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach kontroli wewnętrznej należy stwierdzić, że jakość wody dostarczanej dla mieszkańców powiatu żagańskiego jest bezpieczna dla zdrowia.

Na podstawie prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy w 2023 r. polegającym między innymi na ocenie, identyfikacji zagrożeń występujących na stanowiskach pracy, wykonywaniu pomiarów, badań stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy oraz podejmowaniu działań mających na celu minimalizację niekorzystnego wpływu wymienionych czynników na zdrowie pracujących można stwierdzić, że wśród pracodawców i pracowników zwiększyła się świadomość zagrożeń występujących na stanowiskach pracy oraz znajomość praw i obowiązków. Właściciele zakładów pracy wyposażają pracowników w odpowiednią odzież roboczą i ochronną dostosowaną do wymaganych warunków pracy oraz zabezpieczają pracowników w indywidualne środki ochrony słuchu.

- Zwiększona została świadomość pracodawców w zakresie narażenia pracowników na substancje/mieszanki chemiczne stosowane w środowisku pracy, a także w zakresie narażenia na substancje/mieszanki chemiczne lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.
- Pracodawcy sukcesywnie realizują zarządzenia wynikające z nałożonych decyzji administracyjnych, co wpływa na poprawę warunków pracy oraz warunków higienicznosanitarnych. Osoby udostępniające na rynku produkty biobójcze oraz kosmetyczne zyskali większą wiedzę dotyczącą wymagań prawnych, jakie muszą spełnić oferowane przez nich produkty.

Na terenie powiatu żagańskiego w 2023r. oceniono stan sanitarno-higieniczny w 62 stałych placówkach oświatowo-wychowawczych, w 11 gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej oraz w 16 miejscach zimowego i letniego wypoczynku.

Sytuacja dotycząca warunków sanitarno-technicznych w placówkach nauczania i wychowania z roku na rok poprawia się, prowadzone są remonty i termomodernizacje budynków szkolnych (4 placówki) i przedszkolnych (1 obiekt). Na podstawie wykonanych decyzji i przeprowadzonych kontroli sanitarnych przeprowadzono remonty: pomieszczeń dydaktycznych, sanitariatów, sali gimnastycznej, ciągów komunikacyjnych (malowanie ścian, sufitów, zapewnienie wentylacji), ponadto dostosowywano meble do zasad ergonomii i wymieniano blaty ławek, zabezpieczono grzejniki centralnego ogrzewania przed elementem grzewczym, wymieniono ogrodzenie placówki, nawierzchnię chodnika oraz ogrodzenie i nawierzchnię placu zabaw, co poprawiło stan sanitarno-higieniczny placówek oświatowo-wychowawczych i zapewniło lepsze warunki pracy i nauki. Dyrektorzy placówek prowadzili w szerokim zakresie działania mające na celu poprawę warunków sanitarno-higienicznych i technicznych, wyposażano placówki w nowe meble (szafki, stoliki, krzesła) i sprzęt sportowy.

- Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży realizuje zadania w zakresie higienicznych rozkładów zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia, oraz w celu zapobiegania wad postawy prowadzona jest ocena obciążenia uczniów plecakami/tornistrami. Na terenie powiatu żagańskiego pracownicy PSSE przeprowadzili ocenę obciążenia uczniów tornistrami/plecakami w szkole podstawowej wiejskiej i miejskiej w klasach I-VIII. Ogółem oceną objętych zostało 447 uczniów w 29 oddziałach. W wyniku przeprowadzonej analizy najczęściej przeciążonych plecaków/tornistrów stwierdzono w szkole miejskiej. W 10 placówkach został zapewniony dostęp do wody pitnej (źródła, woda w dzbankach) mający na celu zmniejszenie obciążenia plecaków/tornistrów. W skontrolowanych placówkach uczniowie mają zapewnione indywidualne szafki, w których mają możliwość pozostawiania przyborów szkolnych, zeszytów i książek (26 placówek), natomiast 3 placówki zapewniły indywidualne półki w klasach dydaktycznych.
- Podczas kontroli sanitarnych w szkołach podstawowych i średnich oceniano higieniczne rozkłady zajęć lekcyjnych. Biorąc pod uwagę 150 skontrolowanych oddziałów w odniesieniu do 17 szkół nieprawidłowości stwierdzono w 2 szkołach, 8 oddziałach. Główną przyczyną uchybień były dojazdy dzieci i nauczycieli z innych miejscowości, oraz zatrudnienie nauczycieli w kilku placówkach. Wszystkie skontrolowane placówki umożliwiają uczniom spędzanie przerw na świeżym powietrzu.
- W 2023r. pracownicy sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży prowadzili działania edukacyjno-informacyjne dotyczące dostosowania mebli do warunków antropometrycznych uczniów i przedszkolaków; zasad prawidłowej higieny rąk. Ponadto pozostawiano w placówkach ulotki w zakresie wszawicy i palenia tytoniu.

W opiniowanej dokumentacji występują nieprawidłowości dotyczące wymagań higienicznych i zdrowotnych, pomimo stosowania coraz lepszych rozwiązań technicznych i technologicznych. W związku z tym wydawane opinie zawierały wytyczne oraz zalecenia, jakie należy uwzględnić przy realizacji nowych obiektów budowlanych pod względem higienicznosanitarnym.

- Inwestorzy sukcesywnie stosują się do ewentualnych zaleceń sanitarnych.
- Widoczny jest znaczny wzrost ilości wydawanych opinii dotyczących ustalenia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.
- Realizacja zadań w stosunku do lat poprzednich utrzymana jest na tym samym poziomie.

Rok 2023 to szereg działań planowych i pozaplanowych wynikających z aktualnej sytuacji epidemiologicznej podejmowanych przez sekcję Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej. Ich realizacja wynika z założeń Narodowego Programu Zdrowia. Jako instytucja dbająca o zdrowie naszych mieszkańców prowadzimy działania prozdrowotne polegające na wprowadzaniu programów profilaktycznych do szkół na różnych poziomach nauczania. 34 szkoły podstawowe, 7 szkół średnich, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żaganiu i w Szprotawie, 10 przedszkoli realizowało wdrożone przez sekcję Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej programy edukacji zdrowotnej, przeprowadzone zostały 74 wizytacje w podległych placówkach, 59 porad, wykłady, prelekcje, pogadanki, instruktaże i porady metodyczne dotyczące realizowanych programów oraz interwencji nieprogramowych, zaistniałe w związku z bieżącą sytuacją epidemiologiczną w kraju i w powiecie.

W 2023 roku liczba wniesionych zgłoszeń interwencyjnych przez mieszkańców powiatu żagańskiego nieznacznie zmalała w stosunku do 2022 roku. Wniesione interwencje dotyczyły nieodpowiedniej jakości zdrowotnej żywności, w sprzedaży przeterminowanych produktów, nieprawidłowego żywienia w zakładach żywienia zbiorowego, zanieczyszczenia powietrza, nieprawidłowego gospodarowania nieczystościami stałymi, nielegalnego funkcjonowania obiektów żywnościowo-żywnościowych, złych warunków sanitarno-higienicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych. Zgłaszano również uciążliwości związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, a w okresie letnim plagą much.

Państwowa Inspekcja Sanitarna powiatu żagańskiego, podobnie jak w latach ubiegłych w 2023 roku kontynuowała współpracę na wielu płaszczyznach z innymi służbami, inspekcjami oraz jednostkami administracji rządowej i samorządowej.

Sytuacja epidemiologiczna w powiecie żagańskim, jak również w kraju i na świecie nie jest stabilna z powodu wystąpienia pandemii koronawirusa, wojny w Ukrainie, wobec tego wymaga kontynuowania zdecydowanych i wzmoczonych działań na rzecz zdrowia publicznego.

Powiatowy Konkurs Literacki „Tornister na wagę zdrowia”

#podokiemsanepidu

#sanepidbiega

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żaganiu